

3) Hopvecklåd lapp. — 4) (sjöt.) Sätta till alla k-ar, alla segel.

Anm. Ordet torde ursprungl. vara detsamma som *Kläde* (eng. *Cloth*), med hvilket det sammanfaller i bem. af *Hufvudskläde* (se 2.).

KLYFBLAD, n. 3. En svampart på trädstammar. Scizophyllus.

KLYFNING, f. 2. Handlingen, hvarigenom något klyfves.

KLYFT, f. 3. 1) (bergsbr.) a) Remna eller spricka i ett berg. — b) Själfva fasta berget eller sten, antingen den är malmförande eller ej. *I fast k.*, i berg invärd (ej löst på jordytan). — 2) (tekn.) Liten tång, hvarmedst helt fina saker qvarhållas eller lyftas.

KLYFTA, f. 4. 1) Springa, remna, isynnerhet i berg. — Har sammansättningen Bergsklyfta. — 2) Se *Hornklyft*. — 3) Särskilt afdelning af en sammansatt lög (hvilken tyckes liksom vara klufven i sådana delar). *En k. hvildök*. — Bildar sammansättningen Lökklyfta.

KLYFTIG, a. 2. 1) Som med tanken kan utklyfva, hvad som är svårt att finna, påhitta, förstå. *En k. karl*. — Syn. Se *Särpsinnig*. — 2) (om sak) Som rörer, tillkännagifver en sådan förmåga. *En k. min*. *K-t utseende*.

KLYFTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara klyftig. — Syn. Se *Särpsinnighet*.

KLYFTIGT, adv. På ett klyftigt sätt, med klyftighet. — Syn. Se *Särpsinnigt*.

KLYFVA, v. a. 3. Ind. pres. sing. *Klyfver*; pl. *Klyfva*. Impf. sing. *Klöff*; pl. *Klöffvo*. Imper. sing. *Klyf*; pl. *Klyfven*. Konj. Impf. *Klöffvo*. Snp. *Kluffvit*. Part. akt. *Klyfvande*; part. pass. *Kluffen*. 1) Stycka något längs efter, i samma riktning som fibrerna gå. *K. ett vedrä*. *K. en lög*, *en melon*, *ett äple*. *K. hufvudet på någon*. *K. ostron*, med knif öppna deras skal. *Kölen k-ver vägen*, går genom den. (Fig.) *K. vägen*, segla. *K. ord*, onyttigtvis sysselsätta sig med ordförklaringar, utan att gifva akt på mening och sammanhang. *K. här*, med allt för mycken spetsfändighet behandla ett ämne, en fråga. — *K. sönder*, se *Klyfva*. — *K. ut*, genom klyfning göra, att något utkommer; (fig.) klyftigt utfinna. *Det är ej så lätt att k. ut*. *Han har ej kluffit det ur sitt eget hufvud*, det har han ej själf hittat på. — 2) Dela. *K. ett hemman*. — *K. sig*, v. r. Dela sig, stycka sig, gå upp längs efter. *Tanden har kluffit sig*. *Sten*, som k-ver sig. — *Kluffven*, part. pass. *K. ved*. *En k-et äple*. Brukas adjektivt i vissa uttryck, såsom: *K. haka*, med en fördjupning upptriffr nedåt, hvarigenom den ser liksom klufven ut. I samma mening säges älv. *K. läpp*. *K. fot*, afdelad i klifvar. *Väl k. häst*, då benen gå tillräckligt ut ifrån hyarandra uppvärd.

KLYFVA, f. 1. (på en vägbank) De tvänne parallellt löpande stänger, vid hvilka nedtill en vägbanans är fästade och emellan hvilka dess tunga fritt rör sig åt begge sidor.

KLYFVANDE, n. 4. Handlingen, hvarigenom något klyfves.

KLYFVAREBOM, se *Klyfverbom*.

KLYFVARE, m. 5. 1) En, som klyfver. I denna mening brukligt nästan endast sammansättningsvis, t. ex.: *Härklyfvere*. — 2) (sjöt.) Ett stag-segel emellan toppen af förstängen och klyfverbommen.

KLYFYVERBOM, m. 2. pl. — *bommar*. (skepp.) En förlängning af bogspröten genom ett eselhufvud på ändan deraf.

KLYFVERFALL, n. 3. (skepp.) Ett tåg, hvarmedelst klyfveraren hissas.

KLYFVERT, klyfvert, m. 2. Se *Klyfvere*, 2.

KLYFVMPA, v. a. 1. Ympa medelst stammens klyfning.

KLYFÖPPNING, f. 2. (bot.) Benämning på aflånga små hål emellan tvänne halfmånförmiga celler på växters öfverhud.

KLYKA, f. 1. (af *Klyfva*) 1) Trä eller jern med tvänne parallellt utlöpnande, platta, tunna, likformiga grenar eller skänklar. — 2) (skepp.) Gaffelförmigt jern, hvori yttre ändan af en bom ligger.

KLYNNEDEL, a. 1. (bot.) Så kallas en växtstam, då den delar sig i två, och hvarje gren sedan fortfar att dela sig på samma sätt.

KLYS, n. 5. Så kallas hvardera af de med bly eller jern fodrade hål i ett fartygs bog, på ömse sidor om förstäfven, genom hvilka, vid ank-ring, kettling eller ankarkåg utföres.

KLYSGATT, **KLYSHÅL**, n. 3. (skepp.) Se *Klys*.

KLYSPROPP, m. 2. (skepp.) Konformigt trästycke, som inslås i ett klys, för att bussa det.

KLYSTIR, se *Klistir*.

KLÄ, v. a. 2. (af *Klä*, nagel) 1) Rifva med naglarna. *K. håll*, rifva, så att det går hål. — 2) (fig.) a) *K. ell. K. upp*, piska upp. *K. på*, piska på. — b) *Preja*, skinna; vinna mycket af någon i spel. *K. ut sig*, på alla sätt, både med rätt och orätt, söka sin vinning. — *K. sig*, v. r. Rifva sig med naglarna. *K. sig bak örat*, i *hufvudet*. — Ordet tillhör i alla bemärkelser lägre språk och kan icke i hysadt tal eller skrift användas.

KLÄDA, f. 1. (fam.) 1) Den känsla, man erfär, då det klär på kroppen. — Har sammansättningen: Fingerkläda. — 2) Se *Skabb*. — 3) (fig.) Öfverdriftel begär att göra något. — Har sammansättningen: Skrifkläda.

KLÄDIG, a. 2. (fam.) 1) Som har kläda, skabb. — 2) (fig.) Som ingenting kan låta vara, vill fingra på, försöka, proba allt. Se älv. *Klätlig*.

KLÄDIGHET, f. 3. (fam.) Egenskapen att vara klädig (bem. 2).

KLÄDNAD, n. 4. (pop.) Handlingen, då man klär.

KLÄPFINGER, n. 3. (fig. fam.) 1) Finger, som ingenting kan låta vara. — 2) Kläpfingrig person.

KLÄPFINGRIG, a. 2. (fam.) Som vill fingra på allt, ingenting kan låta vara. — *Kläpfingrighet*, f. 3.

KLÄPVE, se *Klofve*.

KLÄMÅSK, m. 2. Insekt af Orstättet, hvit, med 8 röda fötter, knappt synlig för blotta ögat; är orsaken till skabbblådan. *Acarus scabiei* ell. *exulcerans*. Kallas älv. *Skabbfäst*.

KLÄPA, v. n. 1. (fam.) Se *Fuska*, 2.

KLÄPARÄKTIG, a. 2. (fam.) Osäkerlig, fuskande. — *Kläparäktighet*, f. 3. — *Kläparäktigt*, adv.

KLÄPARE, m. 5. (fam.) Se *Fuskare*, 2.

Anm. Huru förmodar ordet komma af Medeltids-lat. *Cloppus*, halt, eller också af forntyska ordet *Kloppen*, betaga manbarhet. Torde rätteligen böra betyda af Isl. *Klappr*, ovigt, dåligt verktyg.

KLÄPERI, n. 3. (fam.) Se *Fuskeri*.

KLÄSSA, se *Klossa*.

KLÄCK, m. 2. 1. (klädesfabr.) Fel vid öfver-skärning af kläde, bestående deruti, att håren på något ställe blott blifvit brutna.

KLÄCK, m. 2. II. (fam.; föga brukl.) Plötslig förskräckelse. *Jag fick en sådan k., att . . .*

KLÄCKA, v. impers. Brukligt numera endast i Impf. *Kläckte* och *Klack*. *Det kläckte* ell. *klack i mig*, mitt hjerta spratt till af skrämme, jag blef plötsligt förskräckt.

KLÄCKA, v. a. 2. 1) (om fåglar) Utligga ägg, tills ugarne spräcka skalet och komma ut. I samma mening säges äfven *K. från. ut*. — 2) (fig.) Frambringa, framalstra, gifva uppkomst åt. *K. nya idder*. — *Kläckande*, n. 4.

KLÄCKNING, f. 2. 1) En fågelunges utkommande ur ägget. — 2) Den tidpunkt af en fågels äggläggning, då ungen befrias ifrån skalet.

KLÄDA, v. a. 2. 1) Höra kläder. *K. ett barn*. *K. och afkläda någon*. *K. en brud*, iföra henne brudräkten och pryda henne med brudsmuckena, &c. (Fig.) *K. i behaglig dragt*, framställa på ett behagligt sätt. — *K. af, om, på, upp, ut*, se *Afkläda*, &c. *K. på sig*, se *K. sig*. — 2) Förse med kläder till nytjande. *K. och föda någon*. — 3) Öfvertäcka, bekläda. *K. en vagn*. *K. ett rum svart*. *K. öfver*, se *Öfverkläda*. — 4) Städa, putsa, smycka. *K. här*. *K. någon i hufvudet*. — 5) (fig.) *K. skott*, vara utsatt för skott; äfv. vara ett mål för skämt, spo, stickord. *K. pålen*, stå vid skampålen. *K. blodig skjorta* för *fäderneslandet*, strida och gjuta sitt blod &c. — 6) (skepp.) Omvira ett tåg med smärting, mattor, kabejgar, sjömansgarn, o. a. d. — *V. n. o. impers.* 1) (om kläder o. d.) Passa väl eller illa till ens person, gifva vackert eller fult utseende. *Denna hatt, mössa k-der henne väl, illa*. — 2) (fig.) Anslå, passa. *Det k-der honom illa att moralisera*. — *K. sig*, v. r. 1) Påtaga sina kläder. *Han k-der sig icke själf*, utan en betjent hjälper honom. — 2) (om fruntimmer) Ikläda sig en prydnad och smycka sig med prydnader. *Hon gör aldrig annat än klä sig*. — 3) Förse sig med nödiga kläder. *Hans lön räcker icke till att k. och föda sig med*. — *Klädd*, part. pass. Brukas nästan adjektivt i vissa uttryck. *Tunt k.*, som har tunna kläder på sig. *Väl, illa k.*, som har snygga, dåliga kläder.

KLÄDBORSTE, m. 2. pl. — *borstar*. Borste, gjord att borsta kläder med.

KLÄDDOCKA, f. 1. (fam. föraktl.) Fruntimmer, som aldrig gör annat än klä sig.

KLÄDDRÄNG, m. 2. Tapetseraresäll.

KLÄDE, n. 4. 1) Valkad, öfverskuren och pressad ullväfnad. *Väfva k. Fint, groft k.* — 2) Fyrkantigt stycke tyg till något bestämdt bruk, såsom för fruntimmer till hufvudets eller halsens beklädnad. — Bildar flera sammansättningar, såsom *Hufvud-*, *Hals-*, *Bröst*, *Bärkläde*, m. fl. — *Ss. K-fabrik*, *-sfabrikör*, *-sfärgare*, *-shandel* ell. *-skramhandel*, *-shandlare* ell. *-skramhandlare*, *-stik*, *-smagasin*, *-spacka*, *-srock*, *-stillverkning*, *-sväfnings*, *-sväfvare*, *-sväfveri*.

KLÄDEBONAD, m. 5. Se *Klädnad*.

KLÄDEBRÄGT ell. **KLÄDRÄGT**, c. 3. Se *Drägt*, 2.

KLÄDER, m. 3. pl. Samteliga klädespersedlar, som utgöra en persons fullständiga klädnad. *Tunna*, *varma*, *snygga*, *granna*, *dåliga k.* *Hålla en med k.* *Halva k. och föda af någon*. *Gå i svarta k.* *Ligga i k-na*, ligga till sängs med kläderna på. *Ej hafva k-na på kroppen*, vara alldeles ublodad. *Hon har fått på sina k.*, har fått sin rening. (Fig.) *Vara i ens k.*, i ens ställe. *Jag vill ej vara i hans k.* *Om jag vore i hans k.*, så . . . — Bildar åtskil-

liga sammansättningar, såsom: *Mans-*, *Fruntimmers-*, *Barn-*, *Holtdags-*, *Arbetskläder*, m. fl.

KLÄDEBORSTE, se *Klädborste*.

KLÄDEBYRÅ, klädbyrå, m. 3. Byrå att lägga kläder uti. Säges till skinnad ifrån Skrifbyrå.

KLÄDELIST, f. 5. Salband i kanten af kläde.

KLÄDESPERSEDEL, m. 2. pl. — *persedlar*. Särskilt persedel, som hör till en persons klädnad.

KLÄDESLAGG, n. 5. Någon af de klädespersedlar, som höra till en persons hufvudsakliga klädnad.

KLÄDESPRESS, m. 2. Press, hvarmed kläde pressas.

KLÄDESPRESSNING, f. 2. Förfarandet, då kläde pressas.

KLÄDESRAM, m. 2. Verktyg, hvarmed kläde, då det blifvit ruggadt, sträcket, bestående vanligen af en rektangel utaf trä, hvars ena ändrä och ena sidoträ kunna utsträckas, samt försedd med krokar för klädets påspänning.

KLÄDESTAMP, m. 2. Stampverk, hvarmed kläde stampas.

KLÄDESRUGGARE, m. 5. Arbetare på en klädesfabrik, som ruggar klädet.

KLÄDESTOL, m. 2. Se *Klädesväfstol*.

KLÄDESVÄSTOL, m. 2. Det slags väfstol, som begagnas för klädens tillverkning.

KLÄDFALL, m. 2. Fällan af en klädnad.

KLÄDHÄNGARE, m. 3. Träställning, med krokar upptill, att hänga kläder på.

KLÄDKAMMARE, m. 2. pl. — *kamrar*. Rum, der man förvarar kläder. — Syn. *Garderob*.

KLÄDKISTA, f. 1. Kista, hvori kläder förvaras.

KLÄDLUS, f. 5. pl. — *löss*. En art lus, som håller sig på kläderna och kroppen. *Pediculus vestimenti*.

KLÄDMAL, m. 2. Ett slags allmänt bekant insekt, som angriper kläder. *Tinea pellionella*.

KLÄDMÅKLARE, m. 5. — *MÅKLERSKA*, f. 1. En, som köper upp och åter försäljer alla slags brukade kläder och möbler. — *Ss. Klädmåklarbod*. — *stånd*, *Klädmåklerti*.

KLÄDNAD, klädnad, m. sing. Samteliga klädespersedlar, som en person bär.

KLÄDNING, f. 2. 1) (klädnad) Handlingen, hvarigenom person eller sak klädes. — Syn. *Påklädnad*, *Klädsel*, *Beklädnad*. — 2) (klädnadning ell. klädnung) a) Det hufvudsakliga klädesplagg, som fruntimmer bära, och som betäcker lifvet och undre delen af kroppen. — b) (för karlar) Frack och byxor af samma sort.

KLÄDBÖRNING, f. 2. (ford.) Lag, som bestämmer, huru hvarje samhällsklass skall kläda sig.

KLÄDSEL, klädsel, m. sing. 1) Förrättningen, då någon kläder sig. *Hjälpa någon med k-na*. — 2) Handlingen, då man kläder. — Har sammansättningen *Härklädsel*. — 3) Se *Klädnad*.

— Syn. *Drägt*, *Klädebrägt*, *Kostym*, *Ornat*, *Skrud*. — 4) Sättet, huru någon är klädd. *Hennes k. förräder smak*.

KLÄDSKÅP, n. 3. Skåp, hvori kläder förvaras.

KLÄDSTÅND, n. 5. Stånd, der brukade kläder försäljas.

KLÄDSTÄNDSFRU, f. 2. Hustru eller enka, som försäljer gamla kläder och möbler, i bod eller stånd.

KLÄDSÖM, m. sing. Förfärdigande af fruntimmerskläder.

KLÄDSÖMMERSKA, f. 1. Sömmerska, som förfärdigar fruntimmerskläder.

KLÄDTVÄTT, m. sing. Tvättning af småkläder.

KLÄDVISKA, f. 1. Viska till kläders afviskande.

KLÄM, n. sing. oböjl. (fam.) Se *Klämma*. *Taga k.*, säges om något, som göres med fullkomligt eftertryck.

KLÄMMA, f. 1. 1) Redskap, hvarmed något hålles hopklämt, t. ex. en Pappersklämma. — 2) (fig. fam.) Svår, kinkig belägenhet. *Vara sitta, komma, råka i k-n.* — *Syn. Se Trångmål.*

KLÄMMA, v. a. 2. 4) Trycka hårdt, så att smärta i mer eller mindre grad deraf uppkommer. *K. ens händer hårdt emellan sina. K. fingrarna mellan dörrer. K. ihjäl någon. Skän k-mmer mig. Det k-mmer mig öfver bröstet, jag känner en tryckning öfver bröstet. K. platt, så att något blir platt. — K. af fram, se Afklämma, Framklämma.* — (Fig. fam.) *K. efter, hårdt ansätta. K. ihjäl, sönder.* (Pop.) *K. är sig.* (fig.) ädligt komma fram med, utsäga något, som man länge hållit inne. *K. ut, (fig.) uttvinga. K. till, åt, klämma med allt eftertryck.* (Fig. fam.) *K. åt någon, hårdt ansätta honom. — Klämmande,* n. 4. o. *Klämning*, f. 2.

KLÄMSKRUF, m. 2. pl. — *skruvar.* (tekn.) Skruf, som begagnas att fästa och fastklämma vissa maskindelar.

KLÄMTA, v. n. o. impers. 1) Draga en ringklocka på det sätt, att kläppen endast står emot ena sidan. *K. vid eldsådan. Det k-r, man klämtar. — Klämtning*, f. 2.

KLÄNGA, v. n. 2. ell. **KLÄNGA SIG**, v. r. 1) Klättra. *K. upp i ett träd. K. sig upp, ned. K. sig uppför en klippa, mur.* — 2) Säges om vissa växter, försedda med klängen, hvarmed de fästa och hålla sig fast vid föremål, under det de växa uppåt dem. — *Klängande*, n. 4. o. *Klängning*, f. 2.

KLÄNGE, n. 4. (bot.) Trådlikt förlängd, oftast spiralformigt vriden gren, hvarigenom en växt fasthåller sig vid andra kroppar. — *Ss. K-bärrende, -grenig, Klängspetsad.*

KLÄNGVÄXT, f. 5. Växt, försedd med klängen. **KLÄPP**, m. 2. En inuti en klocka uppvädd fästad jernsten med en i nedra ändan varande klump, som slår fram och åter emellan klockans sidor, då hon sättes i rörelse.

KLÄTT, m. 5. Örtslägt Agrostemma. **KLÄTTERBAR**, a. 2. (topogr.) Så kallas en backe, hvars lutning är 45°.

KLÄTTERFISK, m. 2. Taggenig fisk, ½ fot lång, som med tillhjälp af sina tenor kryper upp på land och klättrar till och med i träd. Finnes i Indien. Anabas testudineus.

KLÄTTERFÄGEL, m. 2. pl. — *fåglar.* Fågel med klätterfötter.

KLÄTTERFÖTTER, m. 5. pl. (nat. hist.) Så kallas klätterfåglarnes fötter, som halva 5 framtår och 2 eller 1 baktå.

KLÄTTERHÅKE, m. 2. pl. — *hakar.* Spetsigt jern, som rindas en rem bindes fast vid foten, för att lätta bemödanandet vid klättring upp för träd, o. s. v.

KLÄTTERÖDLA, f. 1. Ett slags ödla, som med lätthet klättrar på släta ytor. Ascalabates.

KLÄTTRA, v. n. 1. (frequentativ af *Klättra*) 1) Med händer och fötter arbeta sig upp för ett brant ställe. *K. i bergen. K. upp för en bergvägg, en mur. — K. upp, se Uppklättra.* — i för-

ening med pron. refl. säges äfv. *K. sig upp, uppför, o. s. v.* — 2) (om djur) Med fram- och bakfötter eller, såsom fallet är med fåglarna, med fötterna, samt till en del med näbb och klor, förflytta sig upp för branta ytor, t. ex. träd. — *Klättrande*, n. 4. o. *Klättring*, f. 2.

KLÄTTRARE, m. 5. En, som klättrar. **KLÖF**, m. 2. pl. *klöfvar.* (af *Klyfva*) Djurfot, klufven i två eller flera breda delar.

KLÖFDJUR, n. 5. Djur med klöfvar. **KLÖFFETT**, n. sing. (kem.) Ett slags fett, som erhålles af oxfötter, då de kokas med vatten.

KLÖFHÄST, m. 2. Häst, som brukas till klöfjande.

KLÖFJA, v. n. 1. (af *Klof*, tvärdelt packsäck, af *Klyfva*) Föra varor på hästryggen, öfver klöfsadel. — *Klöfjande*, n. 4.

KLÖFJÄVÄG, m. 2. Väg, der man endast kan färdas fram med häst, ridande eller klöfjande, men ej med vagn.

KLÖFSADEL, m. 2. pl. — *sadlar.* Sadel, som begagnas till klöfjande: packsadel.

KLÖFSADLA, v. a. 1. Pålägga klöfsadel.

KLÖFYVER, m. sing. (af *Klyfva*) 1) (bot.) a) Växsläktet Väpling. Trifolium. — b) Art deraf med purpurfärgade blommor. Trifolium pratense. — 2) a) Benämning på de kort i en kortlek, som äro tecknade med svarta figurer, liknande klöfver eller väplingblad. *Spela i k. Invald är det i trum?* *K. — b)* Hvarje särskilt af dessa kort. *En k. Många k. — Sammansättes med hvarje af dessa särskilda kort, t. ex. K-äss, -kung, -dam, -lila, &c.*

KLÖFYVERBLAD, n. 5. Blad af en klöfverväxt. **KLÖFYVERFRÖ**, n. 4. 1) Frö af en klöfverväxt. — 2) (i sing. kollektivt) Frön i mängd, af foderklöfver.

KLÖFYVERGRÄS, n. sing. Foderklöfver, växan de på marken.

KLÖFYVERLAND, n. 5. Land, der foderklöfver odlas.

KLÖSA, v. a. 2. (af *Klo*, i äldre språket äfv. Nagel) Sarga med naglarna. *K. någon i ansigtet. K. ut ögonen på någon. — K. sig, v. r.* Sarga sig med naglarna. — *K-s, v. d.* Sarga hvarandra med naglarna. — *Klösande*, n. 4. o. *Klösning*, f. 2.

KLÖSÄRF, f. 2. pl. — *harvar.* Ett slags harf, med framåt böjda pinnar.

KNACKA, v. a. 1. Sakta bulta med hammare o. d. *K. något med en hammare. K. sönder nötter.* — *V. n.* Sakta bulta med fingerknogen. *K. på en dörr. — K. på hos någon, knacka på ens dörr, för att tillkännagifva sin önskan att slippa in. — Knackande*, n. 4. o. *Knackning*, f. 2.

KNÄFVEL, m. sing. Örtslägtet Scleranthus.

KNÄFVEL, m. 2. pl. *knäflar.* (sadelm.) Hvardera iäggöglan på lokor, hvari förhastarnes draglinor äro fästade.

KNÄFVELSTROPP, m. 2. (artil.) Länga med öga i ena ändan och knävel i den andra, som sättes på en kanon, då den skall hissas.

KNÄGLA, f. 1. Liten upphöjning på knaggig yta.

KNÄGGIG, a. 2. Säges om en yta, isynn. is ell. islagd mark, som är full med små upphöjningar eller knölar. *K. is, väg.* — Ordet är beslägtadt med det eng. *Knag*, knöl på träd eller björthorn.

KNÄGGIGHET, f. 3. Egenskapen att vara knaggig.

KNAGGROCKA, f. 1. Fisk af Rockornas släkte. Raja Rubus.

KNAK, n. sing. Se *Knakande*.

KNAKA, v. n. o. impers. 1. Säges om det ljud, som uppkommer hos vissa kroppar, då de böjas, i det att sammanhanget emellan delarna hårdt frestas eller delvis upphäves. *Grenen k-r. Böja en gren, så att det k-r i den. K. i lederna*, säges om det egna, knäppande ljud, som stundom höres, då en eller flera leder hårdt krökas.

Anm. Ordet torde rättast böra härledas af det gamla *Knackia*, böja, kröka.

KNAKANDE, n. 4. Det ljud, som höres, då det knakar i en kropp.

KNALL, m. 2. 1) Ögonblickligt starkt ljud. *Åskans k-ar. Dö-k. och fall, helt plösligt, i ett ögonblick. — Har sammansättningen Åskknall. — 2) (fyrv.) Se Smällare.*

KNALLA, v. n. 1. I. Gifva en knall. *Åskan k-r. K. till, plösligt låta höra en knall. — Knallande*, n. 4.

KNALLA, v. n. 1. II. (pop. o. fam.) Gå sakta och maktigt. *K. af ell. K. sig af, begifva sig bort. Jfr. Knalle, II.*

KNALLBÄRSBUSKE, m. 2. pl. — *buskar.* Se *Blåsärträd*.

KNALLBLY, n. sing. (kem.) Salpetersyradt bly, som vid glödnings eller smältning afbrinner med knall.

KNALLER, m. 2. pl. *knallar.* I. Ett slags torrt skeppsbrod.

KNALLE, m. 2. pl. *knallar.* II. Gammal benämning på krigsstrykande Vestgötar. — Kommer förmodligen af det gamla provinsordet *Knalla*, gå, driva omkring. Jfr. *Skälknalle*.

KNALLEFFET, knalläffekt, n. 5. Starkt intyck, som en dramatisk författare söker framkalla hos åskådaren, genom något yttre, plösligt uppskakande, såsom t. ex. en knall. — [sefct.]

KNALLGULD, n. sing. (kem.) Guldsvad ammoniak, som ger en knall, vid ett starkt hammarslag, eller då den upphettas något öfver vattens kokpunkt.

KNALLHATT, m. 2. En liten huf af tunt utvalsd koppar, fylld med slagtrutt. — Kallas äfv. Kopparrhatt, Slagkrutshatt. — *Ss. K-sdosa.*

KNALLKRUT, n. sing. En blandning af knall- och quicksilfver med vanligt mjölktrut.

KNALL-LUFT, m. sing. (kem.) Gasblandning af vätgas och syrgas, som afbrinner med stark knall, om den antändes.

KNALLPULVER, n. sing. En blandning af 3 delar salpeter, 2 delar renad potaska och 1 del svafvel, som, upphettad i ett jernkärl till börjande smältning, afbrinner med en stark knall.

KNALLQUICKSILFVER, n. (kem.) Ett pulver, innehållande oxalsyra, quicksilfveroxid och ammoniak jemte ett eterartadt ämne, och som, upphettadt till 126°, äfvensom vid hammarslag o. s. v., afbrinner med en ytterst häftig knall.

KNALLSILFVER, n. sing. (kem.) En förening af silfveroxid med kaustisk ammoniak, som vid tryckning eller beröring exploderar med yttersta häftighet.

KNALLSTOCK, m. 2. (fyrv. gam.) Träcylinder, fylld med kulor och petarder, som kastades i fästningsgraven emot de anfallande.

KNALLSYRA, f. 1. (kem.) Cyan i förening med syre.

KNAPADEL, m. sing. (speord) Mindre bemäddad adel i en ort, utan embete eller värdighet.

KNÄPE, m. 2. pl. *knappar.* (t. *Knabe*) (under medeltiden) a) Hofjenare. — b) Vagnare. — c) Ringare adelsman, utan embete eller värdighet. — d) Sades äfv. om adelsmän i allmänhet.

KNAPHERRSKAP, n. 3. o. 5. (speord) Småherrska af ringare adel och mindre ansedda ståndspersoner.

KNAPERGALL, m. sing. Ett slags mjuka galläpplen, som begagnas till svartfärgning.

KNAPP, m. 2. 1) (i allm.) Kul- eller skifförmig upphöjning, öfverst på ett föremål. *K. på en kapp, en värja, en pelare, en knappnål.* — Bildar flera sammansättningar, såsom: *Käpp, Värjkäpp, m. m. — 2) Kul- eller skifförmig pjäs, af metall, trä, horn, elfenben m. m., som, antingen öfverklädd eller icke, fastsyt vid ett klädesplagg, vanligtvis för att medelst ett motsvarande sydt hål (knapphål) sammanfästa tvänne eljest skilda delar af detsamma. Isy en k. — Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: Rock-, Byx-, Metall-, Perlemor-, Hornknapp, m. m. — 3) Pjäs af dylik form, på hvarjehanda föremål, t. ex. på en violin, en gitarr. — 4) Se *Sadelknapp*. — 5) (bot.) Den del af en ståndare, som innesluter frönfölet. — 6) (skepp.) Ett litet platt rundt trästykke, med ett fyrkantigt hål i midten, och skiffagt derinvid, hvilket är fästadt på hvar och en af de öfversta stångtopparna. — *Ss. K-formig, -lik, -gjutare.**

Anm. Ordet förmodas af flere ursprungl. hafva betyd. detsamma som *Knatt*, liksom det tyska *Knopf* kommer af *Knöpfen*, knyta.

KNAPP, a. 2. (ursprungl. hastig) 1) Ej tillräckligt stor, vid, lång; ej tillräcklig; allt för inskränkt; nog kort. *En k. klädning. K. vgt. En k. mil, ej fullt en mil. Tiden är k., ganska kort; det är ingen tid att förlora. K. föda. K-a vilkor* klena, små förmögenhets-omständigheter. *Vara i k-a omständigheter, ha k. utkomst. Det är k-t för honom. Med k. nöd, med största svårighet, knappt. — 2) Allt för sparsam. Han är mycket k. emot sitt folk, ger dem ej, hvad de behöfva.*

KNAPPA, v. a. 1. (fam.) Minska något af det vanliga, göra (kost, lön, o. s. v.) knappare. — *K. af, in, se Aftknappa, Inknappa.*

KNAPPAR, m. 2. pl. (bot.) Örtén Centaurea Jacea.

KNAPPAST, adv. superl. (af *Knapp*) 1) Med största nöd, svårighet. *Han kan k. stå på benen. — 2) Brukas äfv. i st. f. nekande partikel. Det skulle jag k. tro.*

KNAPPBAND, n. 5. (bot.) Föreningen emellan de tvänne rummen i en ståndarknapp.

KNAPPFJÄLL, n. 5. Ett slags svamp, på träbark. Physarum.

KNAPPFÖRM, m. 2. 1) Form, hvari metallknappar gjutas. — 2) Liten rund skifva af trä eller horn, som bildar underlaget i öfverklädda eller öfverspunna knappar.

KNAPPGRÄS, n. 5. (bot.) Se *Ag.*

KNAPPHET, f. 5. Egenskapen att vara knapp. **KNAPPHÅL**, n. 5. Liten öppning i kanten af ett klädesplagg, hvilken öppning föres in öfver en motsvarande knapp, hvarigenom tvänne skilda delar af plagget sammanhållas.

KNAPPHÄLSÖM, m. 2. pl. — *sömmar.* Sömmen kring kanten af ett knapphål.

KNAPPHÄNDIG, a. 2. (af adj. *Knapp*, urspr. hastig och *Händ*) 1) (i äldre språket, om person) Som fort får ett arbete ur händerna, på kort tid förrättar ett arbete. — 2) (nu, om sak) Gjord

KNOTA, v. n. 1. Yttre missnöje. *K. öfver något*. — Syn. Brumma, Knorra, Grumsa, Fnurra. — *Knolande*, n. 1.

KNOTARE, m. 3. En, som ofta knotar, är fallen för att knota.

KNOTFISE, m. 2. Se *Knorrhane*.

KNOTIG, a. 2. Som har stora, utstående knotor.

KNOTT, knå't, n. 3. Stinkande insekt af Tvåvingarna, stor som en fluga, brun; i polartrakterna, till oerhörd mängd. *Stratopogon pulicaris*.

KNOTTER, n. sing. Knottor på huden, tät och i mängd.

KNOTTRÄ, f. 1. Helt liten, knappt märkbar uppblåsning på huden.

KNOTTRIG, a. 2. Full med knottor. Bildar sammansättningen *Snålnottrig*. — *Knott-righet*, f. 3.

KNUBB, m. 2. Se *Kubb*.

KNUBBIG, a. 2. (fam.) Kort, men mycket fet. — *Knubbighet*, f. 3.

KNUFF, m. 2. Stöt med axeln, armbågen, knytnäven eller hela sidan af kroppen. *Gifta någon en k.*

KNUFFA, v. a. 1. Stöta till med axeln, armbågen, knytnäven eller hela sidan af kroppen. *K. ell. k. till någon. K. bort, fram, i'n, ned, omkull, ut. K. sig fram*, genom knuffningar bema sig väg fram. — *K-s, v. d. 1*) Gifta knuffar. *Låt bli att k.* — *2*) (v. recip.) Gifta hvarandra knuffar. *De började med att k., men snart kommo de i fullt slagsmål.* — *K-d*, part. pass. Brukas adjektivt, i det lägre umgängsspråket, i samma mening som: Sårat, stött, förolämpad, förtrodd. — *Knuffande*, n. 4.

KNUFFNING, f. 2. 1) Handlingen, då man knuffar. — *2*) Se *Knuff*.

KNUSS, n. sing. (fam.) Se *Knussleri*.

KNUSSLA, v. n. 1. (fam.; t. *knausern*) Visa öfverdrifven och småaktigt sparsamhet. — *Knusslände*, n. 4.

KNUSSLÄRE, m. 3. (fam.) En, som är böjd för att knussla.

KNUSSLERI, n. 3. (fam.) Knusslighets beteckning.

KNUT, m. 2. I. (af *Knyta*) 1) Förening af begge ändarna utaf ett band, snöre, o. s. v. eller af iverne hörn af en duk, ett kläde, en handduk o. s. v., som göres på det sätt, att snibbarna slingas om hvarandra och hårdt tilldragas. *Befästa med en k. Lösa upp en k. Den Gordiska k-en, se Gordisk.* — *2*) Dylig slinga, som göres antingen i snibben af något mjukt (t. ex. en nadsduk) eller på något ställe af ett band, rep, o. s. v. *Slå k. på en nadsduk, en tråd.* (Fig. fam.) *Slå i k.*, såges om en uppbyggande, då hans växt tyckes liksom stå stilla. *Slå k. på näsan*, rycka näsan af ovilja, hän, spetskhet. — *3*) (fig.) Svårigheten, den väsendliga punkten i en sak, en fråga. *Deri ligger k-en. Lösa k-en eller gåtan.* — *4*) Ställe på en väf, der en knut slagit sig på någon tråd. — *5*) Fogarne af timren på ett och samma ställe af en vägg i ett timradt trähus, från taket ned till grunden. *Det fryser så, att det smäller i k-arna*, är ganska stark köld. *Utom k-en ell. k-arna*, utom hus, t. ex.: *Han kommer ej utom k-arna*, han vet aldrig hvad som sker utom k-arna. — *6*) (bot.) Knutigt uppsvällt led på en stjeln.

KNUT, m. II. (slaviskt ord) 1) Kort läderpiska till afstraffning, i Ryssland. — *2*) Slag med en sådan piska. *Gifta k. Afstraffa med k.*

KNUTÄ, v. n. 1. I. (fam.) Draga lott på det

sätt, att en knut slås på en af snibbarna utaf en nadsduk, hvarpå denna gömmes i handen, så att endast det yttersta af de sammanlagda snibbarna synes, då lotten faller på den, som får knuten.

KNUTÄ, v. a. 1. II. Gifta knut, afstraffa med knut.

KNUTIG, a. 2. 1) (om väf) Full med knutar. — *2*) (bot.) Så kallas en stjeln, då den består af flera afdelningar, liksom sammanfästade den ena öfvan den andra genom knutigt uppsvällade leder.

KNUTLED, m. 3. (bot.) Knutig led på en stjeln.

KNUTPISKA, f. 1. Piska med knutar.

KNUTSTRÄFF, n. 3. Afstraffning med knut (II).

KNUTTRIG, a. 2. (fam.) Vresig.

KNY, n. sing. Svagt ljud. (Fam.) *Hvarken knapp eller k.*, icke ringaste ljud.

KNYCK, m. 2. Plötslig och hållig, men kort ryckning uppåt med hufvudet. *Göra, slå en k. på nacken.*

KNYCKA, v. n. 1. Göra en knyck. *K. på nacken.*

KNYTHAFRE, m. sing. Ett slags fodergräs, *Avena elatior*. Kallas äfv. *Hafregäs*, *Fromental*, *Franskt Raygräs*.

KNYPPELDYNÄ, f. 1. Liten, ofvantill stoppad, lutande låda eller pulpet, som begagnas vid knypping.

KNYPPELMÖNSTER, n. 3. Mönster för spetsar, som knyppas.

KNYPPELPINNE, m. 2. pl. — *pinningar*. Benämning på hvardera af de 8 tum långa, svartvade träpinningar, som begagnas vid knypping, och på hvilka garnet är upplindadt.

KNYPPELTRÄD, m. sing. Tråd, som begagnas till knypping.

KNYPPPLA, v. a. 1. Tillverka spetsar på knyppeldyna medelst knyppelpinnar. *K. spetsar.* — *Knyppplande*, n. 4. o. *Knypppling*, f. 2.

KNYSTA, v. n. 1. (fam. af *Kny*) Egentl.: yttre ett svagt ljud. *Han tös inte k.*, tös ej säga ett ord.

KNYTA, v. a. 3. Impf. *Knöt*. Sup. *Knutit*. Part. pass. *Knuten*. 1) Göra knut eller knutar. *K. en knut*. (Fig.) *K. ett band, en förbindelse med någon*, ingå en förbindelse. *K. ett vänskapsband. K. äkta band. K. vänskap, äktenskap*, ingå v., ä. *K. äf*, se *Afknäta. K. fäst*, fästa genom knyting. *K. för*, slå en knut för öppningen af något, t. ex.: *K. för en säck. K. igen. ihop*, genom knyting tillsluta. *K. i'n*, innesluta, instoppa och knyta till om. *K. om, omkring*, ombinda och tillknäta. *K. om, äfv.* knyta änyo. *K. till*, knyta; äfv. åter knyta något, som gått ut i knuten; äfv. *k. till ell. ät*, draga hårdare till en knut. *K. upp*, se *Uppknäta*. — *2*) *K. handen, näfven*, hårdt hoptrycka fingerlederna inåt handen. (Fig. fam.) *K. näfven i bysäck*, ej våga yttra sin vrede. — *3*) Medelst knytill förfärdiga. *K. mössor, schaletter*, m. m. *K. nät*, binda nät. — *K. sig*, v. r. (om växter) Sluta sig ihop och formera hufvud. *Kälen börjar k. sig.* — *Knytlände*, n. 4.

KNYTE, n. 4. (af *Knyta*) 1) Duk, kläde, handduk o. s. v., hvaruti något blifvit inknutet. *Eu k. med kläder.* — *2*) (fam.) *Litet k.*, qvinnas af ganska kort växt.

KNYTKÄFFE, m. 2. pl. — *kaflar*. Litet tunt, glatt, jemnbredt, åt ömse sidor afsmalnande trä, hvaröfver maskorna bindas vid knyting.

KNYTNING, f. 2. Handlingen, då man knyter (i alla bem.).

KNYTÄL, f. 2. Se *Bindnål*.

KNYTÄPPE, m. 2. pl. — *näpvar*. Knuten hand. *Slag med k-n. Slås med k-arna.*

KNYTÄPPEKAMP, m. 2. Strid, då man slåss med knytäpvarna.

KNÄDA, v. a. 1. (af *Kno*, knytäpve) Antingen med händerna eller på annat sätt arbeta en med något vitt ämne blandad, mjuk massa, för att bättre förena dess delar. *K. deg. K. till en deg. K. ihop*, på detta sätt sammanblanda. *K. i'n*, se *Inknäda*. — *Knädande*, n. 4. o. *Knädning*, f. 2.

KNÄDMASKIN, knädmaskin, m. 3. Maskin, som begagnas till degens knådning vid bagerier.

KNÄP, n. sing. (fam.) Arbete med småsaker, som fordrar meratid och möda än konstfärdighet.

KNÄPA, v. n. 1. (fam.) 1) Sysselsätta sig med småsaker, som fordra mera tid och möda än konstfärdighet. *K. med något.* — *2*) Långsamt förrätta, göra något. — *K. sig bort*, packa sig bort. — *Knäpande*, n. 4.

KNÄ, n. 4. 1) Den del af människokroppen, som framill förenar läret med benet. *Falla, ligga på k. Krypa på k. Slå anda till k-el i vatten. Hålla ett barn i ell. på k-el. Barnet sof på sin mors k. Darra i k-na. Sitta i k. på någon.* — *2*) Motsvarande del på en djurkropp. — *3*) (fig.) a) Bugt, krökning. *Gårdesgården gör der ett k.* — *b*) Led på växter. *K-n på ett halmstrå.* — *4*) (skepp.) Krökigt trä eller jern, krumträ.

KNÄBAND, n. 3. Band, hvarmed knäbyxor tillbindas vid knäna.

KNÄBYXOR, f. 1. pl. Byxor, som räcka endast till knäet. Kallas äfv. *Kortbyxor*. [*-buxor*].

KNÄBJA, v. n. 2. Falla på knä. *K. för någon.* — *Knäböjande*, n. 4. o. *Knäböjning*, f. 2.

KNÄBJÖD, a. 2. (bot.) Så kallas en knutig stjeln, då sjelfva knutlederna äro knälika.

KNÄCK, m. 2. I. 1) Stöt, brytning o. s. v., hvarigenom något knäcks eller blifvit knäckt. Endast i uttrycket *Få en k. ell. k-en*, blifva knäckt. *Glaset har fått en k.* — *2*) (fig. fam.) Förlust, skada. *Det var en svår k. för honom. Han har fått k-en*, repar sig icke mer. *Hans helsa fick derigenom första k-en.* — Syn. Se *Skada*.

KNÄCK, m. 2. II. Liten kula att leka med.

KNÄCK, m. 2. III. Liten strut, hvari kokt sirap blifvit häldt och fått svalna.

KNÄCKA, v. a. 2. I. (af *Knacka*) 1) Slå, stöta ett föremål af fast ämne, så att spricka ell. hål deraf uppkommer. *K. ett porstinskärl. ett glas. K. ett ägg.* — *2*) Bryta, krossa. *K. ryggen, halsen. K. nötter.* — *3*) (fig. fam.) Förlora. *Delta har k-äkt hans helsa, hans kredit.* — *b*) Alldeles berusa. — *Knäckt*, part. pass. (Fig. fam.) Förlorad, ruinerad; äfv. drucken. — *Knäckande*, n. 4.

KNÄCKA, v. a. 2. II. *K. bröd*, göra ränder derpå med brödnaggen.

KNÄCKEBRÖD, n. sing. Torrt, tunt, mörkt, knäckadt (II) kokbröd.

KNÄCKNING, f. 2. Handlingen, då man knäcker.

KNÄDJUP, a. 2. Djup, så att det når till knäet.

KNÄDYNA, f. 1. Dyna att böja knä på.

KNÄFALL, n. 3. Fallande på knä.

KNÄFALLA, v. n. 3. (böjes som *Falla*) Falla på knä. *De k-föllo för honom.* — *Knäfallande*, n. 4.

KNÄFLIG, a. 2. (fam.) Se *Djeflig*.

KNÄFORMIG, a. 2. Krökt i formen af ett knä.

KNÄFRING, m. 2. (skepp.) Kort träpinne att stoppa en genom ett öga instucken tågbugt.

KNÄFVEL, m. 2. pl. *knäflar*. (fam.) Djefvul. Brukas i svordomar och vissa dylika uttryck, af dem, som vilja vara mera hyfsade i sitt tal. *K-n besitta! K-n så slug!* — *Jfr. Hn, Djekel, Böfeel*.

Anm. Ordet förmodas komma af det holländska *knavelet*, bödelsdräng, som band händerna på missdådare, hvilka skulle afstraffas.

KNÄFVELBÄR, m. 2. (af tyska *Knäbelbart*) Skägget på öfverläppen. *Mustasch*.

KNÄFVELSPJUT, n. 3. Benämning på ett slags tvåuddadt spjut, som fordom begagnades i krig.

KNÄHARNESK, n. 3. Harnesk, som betäcker knäet.

KNÄHUND, m. 2. Liten favorithund, som är van att ligga i knä.

KNÄHÖG, a. 2. Säges om ett barn eller en sak, så höga, att de räcka till knäet på en fullväxt människa.

KNÄJERN, n. 3. Krökigt jern på fartyg.

KNÄKAMRAT, m. 3. Kamrat, som man har vid sidan bredvid sig. Säges isynnerhet om Skolor och Gymnasiekamrater.

KNÄLED, m. 3. Leden vid knäet på menniskor eller djur.

KNÄLÄDER, n. 3. Läderstycke, som af vissa handtyrkare bindes om knäet, till skydd derför under arbetet.

KNÄPP, m. 2. 1) Slag eller smäll af ett finger, då det blifvit spändt emot tumåndan och med häftighet lossas. *En k. med fingret. Gifta någon en k. på näsan.* — Bildar sammansättningarna *Fingerknäpp*, *Näsknäpp*. — *2*) Ljudet, då något knäpper. *K. af ett väggur. Hvarken k. eller kny.* ej ringaste ljud. — *3*) a) Knäppande ljud af fjädern på en hoppel, för hvar hundrade omlopp af densamma. — *b*) Se *Pasma*. För denna bem. hör ordet till *Sic* deklinationen.

12 pasman eller knäpp.

KNÄPPA, v. a. 2. I. (af *Knapp*) 1) Sammanfästa klädesplagg medelst knappar, som föras in genom motsvarande knäpphål eller trensar. *K. en rock. K. äf, ihop, till, upp, se Afknäppa, &c. K. igen*, hopfästa medelst knäppning. *K. igen om sig*, hopknäppa sin rock. — *Knäppande*, n. 4.

KNÄPPA, v. a. 2. II. 1) Med ett af fingren, vanligast mellanfingeret, satt i krok inåt emot inre tumåndan och med fart afsläppt utåt, träffa något framför varande föremål, som, i fall det är litet och rörligt, då drives framåt. *K. en person eller sak med fingret eller med fingrarna. K. någon på fingrarna, på näsan.* (Fig.) *K. någon på fingrarna*, gifta honom en tillrättavisning. *K. öpelkärnor. Han k-pte plommonstenar på mig.* — *K. bort, fram, ned, omkull.* — *2*) (fig. fam.) Tukta, näpsa, gifta stryk. *Råkar jag honom, så skall jag k. honom.* — *3*) *K. nötter*, krossa, knäcka nötter. — *4*) Med fingret sätta en sträng i en dallrande rörelse, så att han ljuder. *K. en sträng. K. lutan's strängar.* *Neutralt säges äfven K. på en sträng.* — *K. lutan ell. på lutan*, knäppa dess strängar, spela på den. — V. n. 1) *K. med fingrarna*, genom att sätta

nedra delen af mellanfingeret emot inre tumändan och häftigt släppa af det förra frambringa ett hårdt ljud (knäpp). *Det var hans vana att k. med fingrarna, när han var ond.* — 2) (om ting) Låta höra ett kort och rågt hårdt ljud, liksom af en fingerknäpp. *Uret k-pper.* Brukas för denna bem. oflast impersonelt, t. ex.: *Det k-ppde i dörren.* (Fam.) *Vintern k-pper till,* det börjar bli stark vinterkold. — 3) Sages om ett af ljudens läten, då han spelar, liknande sammansläendet utaf ett par torra, hyflade tallpinar. — *Knäppande*, n. 4.

KNÄPPARE, m. 3. Insekt af Skallbaggarne, med en pig på bröstet, som, inpassad i ett hått, närmare buken, ger djuret som en springfäder kraft att, då det ligger på ryggen, hoppa högt i luften, hvarvid ett ljud höres, likt en knäppning. Elater.

KNÄPPEL, knäpp'l, m. 2. pl. *knäpplar*. (Jäg.) Liten, men stark tripp o. n. midtpå afbunden med en tråd, nålgarn, rep o. s. v., och som gör tjänst för knäpp vid sammanbindning af flera nät till en sträcka.

KNÄPPHÄRFVEL, m. 2. pl. — *härflar*. Se *Härflvel*.

KNÄPPNING, f. 2. 1) Handlingen, rörelsen, då man knäpper. Jfr. begge verberna *Knäppa*. — 2) Ljudet, då man knäpper med fingrarna, eller då ett djur, ett ting knäpper. Jfr. *Knäppa*, II, v. n. 2. o. 3. samt *Knäppare*.

KNÄPPSKÅLL, n. 3. (Jäg.) Björnska, då platsen först omringas, hvarefter de afjagande draga sig i trängre krets tillsammans.

KNÄPRESS, m. 2. Ett slags myntpress med vef.

KNÄREM, f. 2. pl. — *remmar*. Rem, hvarmed ett plagg omhändes vid knäet.

KNÄSKENA, f. 1. Skena på en rustning, som betäckte knäet.

KNÄSKÅL, f. 2. Skålformigt ben, som betäcker och ger stadga åt ledgången emellan lårbenet och det egentliga benet eller becpipan.

KNÄSPANNE, n. 4. Spänne vid knäet på kortbyxor.

KNÄSTYCKE, n. 4. 1) Del af en rustning, som betäcker knäet. — 2) Bild af en människa, tagen ifrån hufvud till knä. — 3) (fortif.) Den delen af bröstväret, som är under embrasuren.

KNÄSVAG, a. 2. Svag i knäna.

KNÄVECK, n. 3. Den del af människokroppen, som har sitt läge bakom knäet, midt emot knäskålen, der benet genom ledgången vikes tillbaka mot baksidan af låret. — *Knäsmuskel*, -säder.

KNÄVEK, a. 2. Se *Knäsvag*.

KNÄVINKEL, m. 2. pl. — *vinklar*. (Skepp.) Den vinkel, som ett knä (bem. 4) gör.

KNÖL, m. 2. Hård, rund, naturlig upphöjning eller onaturlig utväxt på eller i en människo- eller djurkropp, på barken af ett träd, eller på ytan af en annan växt. Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: *Fot-, Hals-, Led-, Gikt-knöl*, m. fl. — *Knöla*, v. n. 1. (fam.) *K. på*, så dugtigt med käpp, knölpåk.

KNÖLIG, a. 2. Full med knölar. *K. käpp*. *K-t träd*. — *Knöligghet*, f. 3.

KNÖLTÄNG, m. sing. (bot.) Ett slags Täng. *Fucus nodosus*.

KNÖPLA, se *Knyppla*.

KNÖS, m. 2. (fam.) *En rik k.*, en mäkta rik man. *Ann.* Ordet betydde ursprungl. Bergkulle, och fick sedermera samma mening som *Kaxe*.

KNÖSTER, se *Knoster*.

KO, f. 3. pl. *kor*. 1) a) Honan af nötboskap. *Kor och oxar*. (Ordspr.) *Medan gräset grov, dör kon*, säges om den, som går under, innan han hinner å bida fullbordandet eller resultatet af något, som kunnat blifva hans räddning eller lycka. — b) Sages, i vidsträckt mening, om honan till Buffel, Hjort, Elg, Ren. Man säger sålunda Buffel-, Hjort-, Elg-, Renko. — 2) (fam.) Stor och tungrodd, dum och oskicklig qvinna. — *Ss. Kodynga*, -foder, -horn, -hud, -hår, -jufver, -klafve, -kött, -kort, -mjölk, -spilling, -svans.

KOADIUTOR, koaddjutör, m. 3. (uttalas i pl. --- törör) En biskops vikarie (i Tyskland).

KOAGULERÄ, v. n. 1. (lat. *Coagulare*) Ystas, löpna, lefra sig (om blod). — *Koagulering*, f. 2. [Co —]

KOAKS, se *Coaks*.

KOALISERÄ, v. n. 1. (lat. *Coalescere*) Slutta förbund. [Co —]

KOALITION, --- tschön, f. 3. Förbund. [Co —]

KOBEER, se *Kubeer*.

KOBEN, köbén, n. 3. Se *Kofot*.

KOBENT, a. 1. Som har inåt böjda knän, likt en ko.

KOBIBBA, köb'ibba, f. 1. Se *Koruka*.

KOBOLT, köbält, m. sing. Hvitgrå metall, hvaraf safir, smalts och konungsblätt beredas. — *Ss. K-malm*.

KOBOLTBLOMMA, f. sing. Mineral, utgörande en förening af koboltoxid, arseniksyra och vatten.

KOBOLTFÄRG, m. 3. Färg, beredd af kobolt. *Safor* är den *finaste k-en*.

KOBOLTGILANS, m. sing. Mineral, bestående af kobolt, arsenik och svafvel.

KOBOLTYVERK, n. 3. Inrättning, ställe, der kobolt tillverkas.

KODRYGGA, f. 1. (på örlogsskepp) Underdäck, der ramarne för sjuka och sårade hafva sin plats emellan begge stora luckorna.

KOCHENIL, kösch'n'il, m. sing. (fr. *Cochénille*, af lat. *Coccus*, skarlakansfärg, af *Coccus*, grek. *Kokkos*, skarlakansfärg) Insekt af Skinnbaggarne, hörande till släktet *Coccus*; utgör torkad det allmänt bekanta, röda färgämne, som i handeln kallas Konstoneil. *Coccus cacti*. [Coccionell, Cochenill, Konstoneil]

KOCK, m. 2. (lat. *Cocus*) En, som är kunnig i och utför konsten att koka och tillreda allt slags mat. (Ordspr.) *Hungern är bästa k-en*, när man är hungrig, smakar äfven simpel mat väl. Se äfv. *Soppa*.

KOCKELEARNOR, f. 1. pl. De torkade bären af växten *Cocculus suberosus* i Ostindien, hvilka begagnas till fiskfångst.

KOCKSFÖRKLADE, n. 4. Hvitt förkläde, sådant som kockar bruka.

KOCKSPOJKE, m. 2. pl. — *pojkar*. Pojke, som biträder en kock.

KOCKSMAT, m. 2. (sjöf.) Kockens medhjelpare.

KODDE, m. 2. pl. *koddar*. Se *Testikel*.

KODDMUSKEL, m. 3. pl. — *muskler*. (anat.) Muskel, som tillhör någon af testiklarna.

KODICILL, --- s'il, m. 3. (lat. *Codicillus*) Tillägg i eller till ett testamente. [Co —]

KODIL, -i'l, m. 3. (fr. *Codille*) Dubbel bet i lomben, m. fl. spel. [Co —]

KOEFFERA, köaffera, v. a. 1. (fr. *Coiffer*)

Ordna och kläda hår, påsätta hufvudprydnad. — *Koefferrande*, n. 4. o. *Koeffering*, f. 2. [Coëtera, Coiffura]

KOEFFYR, köäff'yr, m. 3. (fr. *Coiffure*) Hårklädel, hufvudprydnad. [Coëffur, Coiffur]

KOEKISTENS, köekist'ens, f. 3. (vetensk.) Samtidig tillvaro. [Co —]

KOEKISTERÄ, v. n. 1. (vetensk.) Vara till på samma gång. [Co —]

KOFF, m. 2. Ett rundgattadt, galeastäckadt fartyg.

KOFFERDIFARTYG, köffärddif'artyg, n. 3. Handelsfartyg, köpmansfartyg. Jfr. *Kofferdiflotta*.

KOFFERDIFLAGG, köffärddif'lagg, f. 1. Flagga, som föres af handelsfartyg. Jfr. *Kofferdiflotta*.

KOFFERDIFLOTTA, köffärddif'lotta, f. 1. (af t. *Kaufarthel*, handelsfart) Handelsflotta. Skrifves af några, eller holländska, älven *Coopvartd*. [Koffard] — *Kopfard* —

KOFFERDIMAN, köffärddim'mann, m. 3. 1) Handelsfartyg. — 2) Person, som far med ett sådant. Jfr. *Kofferdiflotta*.

KOFFERNÄGEL, köffär'nä'g'l, m. 2. pl. — *naglar*. (skepp.) En uti ett håll i en nagelbänk nedsett rund träpinne, som begagnas att derå med ett par kryss-slag fastgöra en löpande änd.

KOFFERT, köff'ert, m. 2. (fr. *Coffre*, t. *Koffer*, af lat. *Cophinus*) Kista med hväft lock, och afsmålnade mot botnen, större eller mindre, försedd med lås, beslagen i hörnen med järn, samt ofta öfverdragen med läder, skälskinn o. s. v., helst då den begagnas för resor, i hvilket fall den ofta har rundad form. — Har sammansättningen Reskoffert. — *Ss. K-makare*.

KOFOT, m. 3. pl. — *fötter*. 1) Fot på eller af en ko. — 2) Kort jernstång, hvars ena ända är bred, klufven och utstående, den andra spetsig; begagnas som höfstång till större tyngders förflyttande. Kallas äfv. *Koben*, *Bräckstång*.

KOFSA, köfsa, f. 1. (pop.) Sköka, liderlig qvinna.

KOFTA, köfta, f. 1. Kort fruntimmersrock, som brukas i hvardagslag.

KOFTAN, köftan, m. 3. Benämning på ett slags långa prestrockar. Är egentl. detsamma som *Kaftan*; se d. o.

KOFVE, kö'v'e, m. 2. pl. *kofvar*. (i äldre språket *Kofva*, isl. *Kofe*, kofa) Uselt hus, ruckle.

KOGER, kög'r, n. 5. 1) Ett slags afhängt fodral, hvori pilar förvarades och som bars af krigsmän vid högra höften. Kallades äfv. *Kogerbössa*. — 2) (skepp.) Gång af plankor på vissa fartyg.

KOGERSKA, f. 1. (på örlogsfartyg) Svarfvad trä- eller koppardosa med lock, hvori karduser hämtas från krutdunken till kanonerna.

KOGG, kögg, m. 2. Ett slags fordom brukligt örlogsfartyg.

KOGUBBE, m. 2. pl. — *gubbar*. Se *Kohällare*.

KOHAGE, m. 2. pl. — *hagar*. Beteshage för kor.

KOHERDE, m. 2. pl. — *herdar*. Herde, som vaktar och värdar kor.

KOHERENS, --rä'ns, f. 3. (af lat. *Coherere*, sammanhänga) Sammanhang, samband. — Skrifves äfv. *Coherens*.

KOHESION, --schön, f. 3. (fys.) Den egenkap hos kropparna, till följe hvaraf en likartad kropps delar förenas och sammanhållas till ett helt. — Kallas äfven *Kohæstionskraft* och

Sammanhangs-frändskap. — Skrifves äfv. *Cohesion*.

KOHORT, koh'ört, m. 3. (lat. *Cohors*) Trupp, skara. (Hos Romarne tiondedelen af en legion eller 400 man och derutöfver.)

KOHUS, n. 3. Ladugårds hus för kor. Sages till skillnad ifrån Oxhus. I samma mening säges äfv. *Fåhus* och (mindre riktigt) *Kostall*.

KOHVETE, n. sing. 1) Ötslagigt Melampyrum. — 2) En art af detta slagte, hvaraf kor gifva mycken mjölk. *M. pratense*. Kallas äfv. *Kovall*, *Mjölkvall*, *Örregräs*, *Ekört*, *Nyckelgräs*, *Skenling*.

KOHÄLLARE, m. 3. En, som underhåller kor, för att på dem förtjena genom försäljning af mjölk. Kallas i folkspråket *Kogubbe*.

KOINCIDENS, köinsid'ens, f. 3. (vetensk.) Sammanträffande. — Skrifves äfv. *Co-*.

KOINCIDERÄ, v. n. 1. (vetensk.) Sammanträffa, falla in på samma punkter. — Skrifves äfv. *Co-*.

KOJ, m. 3. Ett med bräder afstängt sängställe i ett fartyg.

KOJA, f. 1. Helt litet, enkelt boningshus. *En k. och ett hjerta*. — Har åtskilliga sammansättningar, såsom: *Bond-, Torpar-, Ris-, Skytt-, Jäger-, Hundkoja*, m. fl.

KOJTA, v. n. 1. (fam.) Löpa hit och dit.

KOK, n. 3. Så mycket som kokas på en gång. *Ett k. fisk, arter*. (Fig. fam.) *Ett k. stryk*, dugtigt med stryk.

KOKA, f. 1. Större sammanhängande jordstycke, sådant som uppkastas af plogen vid första plöjningen.

KOKA, v. n. 1. o. 2. 1) Sages om flytande ämnen, som blifvit upphettade till den grad, att de småningom öfvergå till luftform, hvilket sker på det sätt, att luftblåsar uppstå till ytan och der sönderbrista, hvarigenom en stark rörelse eller vällning, svalning på ytan förorsakas. *Vatt-net k-r*. — *K. bört*, genom kokning börga i ångor. — *K. ihöp, i'n*, genom kokning minskas. — *K. sönder*, gå sönder genom kokning. — *K. upp*, komma i kokning, börja koka. — *K. öfver*, svämma öfver bräddarna af kärlet, till följe af för stark eld. — *Syn. Sjuda*. — 2) Sages äfv. om käril, hvori ett kokande ämne befinnes. *Grytan k-r, k-r upp, öfver*. — 3) (om blodet i en levande kropp) Vara i stark rörelse, jäsa. *Bloden k-r i hans ådror af arghet*. (Fam.) *Det k-r i honom*, han är höggligen förargad. — V. a. 1) Lägga ett ämne i vatten eller någon annan vätska och låta denna koka, antingen för att ifrån det taga ämnet afsondra vissa delar, eller för att rena det. *K. garn*, som skall färgas. *K. ut färgen ur tyger*, genom kokning taga färgen ur dem. — 2) (i vanligaste mening) I vatten eller annan vätska, med tillhjälp af eld, bereda hvarjehanda slags mat. *K. kött, fisk, arter, potates, kaffe, te*. *K. i vatten, i vin*. *K. soppa* på något, genom kokning tillaga soppa deraf. *K. till vällning, till mos*, låta något koka så länge, att deraf blir välling, mos. *K. musten ur kött*, låta det koka för länge, så att musten går i vattnet. (Ordspr.) *Som man k-r, så får man suppa*, som man ställer sig, så har man det. — *K. bört*, genom kokning låta bortdunsta. — *K. igenom*, låta något ligga så länge i kokande vatten eller vätska, att äfven de inre delarne blifva väl kokta. — *K. ihöp, koka*, tillsammans; äfv. genom kokning minskas; (fig. fam.) tillstålla. — *K. i'n*, genom kokning förminkas, t. ex.: *K. i'n*

något till hälften. — *K. om, ånyo koka.* — *K. sönder, äpp, se Sönderkoka, Uppkoka.* — 3) (bergsbr.) *K. jern,* vid dess beredning försätta det i kokning. Jfr. d. o.

KOKALF, m. 2. pl. — *kalfvar.* Kalf af honslättet.

KOKANDE, n. 4. Förrättningen, förfärandet, då något kokas.

KOKARD, kårkard; m. 3. (fr. *Cocardé*). Ett slags bandros på hattar, af hvars färg den persons nation, som bär densamma, igenkännes. *Franska, svenska k-en.*

KOKBOK, f. 3. pl. — *böcker.* Bok, hvori undervisning meddelas om tillredandet af alla sorters mat.

KOKERSKA, f. 1. 4) Qvinna, som är kunnig i kokkonsten och är antagen i tjänst hos någon, för att tillreda maten. — 2) *Se Kogerska.*

KOKETT, kåkätt, a. 1. (fr. *Coquet*, af *Cog*, tupp) Behagsjuk.

KOKETTERA, v. n. 1. Söka behaga. — *Koketterande*, n. 4.

KOKETTERI, n. 3. Behagsjuka.

KOKGRYTA, f. 1. Gryta att koka mat uti.

KOKHET, a. 2. Så het, som ett flytande ämne är vid kokning. — *Kokhetta*, f. sing.

KOKHUS, n. 3. Särskilt hus, der kokning af mat förrättas, isynn. för sjöfarande.

KOKHÅL, n. 3. Grop, der kokning verkställles, i läger.

KOKKITTEL, m. 2. pl. — *kittlar.* Kittel, som begagnas att koka uti.

KOKKONST, f. 3. Konsten att koka och tillreda allt slags mat.

KOKKÄRL, n. 3. Kärl, som begagnas att koka uti.

KOKMASKIN, --schin, m. 3. *Se Kokugn.*

KOKNING, f. 2. 1) *Se Kokande.* — 2) Den verkning, som föregår i ett flytande ämne, då det kokar. — 3) Sages om tackjern, som i hörd beredes till stångjern, då det kommer i stark häfning, hvarunder blåser af koloxidgas uppstiga och förbrinna på jernets yta.

KOKONG, kåkång, m. 3. (fr. *Cocoon*) Den hylsa af silkesbår, hvaruti silkesmasken inspinner sig. Silkeshus.

KOKOPPOR, kåkåpparr, f. 1. pl. Ett slags sjukdom hos kor, bestående deruti, att koppor, innehållande ett giftigt var, slå ut på jufret. *Varel i k.* begagnas till koppymning.

KOKOPPYMPNING, f. 2. Kokoppor insympning på människor, för att skydda dem emot smittan af de vanliga barnkopporerna.

KOKOSNÖT, kåkåssnöt, f. 3. pl. — *nötter.* Frukten af Kokospalmen, stor som ett menniskohufvud, med ett hårdt skal och en hvit kärna, till smaken liknande sötmandel, samt inuti kärnan en saft, som till utseende och smak liknar mandelmjölk.

KOKOSNÖTOLJA, f. 2. Olja, som pressas ur kokosnötens kärna.

KOKOSNÖTOLJEIVÅL, m. sing. Ett slags fin tvål, som beredes af kokosnötolja.

KOKOSPALM, f. 3. En palmart, allmän på kusterna af Indiska Oceanen och på Söderhafvets öar; dess frukt är kokosnöten; blomknoppen begagnas till kål och ur de afskurna blomstjelnarna flyter en saft, som kan jäsas till palmvin och vidare till palmättika. *Cocos nucifera.*

KOKOSTRÅD, n. 3. *Se Kokospalm.*

KOKPUNKT, m. 3. 1) Den punkt på en termometer (på Celsius + 100), dit quicksilfret stiger,

då den sättes i kokande vatten. — 2) Den temperaturgrad, då vattnet kokar.

KOKRUM, n. 5. 1) Rum, der kokning förrättas. I allm. det samma som KÖK. — 2) Rum, som vid kokning lemnas tomt i en gryta, panna, på det hon icke må koka öfver.

KOKSALT, n. 3. Sådant slags salt, som brukas till mat; erhålles dels ur hafsvattnet, dels ur saltkällor och saltgrufvor. Kallas i kemiska språket Chlorantrium.

KOKSLAGG, m. sing. *Se Färskslagg.*

KOKSLEF, f. 2. pl. — *slevar.* *Se Kokslefs.*

KOKSMIDE, n. 4. *Se Tyksmide.*

KOKSPIS, m. 2. *Se Kokspsis.*

KOKUGN, m. 2. Jernugn, så inrättad, att matlagning dorigenom lättare och skyndsammare kan verkställas, än i en vanlig kökspisel, och dels flyttbar, dels inpassad i en spisel.

KOKVED, m. sing. Ved, som begagnas till bränsle vid kokning.

KOL, käl, n. 3. 1) (utan plur.) a) (i vidsträckt mening) Den produkt, som erhålles, då ett ämne i tillfäppt rum underkastas stark upphettning. *Bränna trä, ben till k.* — Har sammansättningarna Träkol, Benkol. — b) (i inskränkt mening, vanligare) Sådant produkt af hvarjehanda träslag, använd isynnerhet till bränsle. *Svarta, teckna med k. Stekt på k. Bränna k.* i kolmila (se d. o.) genom bränning frambringa kol; äfv. förbruka kol som bränsle, t. ex.: *bränna k. vid matlagning.* (Fig.) *Samla glödande k. på ens hufvud,* ådraga honom Guds hämd, i det man vedergäller hans ondska med välgärningar. (Fig. sam.) *Göra k. på någon,* fullkomligt öfvervinna, i grund tillintetgöra, förstöra honom. *Ni hade intet för de k., ni brände,* era elaka af-sigter misslyckades. — Bildar en mängd sammansättningar, såsom: Björk-, Al-, Lind-, Furukol, m. fl. — c) Benämning på vissa mineraliska ämnen, hvilka likna träkol och kunna begagnas som bränsle. Mest i sammansättningar, såsom: Stenkol, Brunskol, &c. — d) (i kemien) Enkel brännbar kropp, som förekommer i naturen sällan fullkomligt ren och kan af konsten icke frambringas. Utgör i sin högsta grad af renhet en ädel sten, kallad Diamant. De renaste kolarter, efter diamanten, äro: Blyerts, Kolblende, Coaks, Träkol och Kol af djurämnena. — 2) (med plur.) Stycke af koladt trä eller ben, eller af mineraliskt kol (t. ex. stenkol). *Taga några k. ur kakelugnen.* — 3) (utan plur.) Brand i såd. *Se Brand.* — 4) *Se K-aktig, -bårare, -handel, -handlare, -hög, -korg, -körset, -skyffel, -skåffel.*

KOLA, käl, v. a. 1. I. 1) Förvandla till kol. — 2) (tim.) Beteckna, utmärka med streck af kol (dem. 1, b). — V. n. Förvandlas till kol. — *Kolande*, n. 4.

KOLA, käl, v. n. 1. (fam.) *K. af, dö.*

KOLANDE, käljande, a. 1. (fam.) *K. mörk, se Kolmörk.*

KOLARE, m. 3. En, som bränner kol eller i allmänhet gör yrke af att bränna kol. — *Se K-hustru, -hydda, -koja.*

KOLAX, n. 3. *Se Solax.*

KOLBLANDE, kälbläande, n. sing. *Se Anthracit.*

KOLBOD, f. 2. Uthus, hvori kol förvaras för ett hushålls behof.

KOLBONDE, m. 3. pl. — *bönder.* Bonde, som kör kol till ett bruk eller inför sådana i en stad till försäljning.

KOLBOTTEN, m. 2. pl. — *bottnar.* Ställe på marken, som varit eller vanligen är plats för kolbränning.

KOLBRÄNNARE, m. 3. *Se Kolare.*

KOLBRÄNNERI, n. 3. Yrke, hvars ändamål är att förvandla trä af åtskilliga sorter till kol.

KOLBRÄNNING, f. 2. Frambringande af brännkol, genom kolveds brännande i mila.

KOLDAM, källdamm, n. sing. Stoft, dam af fina kolpartiklar, som far upp i luften, när kol handteras mycket, såsom i kolhus, vid skålling o. s. v.

KOLE, käl, n. sing. *Se Kol, 1. d.*

KOLEID, käljeld, m. 2. Eld, som underhålles genom brännkol.

KOLERA, koléra ell. kolera, f. sing. (grek. *Choléra*) 1) Ett slags svår sjukdom, då den sjuke på en gång plågas af häftig uppkastning och diarrhé. Är sällan epidemisk. Kallas äfven Gallsjuka, Puke, Kolerin, och är vanlig alla heta somrar. — 2) *Den asiatiska K-n* eller, i dagligt tal, blott *K.* Äfven kallad *Cholera morbus*: den allmänt bekanta, förhärjande farsot, som sedan 1817 utbredt sig ifrån Ostindien till alla världsdelar; en epidemisk stegring af Kolerin. (*Cholera*.)

KOLERAFLUGA, kolerafluga, f. 1. En insekt af Sländorna, af $\frac{1}{2}$ till en linies längd, gulgrå med mörka ögon. Psocus fatidicus.

KOLERIN, --in, f. sing. *Se Kolera, 1.*

KOLERISK, kolérisk, a. 2. (af grek. *Cholá*, galla) Benämning på den, hos hvilken gallan har öfvervägande verksamhet. *K-i temperament*, då man har hastiga och starka känslorörelser, eldiga och häftiga begär. *K. komplexion*, då kroppen har fina, men fasta och spända muskel- och sensträngar, mycket redlighet, samt en ganska varm, hastigt flytande blod.

KOLF, kältiv, m. 2. pl. *kolfvar.* 1) Tjockändan på åtskilliga föremål, t. ex. på en pil, en bössa, musköt, o. s. v. Har sammansättningarna Bössa-, Gövars-, Muskötkolf, m. fl. — 2) Den del af ett lås, som skjutes fram och tillbaka af nyckeln. Äfv. Låskolf. — 3) (gam. krigsk.) Klubb; äfv. pil. — 4) (jernetillv.) Ett till hälften i stång utträckt smältstycke. — 5) (kem.) Ett slags glaskärl, nedtill kullformigt med smalt, lång hals, hvilket brukas till förlag vid distillationer, äfvensom vid de försök, då något flytande ämne skall kokas.

KOLFARTYG, kältfartyg, n. 3. Fartyg, lastadt med kol (trä- ell. stenkol), eller som vanligen för sådana.

KOLFAT, kältfat, n. 3. Stor, flatad träkorg utan grepe, men med hål upptill på hvardera sidan, att sticka händerna i, då man bär. Brukas ursprungligen att bära kol uti, men begagnas nu allmänt till hvarjehanda.

KOLFCIRKEL, kältfärrk, m. 2. pl. — *cirklar.* Ett slags cirkel att mäta ut hålen på låsblock.

KOLFÄS, kältfäls, n. 3. Lås med kolf (hem. 2).

KOLFLÖTS, kältflöts, m. 3. (geol.) Flöts af stenkol.

KOLFNING, kältfning, f. 2. (tekn.) *Se Tågning.*

KOLFRÖR, kältfrör, n. 3. *Se Pumpstøffel.*

KOLFÄNGST, kältfängst, f. 3. Tillgång på kolved.

KOLGAS, kältgås, m. 3. (kem.) Kol i luftform. *Seafvelbunden k.*, en egen gasart, som

luktar något likt svafvelbunden vätgas och brinner med utveckling af svafvelsyra och kolsyra. *Fosforbunden k.*, en egen, brännbar gasart, som erhålles vid slutet af fosfors beredning.

KOLGLÖD, n. 3. pl. En hop af glödande kol.

KOLGRUFFA, f. 1. *Se Stenkolgruffa.*

KOLHACKA, f. 1. Hacka, som användes att hacka kol med vid kolmilors utrifning, vid jernbruk, m. m.

KOLHUS, n. 3. Hus, hvori kol förvaras vid jernbruk, grufvehyttor, o. s. v.

KOLIBRI, se *Colibri*.

KOLIG, kältig, a. 2. 1) Kolartad. — 2) Till en del förkolad. — 3) Smutsad, svartad af kol. — 4) (om såd) Sotig.

KOLIK, kolik, m. sing. (grek. *Koliká*, af *Kolon*, tarm) Ett slags sjukdom, bestående i en häftig plåga i tarmarna. *Kukref. [Co -.]*

KOLIKTARM, koliktarm, m. 2. En af de tjocka tarmarna i magen, äfven kallad Colon. [Co -.]

KOLJA, f. 1. Ett slags mjukfenig fisk, 1 till 2 fot lång, på ryggen brunaktig, inunder hvit, med en svart rand på hvardera sidan. *Gadus Aeglefinus.*

KOLKA, kältka, v. n. 1. (pop. o. fam.) Dricka begärligt.

KOLKOJA, f. 1. Liten jordkoja, som af kolare uppföres invid en kolmila, för att deri hvilat under den tid, mellan besvaks.

KOLLATERAL, källateral, a. 1. (af lat. *Con* och *Latus*, sida) Stående i ett sidoförhållande, hafvande en sidoställning. — *Kollateral-ärfvinge*, sidofärfvinge. — *Kollateral-linie*, släktlinie, som står i sidoförvandtskap. [Co -.]

KOLLATION, källatschön, f. 3. (lat. *Collatio*) 1) Lätt aftommältid under fastlagen (hos Katolikerna). — 2) Mältid, då hvarje gäst medför en maträtt. — 3) Lätt mältid, som gifves någon, på annan tid af dagen, än vid middagstiden. [Co -.]

KOLLATIONERA, källatschön, v. a. 1. 1) Jemföra en afskrift med originalet. — 2) (bokh.) Ark för ark genomgå ett bokexemplar, för att se, om något felas. — *Kollationerande*, n. 4. o. *Kollationering*, f. 2.

KOLLEGA, kältiga, m. 3. pl. — *leger.* (lat. *Collega*) Embetsbröder. Skrifves äfv. *Collega*.

KOLLEGIALKYRKA, källigaltjyrka, f. 1. Domkyrka utan biskop. [Co -.]

KOLLEGIUM, källigium, n. 3. pl. — *gier.* (lat. *Collegium*) 1) Högre förvaltande embetsverk. — 2) Benämning på högre läroverk i vissa länder, t. ex. Amerika, motsvarande gymnasium hos oss. — 3) a) En akademisk lärares samteliga föreläsningar öfver en viss lärokurs. — b) Samlingen af hvad under dylika föreläsningar antecknas.

KOLLEKT, kältäkt, m. 3. (lat. *Collecta* (pecunia)) 1) a) Insamling af penningar. — b) (särskilt) Insamling af frivilliga penninggåfvor i bäcken vid gudstjensten (ford, äfven i häfvar). — 2) (i liturgien) Bön före episteln.

KOLLEKTIV, kältäktiv, a. 2. Som inbegriper flera.

KOLLEKTIVGLAS, --fvglas, n. 3. (opt.) Glas, som bryter strålarna, så att de samlas.

KOLLEKTION, kältäktchön, f. 3. Samling.

KOLLEKTÖR, kältäktör, m. 3. 1) Insamlare, uppbärdsman. — 2) Lotiförsäljare.

KOLLER, kält, m. sing. 1) Yrsel hos hästar. — 2) (fig. fam.) Sinnesyra, frånvaro af förstånd.

KOLLERETT, källorätt, m. 3. (fr. *Collette*) Fruntimmers halskrås.

KOLLÉTT, källätt, m. 3. (fr. *Collet*) 1) Halskrage. — 2) Ridjacka.

KOLLI, se *Colli*.

KOLLISION, källischón, f. 3. 1) Sammanstötning; twist, strid. — 2) Tvenne krafters verkan emot hvarandra. — 3) Sägdes, då tvenne eller flera personer inlåta sig i samma företag, så att de hindra, skada hvarandra. *Råka i k.* — 4) (mor. sl.) *Pligters k.*, strid emellan pligter.

KOLJE, källje, m. 3. (fr. *Collier*) Halskedja.

KOLLRA, v. n. 1. (fam. af *Koller*) Prata eller begå galenskap. — *Kollrande*, n. 4.

KOLLRIG, a. 2. 1) (om hästar) Som har kollern. — 2) (fig. fam.) Icke rätt klok, sinnessvag. — *Syn. Se Vansinnig.* — *Kollrighet*, f. 3. — *Kollrigt*, adv.

KOLLUSION, källuschón, f. 3. Hemligt förstånd.

KOLLÄST, källäst, m. 3. En läst (12 tunnor) kol.

KOLMHA, f. 1. Upprest hög af kolved, hvaruti kolning verkställas, under betäckning af jord och kolstybb.

KOLMULE, källmule, m. 2. pl. — *mular*. En mjukfenig benfisk, af 2 fots längd, med svart nos och mun. *Gadus carbonarius*. Kallas äfven Svartsej.

KOLMÄTT, n. 3. Det käril eller stång, hvarmed kolskrindor justeras och prövas till deras innehåll.

KOLMÄTARE, m. 3. Edsvuren tjänsteman, som mäter och kröner kolskrindor och de mälkäril, hvilka vid mätning af kol användas.

KOLMÖRK, källmörk, a. 2. Alldeles mörk. *K-a skogen*.

KOLNA, källna, v. n. 1. Sägdes om eld, då den sloknar, så att bränderna ligga svarta och rökande. *Elden k-r på spisel.* — 2) (fig.) Afminskas, aftaga, släckas. *Vänskapen har k-t emellan dem.* — *Kolnande*, n. 4.

KOLNING, f. 3. Kolbränning. *Ved till k.*

KOLNINGSGILL, a. 1. Duglig till kolning. *K. ved.*

KOLOFONIUM, --ónium, n. sing. (grek. *Kolophonía*) Stråkharts. Benämndt efter staden Kolophon i Mindre Asien.

KOLON, källón, n. sing. (gram.; grek. ord) Skiljetecken (:), som utmärker en större afdelning af en mening, och isynnerhet alltid nyttjas, då en persons ord anföras.

KOLONI, --óni, f. 3. (lat. *Colonia*) Nybygge. [Co—]

KOLONIAL, ---ál, a. 2. Som angår, tillhör, kommit ifrån en koloni. Brukas i åtskilliga sammansättningar, såsom: *Kolonialvaror*, m. fl. [Co—]

KOLONIALHANDEL, ---álhandl, m. sing. Handel med kolonialvaror.

KOLONISERA, v. a. 1. Anlägga nybygge i ett land; bebygga. — *Koloniserande*, n. 4. o. *Kolonisering*, f. 2. [Co—]

KOLONIST, --íst, m. 3. Nybyggare. [Co—]

KOLONN, källón, m. 3. (fr. *Colonne*, af lat. *Columna*) 1) Pelare. — 2) (krigsv.) Trupp, uppställd med liten front, men mycket djup. [Co—]

KOLONNAD, källónad, m. 3. (fr. *Colonnade*) Pelargång med dubbla rader.

KOLOQVINT, --ónt, m. 3. Apoteksväxt i Orienten, isynnerhet i trakten af Döda Havet;

frukten, liknande ett äple, innehåller ett häftigt laxermedel. *Cucumis Colocynthis*. Kallas äfven Sodomäple.

KOLOQVINTPILLER, n. 3. pl. (med.) Laxerpiller, tillredda af mergen i kolokvintens frukt.

KOLORATUR, ---úr, f. 3. Hastig och svår löpning i sång. [Co—]

KOLORERA, v. a. 1. Belägga med färg. Brukas mest i part. pass. *K-de kopparstick.* — *Kolorerande*, n. 4. o. *Kolorering*, f. 2. [Co—]

KOLORIT, --ít, m. 3. 1) (mål.) Färgblandning; verkan af färgblandningen i en målning. — 2) (fig.) Stilen hos en författare, i afseende på retoriska prydnader. [Co—]

KOLORUM, källórum, n. sing. (fam.) Larm, oväsen. — *Syn. Se Oväsen.*

KOLOS, källós, n. sing. Det qvåfvande os, som uppkommer af bränkol. *Taga lifvet af sig genom k.*

KOLOSS, källáss, m. 3. (grek. *Kolossós*) 1) Jättestad, jättebild. *K-en på Rhodos.* — 2) (fig.) Människa med jättelik gestalt. [Co—]

KOLOSSAL, källással, a. 2. 1) Jättestor. — 2) (estet.) Som öfverstiger sin arts typ, men icke vär föreställning om det sinliga.

KOLOXID, källäcksid, m. 3. (kem.) Kolets lägsta syrsättningsgrad.

KOLPANNA, källpánna, f. 1. Käril af metall, som begagnas att, sedan glödande kol blifvit deruti lagda, hålla varm, uppvärma eller koka mat eller drink, som deröfver ställes.

KOLPORTERA, källpörtára, v. a. 1. I hus och på gator kringbära varor till försäljning. — *Kolporterande*, n. 4. o. *Kolportering*, f. 2.

KOLPORTÖR, källpörtör, m. 3. (fr. *Colporteur*) 1) Kringvandrande småkrämare. — 2) En, som går omkring och bjuder ut böcker. [Co—]

KOLPULVER, källpúlvér, n. sing. Pulveriseradt kol.

KOLRAKA, f. 1. Ett slags redskap, som begagnas att raka kol med.

KOLRYSS, m. 2. Ett slags körredskap, bestående af en lång och djup, af vidjor hopflåtd korg, hvaruti kol forslas. *Jfr. Ryss.*

KOLSÄNDSTEN, källsándstén, n. sing. En grå, vanligen småkornig stenart, bestående hufvudsakligen af kvartskorn, sammanbundna af ett lerigt bindemedel.

KOLSKIFFER, m. sing. (mineral.) En hårdnad, grå lera, som innehåller jordbeck och kol, och har skiffrig textur.

KOLSKRIFVARE, m. 3. Skrifvare vid bruk eller masugn, som tar emot, lemnar ut och för räkning öfver kol, m. m.

KOLSKRINDA, f. 1. Se *Kolryss*.

KOLSKYFFEL, m. 2. pl. — *skyfflar*. Liten skyffel af järn, hvarmed kol uppskyffas i en kakeugn.

KOLSTIG, m. 2. En stig (12 tunnor) kol.

KOLSTYBB, m. sing. ell. **KOLSTYBBE**, n. sing. Södersmulade kol.

KOLSTÄNDARE, m. 3. Trattlik redskap af förtentt järnbleck, hvari brännvin får stå att suga sig igenom på botten liggande pulveriseradt kol, för att dorigenom renas.

KOLSVÄRT, källsvárt, a. 4. Svart som kol.

KOLSYRA, f. 1. (kem.) Kolets högsta syrsättningsgrad. Bihåller sig alltid i gasform. Kallas derför äfven *Kolsyregas*.

KOLSYRAD, a. 2. (kem.) 1) Förenad med kolsyra. *K-t natron.* — 2) Bildad genom ett ämnes förening med kolsyra. *K-t salt.*

KOLSYREVATTEN, n. 3. (kem.) Med kolsyregas mättadt vatten.

KOLSÄCK, m. 2. Säck, innehållande brännkol, eller som brukas att föra kol uti.

KOLT, källt, m. 2. 1) Ett slags fordom brukligt fruntimmers-öfverplagg. — 2) Plagg för små barn, liknande en fruntimmersklädnad. [Kält.]

KOLTRÄST, m. 2. En art af Trastsläktet, 10½ tum lång, hanen svart med gul näbb, honan brun eller svartbrun. *Turdus merula*. Kallas äfven Solsvärta.

KOLTUNNA, f. 1. Rund måltunna, hvarmed kol uppmätas.

KOLTÄNG, f. 3. pl. — *tänger*. Tång, hvarmed eldskott fattas.

KOLTÄGT, m. 3. Rättighet att hugga skog till kolbränning.

KOLUGN, m. 2. Ugn, hvari ved brännes till kol.

KOLUMBOROT, se *Columborot*.

KOLUMN, källómn (uttalas i allm. koltómn), m. 3. (lat. *Columna*) 1) Sida i en tryckt bok. (Har i Sverige denna bem.; det motsvarande franska *Colonne* betyder detsamma som Spalt.) — 2) (räkensk.) Hvarje af tvenne parallella linier inneslutet rum för införande af siffror eller vissa, bestämda anteckningar. [Co—]

KOLVED, källvéd, m. 3. Ved, upphuggen att användas till kolbränning.

KOLÄDER, källädr, n. sing. Läder, beredt af kohud.

KOLÄMNE, n. sing. Se *Kol*, 1. d.

KOMBINATION, källmbináshón, f. 3. 1) Sammansättning i viss ordning. — 2) (fig.) Beräkning. [Com—]

KOMBINERA, v. a. 1. 1) Sammanställa i viss ordning. — 2) Jemföra och beräkna. — *Kombinering*, f. 2. [Com—]

KOMEDI, --di, f. 3. (grek. *Komedía*) Lustspel. [Co—]

KOMEDIANT, ---ánt, m. 3. 1) Skådespelare. — 2) Gycklare, spektakelmakare. — Brukas numera endast i lägre mening, mest föraktligt, och oftast i sednare bemärkelsen. [Co—]

KOMEDIANTSKA, f. 1. Skådespelerska; gycklerska. *Jfr. Komediant*. [Co—]

KOMET, --ét, m. 3. (grek. *Kometás*, af *Komá*, hår) Himmelskropp, som går i så allånga banor omkring solen, att han stundom är henne mycket nära, stundom oändligt långt ifrån henne afstånad; har för öfrigt en ljus dunskrets, hvilken öftast följer den såsom ett lysande släp eller svans, ofta grenad liksom i hår eller strålar. Kallas derför äfven Hår- eller Svansstjärna. [Co—]

KOMETSVANS, kometsváns, m. 2. Det ljusa släp eller svans, som öftast följer en komet. *Jfr. d. o.*

KOMFORT, källmfär, m. sing. (eng. *Comfort*) Beqvämlighet.

KOMFORTABEL, källmfärtábl, a. 2. (eng. *Comfortable*) Beqväm.

KOMIK, -ík, a. 2. (fam.) Loflig, lustig.

KOMIKUS, källmíkuss, eller **KOMIKER**, källmíckr, m. 3. 1) Författare af lustspel, lustspelsdiktare. — 2) Skådespelare, som spelar komiska roller: Lustpelare.

KOMISK, a. 2. 1) Som tillhör eller har afseende på lustspel. *En k. roll.* — 2) Rolig, lustig; löjlig.

KOMITAT, --át, n. 3. Högstingdöme i Ungern (egentl. grefskap, af *Comes*, greve). [Co—]

KOMITÉ, källmítte, m. 3. (fr. *Comité*, af lat. *Comitatus*) Utskott (af personer, utsedda, för att rådslå om, undersöka någon viss fråga, vissa ämnen). — Skrifves äfven *Kommitté*. [Comité, Comitté, Comité.]

KOMITIER, källmíttsiär, 3. pl. (lat. *Comitia*) Folkförsamling i det forna Rom. — Skrifves äfven *Comitior*.

KOMMA, källmma, n. pl. *kommata* (uttalas: kámmata) (gram.; af grek. *kopto*, jag sönderskär) 1) Minsta afdelning af en period. — 2) Skiljetecken (,) emellan sådana afdelningar.

KOMMÄ, v. n. 3. *Impt. Kom. Imper. Kom. Sup. Kommitt. Part. pres. Kommande; part. pret. Kommen.* 1) Förflytta sig ifrån ett ställe till ett annat, på hvad sätt som helst, vare sig gående, åkande, ridande, seglande, o. s. v. *K. till fots, till häst, i vagn. K. ridande, springande. Han kom mig till mötes. Han kommer från Italien. Jag kommer från promenaden. Der kommer han. Kom och se. Kom hit.* Då jag kom ur kyrkan, vid utgången ur kyrkan. *K. öfver en bro, en mur. K. genom ett sund. K. med, följa med, vara i följe med. K. efter, emot, förbi, förut.* — Sägdes äfven om djur, t. ex.: *Vargarne k. i stora skaror.* — 2) Ankomma till ett ställe, inträffa, infinna sig. *När kom kuriren? Han kom i går. Posten har kommit. K. hem till någon. K. på besök. Bed honom k. till mig. Hon kommer ej dit i afton. Han kom blott, för att taga afsked.*

*K. på bal, på bröllop. K. på hofvet. K. och gå, ej qvarstanna, för att blifva boende. Discipel, som kommer och går. K. efter, komma, för att hämta, t. ex.: Betjenten har k-mit efter varornas, som hans herre köpte. K. fram, se Frankomma. K. igen, tillbaka, åter, se Återkomma. K. ihop, råka tillsammans; äfv. sammankomma. K. in, ned, upp, ut. K. med en gåfva, medföra en gåfva. — 3) Sägdes äfv. om ting, som flyttas, föras, röras, drivas ifrån ett ställe till ett annat. *En pil kom flygande och träffade honom i ögat. Ett moln k-mär från öster. Min rock kom nys ifrån skräddaren.* — 4) (om person) Förflyttas ifrån eller i en viss ställning, belägenhet, ett visst tillstånd. *K. i säng. K. i tjänst hos någon. Han kom ur tjänsten i höstas. Betjenten kom till mig i våras, inträdde då i min tjänst. Min dräng kom bort, kom ifrån mig, i höstas, lemnade då min tjänst. K. emellan kuggarna på ett hjul. K. i rörelse. Han kom i samma läge, ställning, som förut. K. i sällskap med någon. K. med ibland skälmar. K. på hästen. K. under vattnet, bordet. K. upp ur vattnet, ur jorden, ur hofvet, ur sängen, ur badet. K. af vakten, från vakten, sedan man blifvit aflöst. K. af vägen, råka vilse. K. ur ledet, ur trängseln. K. ofvannp. — 5) Fortgå, göra framsteg, linna. *Han har redan k-mit långt i sitt arbete. Har han ej k-mit längre än? Man har k-mit så vida, att . . . Det onda är för långt k-met. Det har nu k-mit derhän, att . . . ställningen är nu sådan, att. — 6) Härflyta. Konstrueras alltid med prep. af eller från. *Hela olyckan kom deraf, att . . . Hvaraf kom den villfarelsen? Deraf k-mer intet godt. Det var ifrån honom som alla dessa tillställningar kommo.* — *Syn. Härflyta, Härleda sig, Följa, Derivera sig, Förskrifva sig, Datera sig.* — 7) (gram.) Här-***

leda sig. Ordet *härda* k-mer af *härda*. — Syn. Derivera sig. Härleda sig. Härstamma. — 8) (om tid) Tillkomma, nalkas, stunda. Den dag, som k-mer. — 9) K. att, med efterföljande verb i infinitiv, betyder: a) Komma, infinna sig i viss åsigt, t. ex.: Jag k-mer att underrätta er om . . . — b) Tillfälligtvis göra något, råka. Han kom att gå förbi. — c) Skola. Han kom-mer att segla härifrån till N. Rooken k-mer att sitta väl. Han k-mer att predika nästa söndag. Det k-mer han att ångra. Han kom-mer att betala laget. — d) Uttrycker orsak, anledning. Huru k-mer ni att befalla här? Deras har det ordet k-mit att betyda . . . — 10) K. nytjas för öfrigt i en mängd ordställningar och talesätt, som antingen icke eller blott figur-ligen kunna föras under någon af förestående be- märkelser. Sjukdom, som k-mer och går, perio- disk sjukdom. Kom inte och gör om det, gör ej om det en gång till. Närmast han k-mer och gör så, närmast han så gör. K. hvem som k. vill, det må komma hvem som helst. Det var dit jag ville k., det var dit jag syftade, dit jag ville föra saken, talet. K. af tonen, afvika från rätta tonen. — K. af sig, råka i förfall; (i tal) stanna i sitt tal, utan att veta, hvad man skall säga, antingen af glömska, förlägenhet eller brist på ämnen; förlora fattningen. — K. än, komma, t. ex.: Låt dem k. an: vi frukta dem icke. Kom an, så skall jag tukta dig. K. illa der- an, råka illa ut. — K. an på: a) Bero af, på. Det k-mer an på domaren. Jag låter det k. an på honom. Låta k. an på lyckan. Det k-mer derpå an, det beror af omständigheterna, af en händelse, tillfällighet; är tvifvelaktigt, ovisst. Låta k. an på ett försök, låta bero af ett f. Låta k. derpå an, våga derpå löst, våga försök- ket. — b) Vara fråga om, gälla. När det k-mer an på tacksamhet. Det k-mer blott an på några styfver. Om det k-mer derpå an, så är jag färdig, om det gäller, så . . . Det k-mer derpå an, om han vill, det är frågan, om han vill; äfr. det beror på, om &c. Derpå k-mer det an, derom är frågan. — K. bort, se Bortkomma. — K. efter någon i en syssla, efterträda honom. — K. efter, hafva led samma följer, t. ex.: Sådana nöjen k. efter. Det k-mer efter som Arbogaölet. — K. emellan, fört, se Mellankomma. Fortkomma. — K. fram, födas, t. ex.: Fostret har k-mit dödt fram. K. fram i världen, göra lycka. K. fram med: framtaga, framtä; äfr. framtälla, yttra, omtala, t. ex.: Han tordes ej k. fram med papperet, som han hade i fickan. Hur vågar ni k. fram med en så oförskämd begäran? — K. för någon, blifva för honom bekant, t. ex.: Om det k-mer för hans husbonde. Saken kom för domaren, blef in- ständ till domstol. — K. för någon, tala en i tankarna, i sinnet, t. ex.: Det kom för honom, att han skulle resa bort. — K. före, se Förekom- ma, v. n. — K. i, försättas i ett visst tillstånd, t. ex.: K. i rörelse. K. i en obeklaglig ställ- ning, en svår belägenhet, ett kinkigt läge. K. i strid, tvist, tråta. K. i raseri, i onåd, i anseende, i fara, i frestelse. K. i släktenskap med någon. Ett ben har k-mit i halsen på mig, fastnat i halsen. Egendomen har nu k-mit i andra händer, fått annan ägare. — K. ifrån, slippa ifrån, blifva befriad från, t. ex.: Det är icke så lätt att k. ifrån honom, när man råkar honom. Han k-mer icke så lätt ifrån den saken. Han kom temligen lyckligt ifrån sa-

ken. K. ifrån hvarandra, blifva qvitt, t. ex.: Af brist på skiljemynt kunde de ej k. ifrån hvarandra, ej uppgöra likvid med hvarandra. K. ifrån sina fördomar, blifva dem qvitt. Jag kan icke k. ifrån den boken, ej låta bli att läsa den. Jag kan ej k. ifrån den tanken, den föreställ- ningen, ej öfvergifva den. — (Fam.) K. igen, göra om en sak, upprepa, t. ex.: Kom inte igen med ett sådant språk; han k-mer alltid igen med ett och samma. — (Fam.) K. ihop, ell. k. sig ihop, råka i strid, i tvist, i träta. K. sig ihop att träta, att slåss. — K. in, se Inkomma. (Fam.) K. in i en sak, blifva dermed väl bekant, förtrogen. K. sig in med någon, ställa sig in hos honom. (I spel) K. in, taga ett stick, så att man får utslaget, t. ex.: Han kom in för ässet. — (Fam.) K. med, framtälla, yttra, t. ex.: Kom nu inte med några flera förslag. Ha att k. med, vara väl försedd; äfr. hafva att lefva af, vara förmögen. — K. med, blifva inblandad, in- vecklad, t. ex.: Han rådde att k. med i ett slagsmål. — K. på, träffa på, råka på, erinra sig, sinna, t. ex.: Jag k-mer ej på namnet, på tonen. Huru kom han på den tanken, den idén, det ämnet? Det k-mer på mig, det drabbar mig. K. på balans, råka på b. K. på fall, komma dörhan att falla (både egentl. o. fig.). K. på tal, förekomma i samtal. K. på, betyder äfr.: bolöpa på, t. ex.: Huru mycket k-mer på hvar? äfr. kosta, t. ex.: Det huset k-mer mig på 10,000 rdr. — Det k-mer på ett ut, det är enahanda, sak samma, likgiltigt. — K. på (absolut), komma upp på något. K. på (aktivt) anfalla, angripa; äfr. öfverras, ertappa; äfr. be- träda; t. ex.: a) När febern k-mer på honom; b) Jag kom på honom, just som han höll på att bryta sig in; c) Jag har k-mit på honom med ett svårt fel; k. på någon med osanning. — K. sams, se Sams. — K. till, träffa; äfr. skrida till; äfr. få, bekomma, t. ex.: a) Turen k-mer till mig i morgon; b) K. till ämnet; c) K. till halsan, till krafter. K. till sitt igen. K. någon till hjälp, till undsättning, hjälpa, undsätta någon. K. till nytta, till gagn, lända till, &c. Bättre till k-mer, att . . . , lägg här till, att . . . , förutom detta K. till att, se K. att (bem. 3, b, c, d). När det k-mer dertill, när den tiden kommer, när det skall ske, göras. — K. till, se Tillkomma. Det k-mer honom till, det är hans skyldighet. K. till, äfr. sko, hända, tilldraga sig, tillbära; tillgå; förhålla sig, vara orsaken, t. ex.: Huru kom det till? Jag vet ej, huru det k-mer till, men jag tycker, att Huru k-mer det till, att ni är ond på mig? — K. till sig, sansa sig. — K. till- baka till ett ämne, återvända dertill. — K. än- dan, se Undkomma. — K. under, underkastas, t. ex.: K. under förmynderskap, under ens väld. K. under öfverläggning, göras till ämne dertill. — K. under (absolut), komma under nå- gon eller något; äfr. duka under. — K. upp, se Uppkomma. K. upp i världen, (fam.) k. sig upp, hafva framgång i världen, göra lycka, för- värfva ära och anseende. K. upp emot, se Gå upp emot. K. upp med, bringa å bane, föreslå, upplinna, införa. K. upp ur en sjukdom, åter tillfriskna. — K. ut, se Utkomma. K. ut med, stå ut med; kunna betala, utföra, verkställa, hand- tera, gå i lapp med, t. ex.: Han k-mer ej ut med arrendet; det arbetet k-mer han lätt ut med; det är lätt, svårt att k. ut med. Han k-mer ej ut med den summan, den räcker ej

för honom. K. ut med litet, hjälpa sig med, lefva af litet. Han har svårt att k. ut med sina tankar, att uttrycka dem. — K. ur takten, upphöra att hålla takten. K. ur koncepterna, se Konzept. K. ur sin förring, bestörtning, upphöra att vara förvirrad, bestört. K. ur en villfarelse, upphöra att tro något oriktigt. K. ur sin skuld, blifva den qvitt. K. ur bruk, upphöra att vara i bruk. — K. vid, röra, vid- röra, t. ex.: Kom icke vid mig. Om det komne något vid honom, om något tillstötte honom. Se äfr. Vidkomma. — K. åstad, se Åstadkom- ma. — K. åt, se Åtkomma. Vilja k. åt nå- gon, söka att tillfoga honom ondt. Han är svår (fam. inte god) att k. åt, är väl på sin vakt; försvarar sig väl; låter ingen tukta sig; låter intet skämt. Det är inte godt att k. åt, är svårt att få tag i, vinna, erua. Låta k. åt sig, låta nå- gon nalkas sig. Hon har lätt k. åt sig, låtit förföra sig. — K. åt betyder äfr. komma i sin- net, i tankarna, t. ex.: När det k-mer åt ho- nom, så super han utan hejd. Jag vet ej, hvad som kom åt honom. — K. öfver, se Öf- verkomma; äfr. öfverras, ertappa; äfr. öfver- falla, angripa; t. ex.: a) K. öfver en tjuv; jag kom öfver honom, under det han höll på att bryta sig in; b) Fienden kom öfver dem helt oberedd; en rykning, en darning, en för- skräckelse kom öfver honom. — K. öfverens, se Öfverens. — V. a. Bringa, försätta i ett visst tillstånd, orsaka, förmå. K. någon på fall, vara orsak till ens fall. K. en af ell. ur takten. K. någon på en tanka, leda, föra honom derpå. K. en att gråta, att skrikta. Hvad har k-mit honom att fatta detta beslut? — K. sig, v. r. K. sig ell. k. sig före igen, blifva bättre, till- friskna. K. sig före, hämta sig, sansa sig, åter- vinna fattning; äfr. repa sig, komma ur en svår ställning, belägenhet; äfr. komma i hjälpligt goda omständigheter, så att man kan berga sig, t. ex.: En nybegynnare med två tomma händer har icke så lätt att komma sig före. — K. sig före med, taga sig till, företaga, t. ex.: Han är så slagen af olycka, att han ej kan k. sig före med något. — K. sig till att, förmå sig till att, t. ex.: Han kan icke k. sig till att arbeta. — K. sig upp, se öfvanfö K. upp. — K. sig, v. r. impers. Komma till, försäkas. Det k-mer sig deraf, att — Kommande, part. pres. 1) Som kommer. K. och gående. K. och farande. — 2) Tillkommande, stundande, blif- vande. Den k. dagen. K. tiden, släkten. — Kommen, part. pret. 1) Som kommit, m. m. Han är nyliken k. — 2) Härstammande. K. af kungligt blod. K. af folk, af god härkomst. — 3) (fam.) Illa k., illa utsatt, illa dran, i svår be- lägenhet. — Af sig k., för sig k., se Afsigkom- men, Försigkommen.

KOMMANDITHANDEL, kämmandithändl, m. sing. Handel, som drivs på viss ort, för en eller flera köpmän, af en för detta ändamål der särskilt placerad person.

KOMMANDO, kämmando, n. 4. 1) Befäl, anförande. Truppen står under hans k. — Syn. Se Befäl. — 2) (milit.) Befälshord, hvarigenom tillkännagifves, att ett handgrepp, en rörelse skall verkställas. Exercera efter k. — 3) Mindre trupp, utskickad för något särskilt ändamål. Ett k. sol- dater. [Co —.]

KOMMANDOFLAGG, kämmandoflagg, f. 1. Den distinktionsflagg, som en amiral för å stor- toppen.

KOMMANDOMÅL, kämmandomål, n. 5. Be- nämning på de riksreder, konungen afgör, i sin egenskap af högste befälhafvare öfver krigsmakten till lands och sjö.

KOMMANDO-ORD, kämmando-örd, n. 3. Se Kommando, 2. [Co —.]

KOMMANDOSTAF, m. 2. pl. — stafvar. En rikt utsärd, ungefär en fot lång staf, som fäl- marskalkar och kommanderande generaler fordom boro, till tecken af sin värdighet. [Co —.]

KOMMATERA, v. a. 1. Sätta skiljetecken i en skrift. — Kommaterande, n. 4.

KOMMATERING, f. 2. 1) Skiljeteckens sät- tande. — 2) Sättet, huru en skrift är kommaterad. Riktig, felaktig k. [Co —.]

KOMMENDANT, kämmandant, m. 3. Be- fälhafvare i stad eller fästning. [Co —.]

KOMMENDERA, kämmandera, v. a. o. n. 1. 1) Föra befälet öfver, anförä. K. en trupp. Heem är det, som k-r? — 2) Beordra till viss tjänstgöring. K. en trupp till vaktgöring i en stad. — 3) Utsäga kommandoord. K. fyr! — Kommenderande, n. 4. [Co —.]

KOMMENDERAD, a. 2. (egentl. part. pass.) Beordrad till viss tjänstgöring. K. officer, soldat. [Co —.]

KOMMENDERI, kämmanderi, n. 3. (hist.) Det område, som öfverlemnades åt en enskilt andlig ordensriddare till förvaltning eller för- rning. [Co —.]

KOMMENDERING, f. 2. 1) Anförande. — 2) Beordrande. — 3) Till särskilt tjänstgöring be- ordrad trupp. En k. soldater. — Har samman- ställningen Arbetskommendering. [Co —.]

KOMMENDÖR, kämmandör, m. 3. 1) (hist.) Innehafvare af ett kommanderi. — 2) Riddare i en högre klass af en orden. [Co —.]

KOMMENSURABEL, kämmandsurab'l, a. 2. Som kan mätas med samma mått. [Co —.]

KOMMENTARIE, kämmandantarie, m. 3. 1) Fortlöpande, lörd förklaring af en skrift genom anmärkningar öfver särskilda ställen deri, öfver ändamål, plan, språk, stil, m. m. — 2) (i plur.) a) Anmärkningar öfver vissa ställen i en bok. — b) (i allm.) Anmärkningar vid en persons yttran- den i tal eller skrift. [Co —.]

KOMMENTERA, kämmandatera, v. a. 1. Skrif- va kommentarie till en bok; med upplysande an- märkningar förso; förklara, utlägga, tolka. — Kommenterande, n. 4. o. Kommenter- ing, f. 2. [Co —.]

KOMMERCIEL, kämmandrsi'll, a. 2. Som tillhör eller har afseende på handeln. [Co —.]

KOMMERS, kämmandrs, m. sing. (fr. Com- merce, af lat. *Commercium*) Handel, handelsrö- relse. — Brutet endast i föraktlig eller skämt- sam mening. Hur går k-en? [Co —.]

KOMMERSA, kämmandrsa, v. n. 1. (fam.) Handla, köpa, schackra. — Kommersande, n. 4.

KOMMERSE-KOLLEGIUM, kämmandrsse-kål- legium, n. sing. Embetsverk, som handhafver allt hvad som angår handeln, sjöfarten och näringsarna i riket. [Co — col —.]

Anm. Man har börjat skriva *Kommers-kol- legium*; mindre lämpligt, enär e tydligt hores i uttalet, och för öfrigt ordet *Kommers* i svenska språket börjat få en mindre god betydelse.

KOMMERSERÅD, kämmandrsrå'd, n. 3. Be- nämning på de fyra högste embetsmännen i kom- merce-kollegium, näst efter presidenten. [Co —.]

KOMMERSSPEL, kämmandrsppél, n. 5. Se Sällskapsspel. [Co —.]

KOMMISSARIAT, k  mmissariat, n. 3. o. 3. 1) En krigskommissaries syssla. — 2) Samtliga vid en krigsh  r anst  lde kommissarier. [Co—.]

KOMMISSARIE, k  mmissarie, m. 3. I allm  . Ombud, som f  tt sig f  rvaltningen af n  got ombetrad. Se f.   . *Krigs-, Poliskommissarie*. [Co—.]

KOMMISSBR  D, k  mm  ssbr  d, n. sing. Br  d, som bakas f  r soldater. [Co—.]

KOMMISSION, k  mmisch  n, f. 3. 4) Uppdrag. — 2) Utskott af personer, utsedde att unders  ka ell. utf  ra n  got. — *Syn.* Komit  . — *Ss.* *K-sarvode*. [Co—.]

KOMMISSIONSBYR  , k  mmisch  nsbyr  , m. 3. Offentlig anst  lt, der hvarje h  nda uppdrag emott  gar och fullg  ras emot viss afg  ft. [Co—.]

KOMMISSIONS-CONTO, k  mmisch  nsk  nto, n. (handelst.) S  rskilt conto i hufvudboken f  r varor, som emott  gas i kommission till f  rs  ljning. [Co—.]

KOMMISSIONSHANDEL, m. sing. Handel, som drivs p   annans order och f  r annans r  kning. [Co—.]

KOMMISSIONSKONTOR, n. 3. Se *Kommissionssbyr  *.

KOMMISSION  R, ---  r, m. 3. 4) En, som emott  gar och bes  rjer uppdrag. — 2) (handelst.) Den, som f  r uppdrag att f  r annans r  kning s  lja, k  pa eller uppg  ra aff  rer. [Co—.]

KOMMITTENT, k  mmitt  nt, m. 3. Person, som lemnat en annan n  got uppdrag. [Co—.]

KOMMITTERA, v. a. 1. Lemna i uppdrag, uppdrag, anf  rtro. — *Kommitterande*, n. 4. [Co—.]

KOMMOD, k  mm  d, a. 1. (lat. *Commodus*) 1) Beqv  m. — 2) Som   skar beqv  mlighet, m  klig. [Co—.]

KOMMOD, k  mm  d, m. 3. (fr. *Commode*, af lat. *Commodus*) Se *Nattkommod*. — Betyder i franskan: Kl  desbyr  , Dragkista. [Co—.]

KOMMODOR, k  mm  d  r, m. 3. (eng. *Commodore*) I England, sj  officer, som, utan att vara amiral, f  rer h  gsta bef  let   ver en flotta.

KOMMUN, k  mm  n ell. k  mm  n, m. 3. (fr. *Commune*, af lat. *Communis*, gemensam) Ben  mning p   de sm   samh  llen, menigheter, af hvilka en stat best  r. [Co—.]

KOMMUNAL, k  mm  nal, a. 2. Som ang  r en menighet. Ing  r i flera sammans  ttningar, s  som: *K-beslyr*, m. m.

KOMMUNICERA, v. a. 1. Meddela, delgifva. — V. n. G   till H. Nattvard. — *Kommunicerande*, n. 4. o. *Kommunicering*, f. 2. (b  da f  r v. a.) [Co—.]

KOMMUNK  NT, ---  nt, m. 3. Nattvardsg  st. [Co—.]

KOMMUNIKATION, ---tsch  n, f. 3. 1) Meddelande, delgifvande. — 2) Gemenskap, b  r  ring; ortf  rbindelse. [Co—.]

KOMMUNIKATIONS-LINIE, ---tsch  ns-l  nje, f. 3. Ort  rbindningslinie. [Co—.]

KOMMUNION, ---  n, f. 3. Nattvardsg  ng. [Co—.]

KOMMUNISM, k  mm  n  sm, m. sing. Politisk sekt, hvars syfte g  r ut p   egendomens gemenskap och delning af all arbetsvinst.

KOMMUNIST, ---  sst, m. 3. Anh  ngare af kommunismen.

KOMPAKT, k  mp  kt, a. 1. (af lat. *Compingere*, hopfoga) T  t, fast. [Compact.]

KOMPANI, k  mp  ni, n. 3. (fr. *Compagnie*) 1) Handelsallskap, bolag. — 2) Afdelning af ett

regemente, som st  r under bef  l af en kapten. — *Ss.* *K-chef*, m. fl. [Compani, Compagni, Compagnia.]

KOMPANI-OFFICERARE, m. 3. Officer vid ett kompani. *K.   ro kapiten, rytm  stare, l  jtnant och underl  jtnant*.

KOMPANJON, k  mp  nj  n, m. 3. (af medeltidslat. *Compagnanus*, en som   r ifr  n samma *Pagus*, by, distrikt) Deltagare i ett kompani med en annan, bolagsman. [Compagnon, Compagnon.]

KOMPARATION, k  mp  rationsch  n, f. 3. J  mf  relse. [Com—.]

KOMPARATIV, k  mp  rativ, a. 2. J  mf  rande, j  mf  rlig. — *S.* m. (gram.) J  mf  relsegrad hos ett adjektiv, hvilken utm  rker, att den betecknade egenskapen finnes i h  gre grad hos ett ting,   n hos ett annat. [Komparativ, Comparativ.]

KOMPARERA, v. a. 1. J  mf  ra. [Com—.]

KOMPARS, k  mp  rs, m. 3. (fr. *Compars  *) Stum person vid ett sk  despel.

KOMPASS, k  mp  ss, m. 3. (ital. *Compasso*) Magnetn  l, inf  tt i en metall  sa med glas   fver, och som begagnas till sj  s att derefter styra kursen.

KOMPASSDOSA, k  mp  ssd  sa, f. 1. Den dosa, hvaruti en sj  dkompass   r inf  ttad.

KOMPASSN  L, f. 2. En med magneten bestruken st  n  l, som   r diametr  t f  stad under skifvan i en kompassdosa.

KOMPASSROS, f. 1. Den en ros liknande figuren p   en kompass-skifva, som utvisar v  derstrecken.

KOMPASS-SKIFVA, f. 1. Ett stycke rundt papp, indelat i 32 lika stora delar, kallade streck (v  derstreck) och h  ngande f  rit i horisontell st  llning p   dobben i en kompassdosa.

KOMPASS-STRECK, n. 3. Hvarje s  rskilt r  ktning, som angives af en kompass.

KOMPENDIUM, se *Compendium*.

KOMPENDIOS, k  mp  ndios, a. 2. I kortet sammanfattad, sammantr  ngd. [Co—.]

KOMPETENS, k  mp  t  ns, f. 3. Befogenhet, beh  righet. [Co—.]

KOMPETENT, k  mp  t  nt, a. 1. Befogad, beh  rig, ber  ttigad. [Co—.]

KOMPIATION, ---tsch  n, f. 3. En boks sammanskrifning ur flera andra arbeten. [Co—.]

KOMPIATOR, k  mp  l  t  r, m. 3. (uttalas i plur. — t  r  r) En, som sammanskrifver eller sammanskrifvit b  cker ur andra f  rfattares arbeten. Skrifves   fv. *Compilator*.

KOMPIERA, v. a. 1. (lat. *Compilare*, plundra) Sammanskrifva b  cker ur andras arbeten. — *Kompilerande*, n. 4. o. *Kompilering*, f. 2. [Co—.]

KOMPLEMENT, k  mp  plem  nt, n. 3. o. 3. Fyllnad; fyllnadsstycke. [Co—.]

KOMPLEMENT  R-F  RGER, k  mp  plement  rf  rger, m. 3. pl. (fys.) Tv   f  rger, som tillsammans gifva den hvita f  rgen.

KOMPLETT, k  mp  pl  tt, a. 1. (lat. *Completus*) Fullt  lig, fullst  ndig. [Co—.]

KOMPLETERA, v. a. 1. G  ra fullt  lig, fullst  ndig. — *Kompletterande*, n. 4. o. *Komplettering*, f. 2.

KOMPLEXION, k  mp  leksch  n, f. 3. (psyk.) Kroppens beskaffenhet i anseende till blodets hastigare eller l  ngsammare omlopp, nervers och musklers st  rre eller mindre r  ttighet. [Com—.]

KOMPLICERAD, a. 2. Till sin sammans  tning invecklad.

KOMPLIMENT, k  mp  lim  nt, ell. k  mp  lim  ng, m. 3. (fr.) 1) Artigt, f  rb  ndligt yttrande. — 2) V  rdsamt, artigt h  lsning. — Skrifves   fv. *Komplimang*. [Com—.]

KOMPLIMENT  RA, k  mp  lim  nt  ra, v. a. 1. 1) S  ga artigheter. — 2) V  rdsamt, artigt, f  rb  ndligt h  lsa, v  lkomna. — *Komplimenterande*, n. 4. o. *Komplimentering*, f. 2. [Com—.]

KOMPLOTT, k  mp  pl  tt, m. 3. (fr. *Complot*) Hemligt anslag, st  mpling. [Com—.]

KOMPLOTTMAKARE, m. 3. En, som smider komplotter.

KOMPONERA, k  mp  pon  ra, v. a. 1. 1) F  rfatta. — 2) (i musik) S  tta (ett tonstycke). — *Komponerande*, n. 4. o. *Komponering*, f. 2. [Com—.]

KOMPONIST, ---  sst, m. 3. Se *Komposit  r*. [Co—.]

KOMPOSITION, k  mp  posit  sch  n, f. 3. 1) a) Sammans  ttning, sammanblandning, t. ex. af metaller. — b) Blandad metall. — 2) a) Utarbetande, f  rfattande af ett vittert arbete. — b) Sj  lva det f  rfattade. — 3) (m  l.) Anordning af grupperna, f  rem  len i en m  lning. — 4) (i musik) a) Tons  ttning. — b) Tonstycke. [Co—.]

KOMPOSIT  R, k  mp  posit  r, m. 3. (i musik) Tons  ttare. [Co—.]

KOMPOST, k  mp  p  sst, m. 3. (af lat. *Componere*, sammans  tta) G  dselblandning. [Co—.]

KOMPOT, k  mp  pt  tt, m. 3. (fr. *Compote*) Fruktnos.

KOMPRESS, k  mp  pr  ss, m. 3. (fr. *Compresser*, af lat. *Comprimere*, hoptrycka)   ttadubbel hopviken l  nnelapp, som p  l  gges vid f  rbindningar. [Co—.]

KOMPROMETERA, k  mp  rom  t  ra, v. a. 1. Bl  ts  lla f  r ledsamhet. — *Komprometterande*, n. 4. o. *Kompromettering*, f. 2. [Co—.]

KOMPROMISS, k  mp  prom  ss, m. 3. 1)   fverenskommissel att l  ta en tvist afg  ras af skiljedomare. — 2) Skiljed  men, skiljed  mst  l. [Co—.]

KOMPROMISSARIE, k  mp  prom  ssarie, m. 3. Vald skiljedomare i en sak. [Co—.]

KON (o slutet), m. 3. (grek. *Konos* (geom.)) K  gla, eller solid figur, som uppkommer, d   en r  tvinklig triangel en omg  ng v  nder sig omkring en af de sidor, som omfatta den r  ta vinkeln.

KONA, k  na, f. 1. Betydde urspr.: qvinna, S  ges nu endast i f  raklig mening, helst om l  derliga qvinno. *Elak, arg k. L  derlig k.* ell. blott *k.* Betyder i   ldre spr  ket   fv. det samma som: hustru. [K  na.]

KONCEDERA, k  n  s  dera, v. a. o. n. 4. 1) Medgifva, till  ta. — 2) Medgifva r  ttigheten af hvad en annan p  st  tt. [Co—.]

KONCENTRATION, k  n  ns  ntratsch  n, f. 3. 1) F  rening i en punkt. — 2) F  rening af krafter. — 3) (kem.) Operation, hvarigenom en v  ska koncentreras. [Co—.]

KONCENTRERA, k  n  ns  ntr  ra, v. a. 1. 1) F  rena i en punkt, sammantr  nga. Brukas   fv. fig., t. ex.: *K. sina krafter*. — 2) (kem.) G  ra en v  ska starkare, genom att ber  fva den st  rre eller mindre del af dess vatten. *K. en syra*. — *M  lsats*: Utsp  da. — *Koncentrerande*, n. 4. o. *Koncentrerings*, f. 2. [Co—.]

KONCENTRISK, a. 2. (mat.) S  ges om cirklar, som hafva samma medelpunkt. [Co—.]

KONCEPT, k  n  s  p  t, n. 3. o. 3. (af lat. *Conci-*

pere, sammanfatta) 1) Utkast till en skrift. *K   till ett tal*. — 2) Skrifvet tal, som skall uppl  sas eller blifvit uppl  st. *K  t till en predikan*. En prest, som har k  t framf  r sig, n  r han predikar. *Predika ur k  t*. (Fig. fam.) F  rl  ra, tappa k  erna, blifva alldeles f  rrv  rad, r  dl  s, s   att man ej vet, hvad man skall s  ga eller g  ra. [Co—.]

KONCEPTPAPPER, k  n  s  p  tp  pper, n. 3. S  msta sort skriftpapper. [Co—.]

KONCERT, se *Konsert*.

KONCESSION, k  n  s  ssch  n, f. 3. Medgifvande, eftergift. [Co—.]

KONCIPERA, k  n  sip  ra, v. a. 1. Skrifva utkast till. [Co—.]

KONCIPIST, k  n  sip  st, m. 3. Den, som upps  tt konceptet till en skrift. [Co—.]

KONCIS, k  n  s  , a. 2. (lat. *Concisus*) Kort och inneh  llsrik, hoptr  ngd. S  ges om stil. [Co—.]

KONCISION, k  n  s  sch  n, f. 3. (af lat. *Concidere*, afs  kra) H  lsamt bruk af ord i skrift, s   att icke flera brukas,   n som beh  fvas, f  r att klart och best  mdt uttrycka tanken. — *M  lsats*: Vidlykighet.

KONDEMNERA, k  n  nd  mn  ra, v. a. 1. D  ma ett uppbr  ngadt fartyg som god pris. — *Kondemnerande*, n. 4. o. *Kondemnering*, f. 2. [Co—.]

KONDENSATION, k  n  nd  nnsatsch  n, f. 3. (kem.) Operation, hvarigenom n  got kondenserar. [Co—.]

KONDENSATOR, k  n  nd  nns  t  r, m. 3. (uttalas i plur. — t  r  r) (fys.) Instrument, hvarmed de svagaste elektricitetsgrader kunna uppt  ckas. Skrifves   fv. *Condensator*.

KONDENSERA, k  n  nd  ns  ra, v. a. 1. (kem.) Ur luftform   ter f  rs  tta i fast eller flytande form. F  rt  ta. — *Kondenserande*, n. 4. o. *Kondenserings*, f. 2. [Co—.]

KONDITION, k  n  nditsch  n, f. 3. 1) Villkor, f  rbeh  ll. — 2) Tillst  nd, beskaffenhet. — 3) Tjenst hos enskilt person. [Co—.]

KONDITIONEL, k  n  nditsch  n  ll, a. 2. Villkorlig. [Co—.]

KONDITIONERA, k  n  nditsch  ner  , v. n. 1. Vara i tjenst hos enskilt person. — *Kondition  rande*, n. 4. o. *Konditionering*, f. 2. [Co—.]

KONDITIONERAD, k  n  nditsch  nerad, a. 2. Beskaffad. En v  l k. bok. [Co—.]

KONDITOR, k  n  nd  t  r, m. 3. (uttalas i plur. — t  r  r) S  ckerbagare. [Co—.]

KONDITORI, ---  r, n. 3. S  ckerbagori.

KONDOLENS, k  n  nd  l  ns, f. 3. (fr. *Condolence*) Sorgbeklagelse. [Co—.]

KONDOLENSBREF, k  n  nd  ln  nsbr  v, n. 3. Brev, hvari man beklagar sorgen   ver en persons fr  nf  lle. [Co—.]

KONDOLERA, k  n  nd  l  ra, v. n. 1. Beklaga sorgen. [Co—.]

KOND  R, k  n  d  r, m. 3. En art af Gamsl  get i S. Amerika, den st  rsta och starkaste af alla flygf  glar. Vultur Gryphus.

KONDUKT, k  n  nd  kt, m. 3. Kanal i ett orgverk, som f  rer v  dret ifr  n en v  derl  da till en af piporna. [Conduct.]

KONDUKT  R, k  n  nd  kt  r, m. 3. 1) Den, som f  rer en postvagn, dillgens eller   ngvagn. — 2) Uppsyningsman, isynn. vid byggnader. — 3) Se *Conductor*. [Conductor.]

KONFEDERATION, k  n  federatsch  n, f. 3. F  rbund. [Co—.]

KONFEDERERAD, a. 2. Förenad genom förbund. — Substantiv: *De h-e*, de förbundne. [Co —.]

KONFEKT, kännfä'kt, m. o. n. 5. (ital. *Confetto*, af medelt. lat. *Confectio*) Benämning på hvarjehanda slags lækkerheter af socker eller mandelmassa, tillagade af sockerbagare.

KONFERTDOSA, f. 1. Dosa, hvori man plägar hafva konfekt.

KONFEKTÄSSE, m. 2. pl. — *päsar*. Papperspse med konfekt uti.

KONFEKTALLRIK, m. 2. Tallrik, hvarpå konfekt är upplagd.

KONFERENS, kännferä'nns, m. 3. Sammankomst till gemensam rådgivning, isynnerhet af furstar, ministrar, sändebud, angående politiska angelägenheter. [Co —.]

KONFERERA, v. n. 1. Rådslå gemensamt vid konferens. [Co —.]

KONFESSION, kännfä'sschön, f. 3. Trosbekännelse. [Co —.]

KONFESSIONS-FÖRVANDT, kännfä'sschöns-förvänt, m. 3. Trosförvänt. [Co —.]

KONFIDENTIEL, kännfä'däntsiäl, a. 2. I förtroende meddelad. [Co —.]

KONFIGURATION, ---tschön, f. 3. Den figur, konturerna af ett föremål framställa. [Co —.]

KONFIRMATION, kännfirmatschön, f. 3. (i lutherska kyrkan) Religionseremoni, då de, som första gången skola begå Herrans nattvard, efter undergått förhör, genom ett af presten hållet tal, liksom änyo upptagas i församlingen och deras döpselsförbund bekräftas. [Co —.]

KONFIRMERA, v. a. 4. Bekräfta en ung kristens döpselsförbund. Jfr. *Konfirmation*. — *Konfirmerande*, n. 4. o. *Konfirmering*, f. 2. [Co —.]

KONFISKABEL, kännfiskäb'l, a. 2. Som kan konfiskeras. [Confisc —.]

KONFISKATION, kännfiskschön, f. 3. 1) Indragning af förbrytares gods till staten. — 2) Beslag å till införsel förbjudet eller tullförmilladt gods. [Confiscation.]

KONFISKERA, kännfiskera ell. kännfischera, v. a. 4. (lat. *Confiscare*, af *Fiscus*, statskassa) Indraga till det allmänna, förklara förverkad, taga i beslag, lägga beslag på. — *Konfiskerande*, n. 4. o. *Konfiskering*, f. 2. [Confiscera, Konfiscera.]

KONFITUR, kännfity'r, m. 3. (fr. *Confiture*) Fruktar eller rötter, inlagda i socker, honung ell. sirap. [Co —.]

KONFLIKT, kännfä'kt, m. 3. Sammanstötning; strid, tvist. [Conflict.]

KONFONIUM, se *Kolofonium*.

KONFORMATION, kännfirmatschön, f. 3. Bildning, danning till formen. [Co —.]

KONFORMERA SIG, v. r. 1. *K. sig efter*, vätta, lämpa, föga sig efter. [Co —.]

KONFORMIST, kännfirmist, m. 3. Benämning på anhängare af den biskopliga kyrkan i England. [Co —.]

KONFORMITET, ---ét, f. 3. Likformighet. [Co —.]

KONFRONTATION, kännfräntatschön, f. 3. Vittnens eller anklagades inställande och förhörande i hvarandras närvaro. [Co —.]

KONFRONTERA, kännfräntera, v. a. 1. Inställa och förhöra vittnen eller anklagade i hvarandras närvaro. — *Konfronterande*, n. 4. o. *Konfrontering*, f. 2. [Co —.]

KONFUNDERA, kännfundera, v. a. 1. För-

brylla. — *Konfunderande*, n. 4. o. *Konfundering*, f. 2. [Co —.]

KONFUS, kännfys, a. 2. Förbryllad. [Co —.]

KONFUSION, kännfuschön, f. 3. 1) Oreda, villervalla. — 2) Förvirring, förbrylladt sinnessällsamt. [Co —.]

KONG, kä'ng, m. 2. Sammandraget af *Konung*. Brukas numera sällan, utom i vissa provinser.

KONGESTION, kännjästschön, f. 3. (med.) Vätskors trängning till ett visst håll och deraf försakad stockning. [Co —.]

KONGLEG, a. 2. Se *Kunglig*. Brukas nästan endast i förvaltningsstil, t. ex.: *Kongliga Majestät och Kronan*. Förkortas vanligen till *Kgl.*, t. ex.: *Kgl. Förordningen af 1762*.

KONGLIGHET, se *Kunglighet*.

KONGLIGT, se *Kungligt*.

KONGLOMERAT, kännglomerat, n. 3. o. 5. (geol.) Sten, bestående af mekaniskt, genom enkelt ell. sammansatt bindemedel, förenade stycken af flera olika mineralier. [Co —.]

KONGREGATION, kännregatschön, f. 3. 1) Sällskap af andeliga eller världsliga personer, som leva tillsammans efter samma regler. — 2) Benämning på vissa andeliga brödraskap hos katolikerna. — 3) Påfvelig högsta domstol af kardinaler och prelater. [Co —.]

KONGRESS, känngrä'ss, m. 3. 1) Möte af sändebud till afslutande af fred eller andra fördrag. — 2) Lagstiftande församlingen i Amerikanska Förenata Fristaterna. [Co —.]

KONGRENS, känngrä'nns, f. 3. Öfverensstämmelse, likformighet. [Co —.]

KONGRUERA, v. n. 1. Öfverensstämma, sammanpassa. [Co —.]

KONGSGÄSTNING, f. 2. (ford.) Skyldigheten att gästa konungen och hans följe, då han var stadd på resa genom riket.

KONGSHUS, n. 3. (gam.) Hus, slott, der konungarne bodde.

KONGSLEJUS, n. 3. Örtsläktet *Verbascum*. *Gul K.*, en art deraf, med hög, rak stjälk och gula blommor. V. *Thapsus*.

KONGSSKJUTS, m. 3. Skjuts, som äger rum, då någon af kongl. familjen reser genom landet.

KONGSSPEL, n. 3. Se *Krigsspel*.

KONGSSPIRA, f. 1. Ört med stora guldgula blommor och blodröd öppning. *Sceptum Carolinum*.

KONGSÄDRA, f. 1. Viss del af sjöar, åar och strömmar, som icke får stängas.

KONGSÄNGSLILJA, f. 1. Se *Damspelslilja*.

KONISK, a. 2. (mat.) Kägelformig. *K. sektion*, kroklinie, som uppkommer, då en kon skäres af ett plan.

KONJEKTUR, kännjäcktur, f. 3. Gissning. [Co —.]

KONJUGATION, kännjugatschön, f. 3. (gram.) Sättet, huru ett verb konjugeras. [Co —.]

KONJUGERA, v. a. 1. (gram.) Genom böjning eller på annat sätt förändra ett verb, så att derigenom dess olika förhållanden (person, numerus, tempus och modus) betecknas. — *Konjugerande*, n. 4. [Co —.]

KONJUNKTION, kännjunktchön, f. 3. 1) Sammanfogning, förenig. — 2) (gram.) Partikel, som sammanbinder ord och meningar. Bindeord. — 3) (astr.) Planetens läge, då de, på sitt största afstånd ifrån jorden, hafva solen emellan sig och jorden. [Conjunction.]

KONJUNKTIV, kännjunktiv, m. 3. (gram.) Det modus af ett verb, hvilket utmärker handlingen såsom vilkorlig, möjlig, öviss, önskelig. Kallas äfv. Optativ. Skrifves också, enligt latinet, *Conjunctivus*. [Conjunctiv, Konjunktiv.]

KONJUNKTUR, kännjunktjur, f. 3. Sammanträffande af omständigheter, tidsställning, tidsförhållande. [Conjunctur.]

KONKAV, kännkäv, a. 2. (lat. *Concavus*) Urhålladt rund, skålformig, skålig. *K. spegel*, brännspiegel. [Concav.]

KONKAVITET, kännkavitét, f. 3. Rund urhållning, skållighet. [Co —.]

KONKAV-KONVEX, kännkäv-kännv'x, a. 2. På ena sidan urhålladt rund, på den andra upphöjt rund.

KONKAV-KULA, kännkäv-kula, f. 1. (artill.) Ihålig kula.

KONKLAV, kännkläv, m. 3. (lat. *Conclave*, rum) 1) Stället, der kardinalerna vid påfveval äro inslängda. — 2) Kardinalernes församling vid påfveval. [Conclav.]

KONKLUSION, kännkluschön, f. 3. Slutats, slutföljd. [Con —.]

KONKORDANS, kännkördäns, f. 3. 4) Öfverensstämmelse, isynnerhet emellan de bibliska skrifterna. — 2) Register öfver alla språk i bibeln. [Concordans.]

KONKORDAT, kännkördat, n. 3. o. 5. Ett emellan påfven och en världslig furste slutadt fördrag i kyrkosaker. [Concordat.]

KONKORDIEBOKEN, kännkordiebök'n, f. sing. def. En af lutherska kyrkans symboliska skrifter. Kallas äfv. *Konkordieformeln*.

KONKRET, kännkrét, a. 1. (fil.) *K. begrepp*, föreställningen om ett ting i och för sig, med afseendring af dess egenskaper. — *Motsats*: Abstrakt. [Concret.]

KONKRETION, kännkretschön, f. 3. (fysiol. o. patol.) a) Bildning uti djurkroppar, i egna hålligheter eller i cellväfven, tillkommen genom afsättning af jordhaltiga partiklar, hvilka, efter insugning af flytande delar, antagit en fast konsistens. *Perlor och kraftstenar* äro *k-*. — b) Förväxning af särade eller säriga delar. [Concretion.]

KONKUBIN, kännkubi'n, f. 3. Frilla, samqvinnas. [Concubin.]

KONKUBINAT, kännkubinät, n. 3. o. 5. En mans och en kvinnas sammanlefnad utan äktenskap. [Conc —.]

KONKURRENS, kännkurra'nns, f. 3. Täflan emellan köpmän, fabrikanter m. fl., att lemna bästa vara till bästa pris. [Conc —.]

KONKURRENT, kännkurra'nnt, m. 3. Medtäflare i försäljning eller tillverkning af varor. [Conc —.]

KONKURRERA, kännkurrera, v. n. 1. 1) Medverka. — 2) Täfla i försäljning eller tillverkning af varor.

KONKURS, kännkurrs, m. 3. (lat. *Concursus* (creditorum)) Det förhållande, då en person afträd sin egendom till sina borgenärer. [Concurs.]

KONKURSMASSA, kännkurrtmassa, f. 1. En gäldenärs till borgenärerna afträdde egendom. [Conc —.]

KONKYLIJER, se *Conchylier*.

KONNESSÖR, ---ör, m. 3. (fr. *Connaissur*) Kännare, konstkännare. [Co —.]

KONNETABEL, kännnetäb'l, m. 3. pl. — *tabler*. 1) Kronofältterre, fordom i Frankrike. —

2) Titel på åtskilliga höga årliga värdigheter i andra länder, såsom i Spanien. [Co —.]

KONNEXION, kännäckschön, f. 3. Samband, sammanhang. [Con —.]

KONNIVENS, kännivä'nns, f. 3. 1) Öfverseende med något, som man borde och kunde hindra: efterlåtenhet, lathet. — 2) Hemligt förstånd. [Co —.]

KONNÄSSEMENT, kännässement, n. 3. (fr. *Connaissance*) Se *Fraktsedel*. [Connaissance.]

KONREKTOR, kännräcktur, m. 3. (uttalas i pl. — *törarr*) Andre läraren i en skola.

KONSEKRATION, kännsekratschön, f. 3. Brödets och vinets helgande i nattvarden. [Consecr —.]

KONSEKUTIV, kännsekuti'v, a. 2. Som är i naturlig följd. *K. verkan*, efterverkan. [Consecutif.]

KONSELJ, kännselj, m. 3. (fr. *Conseil*, af lat. *Consilium*) 1) Rådsförsamling, statsråd. — 2) Rådsförsamlingens sammanträdde. [Co —.]

KONSEQVENS, kännsekvä'nns, f. 3. 1) Nödvändig följd, påföljd. — 2) Vigt, betydighet. — 3) Följdriktighet, följdenlighet. — 4) Enstämmighet med sig sjelf i begrepp och grundsatser. [Co —.]

KONSEQVENT, kännsekvä'nnt, a. 1. Enstämmig med sig sjelf i begrepp och grundsatser; följdriktig, följdenlig. — *Adv.* Följdriktigt. [Co —.]

KONSERT, kännsgä'r, m. 3. (fr. *Concert*, af lat. *Concertare*) 1) Större tonstycke, vid hvars föredragande en eller flere af de spelande har tillfälle att ådagalägga en hög grad af musikalisk utbildning. — 2) Musikalisk underhållning, då sådana jemte andra tonsycken föredragas. — *SS. K-sal*. [Co —.]

KONSERTMÄSTARE, kännsgä'r-mästare, m. 3. Titel på den medlem af ett hofkapell, som leder instrumental-musiken. [Co —.]

KONSERTPELARE, m. 3. Tonkonstnär, som låter höra sig på konserter. [Co —.]

KONSERTSÄNGARE, m. 3. — *SÄNGERSKA*, f. 1. Sångare, sängerska, som låter höra sig på konserter.

KONSERVATIV, kännsärrvati'v, a. 2. (polit.) Som yrkar beständet af det gamla. [Con —, — tif.]

KONSERVER, kännsärrv'r, m. 3. pl. 1) Glasögon, som stärka synen. — 2) (sockerb.) Ett slags torr konfekt, som beredes af frukter, blommor, välluktande vatten och essenser, äfven likör, hvartill tagas betydligt mera socker, än till andra dylika tillredningar, för att bibehålla ännenas naturliga egenskaper och vällukt. [Co —.]

KONSERVERA, kännsärrvera, v. a. 1. Bibehålla, förvara, vidmakthålla. — *Konserverande*, n. 4. o. *Konservering*, f. 2.

KONSIDERABEL, ---äb'l, a. 2. Ansejlig, betydande. [Co —.]

KONSIDERATION, känn — tschön, f. 3. 1) Beträktande, öfvervägande. — 2) Afseende, undseende. — 3) Aktning. [Co —.]

KONSIDERERA, v. a. 1. Beträkta, öfverväga, göra afseende på. [Co —.]

KONSIGNATION, kännsignatschön, f. 3. (handels.) 1) Varors öfversändning till viss person, att af honom försäljas. — 2) Sålunda öfversända varor. [Co —.]

KONSIGNATÖR, kännsignatör, m. 3. (handels.) Person, som emottager öfversända varor, för att sälja dem för ägarens räkning. [Co —.]

KONSIGNERA, kännisgnera, v. a. 1. (handelsst.) Öfversända varor till en person att försäljas i kommission. — *Konsignerande*, n. 4. o. *Konsignering*, f. 2.

KONSISTENS, kännisistans, f. 3. 1) Stådhets, tåthet, tjockhet. — 2) Fasthet, bestånd. [Co —.]

KONSISTORIEL, kännisistoriell, a. 2. Som tillhör eller har afseende på ett konsistorium. [Co — ell.]

KONSISTORIUM, kännisistorium, n. 3. pl. — *orier*. Andelig skolmyndighet i ett stift, för kyrko- och skolangelägenheter. — Skrifves äfv. *Consistorium*.

KONSJONELL, kännisjonnell, m. sing. Se *Kochenill*.

KONSKRIBERAD, känniskriberad, a. 2. Inmönstrad till kristjenst. [Co —.]

KONSKRIPTION, känniskriptionschön, f. 3. Utskrifning till kristjenst. [Co —.]

KONSKRIPTIONSSEYLDIG, a. 2. Skyldig att låta utskrifva sig till kristjenst. [Co —.]

KONSOL, kännisall ell. kännisall, m. 3. (fr. *Console*) 1) Kragsten. — 2) Spegelbord, pelarbord. [Co —.]

KONSOLBORD, kännisallbord ell. kännisallbord, n. 3. Spegelbord, pelarbord.

KONSOLIDERA, kännisolidera, v. a. 1. 1) Befästa, stadga. — 2) Anvisa fond till säkerhet för afbetalning på statsskuld. — *Konsoliderande*, n. 4. o. *Konsolidering*, f. 2. [Co —.]

KONSONANT, kännisnönant, m. 3. Medljuddande bokstaf, medljud, d. v. s. som ej kan utsläpas utan tillhjälp af en vokal. [Co —.]

KONSONERA, v. n. 1. Medljuda, sammanklunga. *K-nde toner*, hvilka ljuda tillsammans på ett för örat angenämt sätt (i motsats till Dissonerande). [Co —.]

KONSORT, kännisort, m. 3. (most i plur.) 1) Delägare i ett företag. — 2) (fig. fam.) Liksinad kamrat. [Co —.]

KONSPIRATION, kännispirationschön, f. 3. Sammansvärjning. [Co —.]

KONSPIRATOR, ---ör, m. 3. En, som är delaktig i en sammansvärjning. [Co —.]

KONSPIRERA, v. n. 1. Sammangadda sig. [Co —.]

KONST, f. 3. (af *Kunna*) 1) (subjektivt; utan plur.) a) Färdighet att kunna göra, förfärdiga, utföra något. *Med k. gjord, utarbetad*. Kan äfv. sägas i fråga om vassa djur, t. ex.: *Den k., hvarmed bien bygga sina celler*. — b) (estet.) Förmågan att bilda det sköna, att afspiegla skönhetens idé i yttre bilder, att gifva de inneboende idealerna en motsvarande yttre form. — c) (fig.) Skicklighet, slughet, klokhet. *Med mycken k. förstår han alltid att leda samtalet, dit han behagar*. — 2) (objektivt, med plur.) a) (i allm.) Sättet att göra, förfärdiga, utföra något, efter vissa regler. *K-en att sy, att sticka, att skriva, att göra vers*. *Vara utmärkt skicklig i en k.* — b) (i inkränkt mening) Hvarje utöfning af ett yrke, efter bestämda regler och föreskrifter, med en genom öfning förvärfvad mekanisk färdighet och i sågt att derigenom frambringe ett äsyftadt föremål. *K-en att garfva läder, att sy kläder, att smida, arbeta guld, silfver, o. s. v.* — c) (estet.) Framställning af skönhetens idé i yttre bilder. *Skön k.*, som behagar genom framställning af det sköna. *De sköna k-erna äro: Bildhuggarkonst, Målarkonst, Musik, Byggnadskonst, Skulpturkonst och Vallnaghet*. — d) Hemligt,

förborgadt, eller blott af få känt sätt, medel att göra, utföra, verkställa något, som fordrar iakttagande af vissa regler och öfning. *K-en att göra guld. En mästare i tusen k-er*, se *Tusenkonstlärare*. *Stjälja k-en af någon. Det är ingen k., är icke svårt. Det är ingen k. att lefva för den, som är rik. Göra k-er*, utföra taskspelar- eller kortkonster. (Fam.) *Göra en k. i, ej fråga efter, sätta sig öfver*. — Se äfv. *Trollkonst*. — e) (fig.) Sättet att utföra något svårt. *K-en att lefva lycklig. K-en att behaga, att öfvertala. Förstå k-en att ställa sig in*. — f) (fig.) *K-er*, knep, upptåg. *Bruka k-er. Det är bara k-er af honom*. — Syn. Schoser, Fokter. — 3) (tekn.) Vattenuppfördringsmaskin vid grufvor.

KONSTA, v. n. 1. (fam.) Halva konster, upptåg för sig.

KONSTANT, kännisstant, a. 1. (lat. *Constant*) Beständig, varaktig. [Co —.]

KONSTAPEL, kännistap, m. 2. pl. — *aplar*. (af medelt. lat. *Constabularius*, stall- eller lägerkamrat) 1) Underofficer vid artilleriet. — 2) Polisbetjent.

KONSTAPPARAT, kännisapparät, m. 3. Samteliga redskap, verktyg och tillbehör för utförandet af taskspelarkonster.

KONSTARBETE, n. 4. Arbete, utfördt med konst.

KONSTATERA, v. a. 1. (fr. *Constater*) Bevisa, styrka, bekräfta. — *Konstaterande*, n. 4. o. *Konstatering*, f. 2. [Co —.]

KONSTBERIDARE, m. 3. En, som är öfvad i den högre ridkonsten och offentligen förevisar prof på sin skicklighet deruti.

KONSTBLEKE, n. 4. eller

KONSTBLEKNING, f. 2. Sättet att bleka på ganska kort tid medelst godsets behandling i chlorvatten eller på annat sätt. Kallas äfv. *Kemisk blekning*, *Snällblekning*.

KONSTRYGGNAD, m. 3. Byggnad för vattenuppföringsverk vid en grufva.

KONSTDOMARE, m. 3. En, som granskar och bedömer konstverk jemte allt hvad som angår skön konst.

KONSTELD, m. 2. Se *Fyrverkeri*.

KONSTELLATION, kännisställschön, f. 3. 1) Stjernornas ställning till hvarandra, från jorden betraktade. — 2) Stjernbild. [Co —.]

KONSTERFAREN ell. KONSTFÖRFAREN, a. 2. neutr. — *el*. Erfaren, skicklig i ett yrke. Brukas som predikat i utanskifning på bref till handtverkare. *Snickaren, K-rne, Herr N. N.*

KONSTERNATION, kännisstärnschön, f. 3. Bestörtning, förbryllelse. [Co —.]

KONSTERNERA, kännisstärnera, v. a. 1. Göra bestört, förbrylla. — *K-d*, part. pass. Bestört, förbryllad. [Co —.]

KONSTFLIT, m. sing. Flit i utförandet af handtverkskonst.

KONSTFYRVERKARE, m. 3. En, som förfärdigar fyrverkeripjeser.

KONSTFYRVERKERI, n. 3. Konsten att förfärdiga fyrverkeripjeser.

KONSTFÄRDIG, a. 2. Som har mycken färdighet i en konst.

KONSTFÄRDIGHET, f. 3. Färdighet i en konst.

KONSTFÖRENING, f. 2. Sällskap af konst-älskare, som genom upphög och utställning af alla slags konstverk söka främja konsten, uppmuntra konstnären och utveckla folkets skönhetssinne.

KONSTFÖRVANDT, m. 3. Sättare eller tryckare på ett boktryckeri.

KONSTGÖRD, a. 2. Med konst gjord, frambringad, tillvägagång. Motsatsen till *Naturlig*.

KONSTGREPP, n. 3. 1) Sätt, medel, utväg, som lättar ett arbete. — 2) (fig.) Olofligt medel att uppnå ett mål. — Syn. Konst, Grepp, Streck.

KONSTGÅNG, m. 2. Se *Slänggång*.

KONSTHANDEL, m. sing. Handel med målningar, kopparstick, statyer, vaser, kaméer, instrument, curiosa, m. m.

KONSTHANDLARE, m. 3. En, som driver konsthandel.

KONSTHJUL, n. 3. Hjul, som begagnas att drifva en konst (hem. 3).

KONSTIG, a. 2. 1) Gjord med konst. *Ell k-t läs*. — 2) Besynnerlig, underlig. *En k. människa. Det vore väl k-t, om det icke skall gå till sluts*. — Syn. Se *Besynnerlig*. — 3) Listig, invecklad. *K-a anläggningar. K-a vägar*, se *Krokedag*.

KONSTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara konstig. Jfr. d. o.

KONSTIGT, adv. 1) På ett konstigt sätt, med konst. *K. gjord*. — 2) Besynnerligt. *Gå k. till väga i en sak*. — 3) Listigt. *K. anlagda planer*.

KONSTITUERA, v. a. 1. 1) Utgöra (ett helt). — 2) Förordna, utnämna. — *K-nde*, part. akt. Adjektivt brukas: *K. församling*, som stiftar grundlagarna för en stat. [Co —.]

KONSTITUTION, kännisstitutionschön, f. 3. 1) Kroppsbekaffenhet. — 2) Statsförfattning; grundlag. — *Se. K-senlig, -svdlig*.

KONSTITUTIONEL, kännisstitutionschön, a. 2. 1) Som tillhör, har afseende på, samband med en grundlag; bunden, beroende deraf; äfv. deraf föreskrifven. — 2) Grundlagsenlig. — 3) (med.) Grundad på kroppsbekaffenheten. *K-lla sjukdomar*. — *S. Anhängare af en grundlag*. [Co —.]

KONSTITUTIONS-UTSKOTT, ---tschöns-utskott, n. 3. Utskott vid riksdagarna, som bereder och i vissa fall afgör alla frågor om förändringar i grundlagarna, om statsrådets ansvarighet och om grundlagens rätta mening.

KONSTITUTIV, ---iv, a. 2. Väsentligt bestämmande. [Co —.]

KONSTITUTORIAL, ---al, n. 3. o. 3. Förordnande, hvarigenom en person utnämnes att förestå en tjänst, utan att dock erhålla fullmakt derpå. [Co —.]

KONSTKABINETT, ---nätt, n. 3. o. 3. Ställe, der allehanda slags konst saker och kuriositeter förvaras. [Co —.]

KONSTKÄNNARE, m. 3. — KÄNNERSKA, f. 1. Person, som studerat och väl känner skön konst i allmänhet eller någon särskilt af de sköna konsterna, samt förstår att bedöma konst saker.

KONSTKÄNNEDOM, m. sing. Kännedom af skön konst i allmänhet eller af någon särskilt bland de sköna konsterna.

KONSTLA, v. n. 1. Bruka konster, list, ränker, knep; krängla. *K. bört*, se *Bortkrängla*. — *Konstlande*, n. 4.

KONSTLAD, a. 2. Förställd, tillgjord. *Ell k-t väsende. K-t sätt att vara. K. artighet*. — Syn. Se *Låtsad*.

KONSTLARE, m. 3. (föga brukl.) Ränkmakare.

KONSTLÄS, n. 3. Läs med endast för ägaren kända förättningar, hvilka användande man nödvändigt måste känna, för att kunna öppna läset.

KONSTLÖS, a. 2. 1) Gjord utan konst. — 2) Enkel, okonstlad. — *Konstlöshet*, f. 3. — *Konstlöst*, adv.

KONSTMAKARE, m. 3. 1) En, som gör konster. Taskpelare. — 2) Se *Ränkmakare*.

KONSTMESSIG, a. 2. Som sker, göres eller blifvit gjord efter konstens regler. *K-t arbete*. — *Konstmessighet*, f. 3. — *Konstmessigt*, adv.

KONSTMÄSTARE, m. 3. 1) Person, som förstår att anlägga en vattenkonst eller har uppsigt öfver en sådan. — 2) Se *Brunnsmästare*. — 3) Se *Konstmakare*.

KONSTNÄR, kännisnär, m. 3. 1) Utöfvare af skön konst. Artist. Jfr. d. o. 1. — 2) En, som med utmärkt skicklighet, förenad med snille och smak, utför någon mekanisk konst, handtverk, o. s. v.

KONSTNÄRLIG, a. 2. Som tillhör, har afseende på, utmärker en konstnär. — *Konstnärligt*, adv.

KONSTNÄRSKAP, n. 3. Konstnärlig skicklighet. *Ell arbete, som vittnar om sant k.*

KONSTORD, n. 3. Ord, hvarmed ett föremål eller ett begrepp i konst, yrke eller vetenskap, betecknas. Kallas äfv. *Teknisk term*, *Tekniskt ord*, *Konstterm*.

KONSTPOESI, kännispoesi, f. 3. Det slags poesi, som är bunden af vissa antagna konstregler. Motsatsen till *Folkpoesi*.

KONSTPRODUKT, kännisprodukt, m. 3. Alster af konstfärdighet.

KONSTRIK, a. 2. Gjord med mycken konst. — *Konstrikkhet*, f. 3. — *Konstrikt*, adv.

KONSTRUERA, v. a. 1. 1) Uppbygga, uppätta, sammansätta, sammanfoga. — 2) (log.) Framställa ett begrepp genom en dotsamma motsvarande åskådning. — 3) (geom.) Upprita en figur. — 4) (gram.) Sammanfoga orden i en mening. — *Konstruerande*, n. 4. o. *Konstruering*, f. 2.

KONSTRUKTION, kännisstruktionschön, f. 3. 1) Byggnad, sammansättning. — 2) Uppställning ell. ordnande af delarna i ett helt. — 3) (geom.) Uppritning af en figur. — 4) (gram.) Ordens sammanfogning i en mening; ordställning.

KONSTRUKTIONS-ORDNING, f. 2. (gram.) Se *Ordföljd*.

KONSTSAK, f. 3. Mindre föremål, arbetadt med ovanlig konstfärdighet eller som fördrager en högst sinnrik upplifningsgäfv.

KONSTSAMLING, f. 2. Samling af konst saker.

KONSTSCHAKT, n. 3. o. 3. Schakt i en grufva, der uppföringsverket har sin plats.

KONSTSINNE, n. sing. Naturligt anlag och kärlek för skön konst.

KONSTSKICKLIG, a. 2. Skicklig i en konst, ett yrke. — *Konstskicklighet*, f. 3.

KONSTSKOLA, f. 1. Läroanstalt för dem, som vilja egnas sig åt någon af de sköna konsterna.

KONSTSNICKARE, m. 3. Se *Ebenist*.

KONSTSNICKERI, n. 3. En konstsnickares yrke.

KONSTSPRÅK, n. 3. Sammanfattningen af de allmänt antagna konstorden.

KONSTSTYCKE, n. 4. 1) Se *Konstsak*. — 2) Utförandet af en konst, som förvänar genom prof på utomordentlig styrka, vighet, öfning, o. s. v.

KONSTSVARFNING, f. 2. 1) Förfärdigande på svarstol af allehanda finare arbeten utaf ben, horn, elffenben, perlemor, sköldpadd, bersten och alla slags metaller. — 2) Se *Gullockering*.

KONSTSVARFSTOL, m. 2. Särskilt slags svarfstol, som begagnas till konstsvarfning och guillochering.

KONSTSVARFVARE, m. 3. Svarfvare, som förfärdigar finare svarfvade saker. Jfr. *Konstsvarfning*.

KONSTUR, kånstúr, n. 3. Ur, som skiljer sig ifrån de vanliga genom en konstigare sammansättning.

KONSTVÄR, f. 1. Konstverk ell. konstsk, såsom föremål för handeln.

KONSTVERK, n. 3. 1) Verk af högre byggnadskonst, bildhuggeri eller målarkonst. *St. Peterskyrkan i Rom är ett utmärkt k. Konst. Museum i Stockholm innehåller flera k. af högt värde.* — 2) Se *Konststykke*. — 3) Konstigt sammansatt, sinerikt uttänkt arbete.

KONSTVÄRIG, a. 2. Fiendlig emot, hinderlig för konsten.

KONSTVÄFNAD, m. 3. Väfnad, utförd med mycken konst.

KONSTVÄN, m. 3. pl. — *vänner*. Se *Konst-älskare*.

KONSTÄLSKANDE, a. 1. Som älskar skön konst.

KONSTÄLSKARE, m. 3. o. — *ÄLSKARINNA*, f. 1. Se *Dilettant*.

KONSUL, kånsul, m. 3. (uttalas i pl. kånstulär) (lat. *Consul*) 1) Benämning på hvardera af de tvänne ärligen valda styresmännen i den fornda romerska republiken. — 2) Hvardera af de tre styresmännen i förra franska republiken, från 1793 till 1804. — 3) Ombud, som af en stat underhålls i främmande land i och för handelns befordrande och skydd.

KONSULAT, n. 3. o. 5. 1) En konsuls embete. — 2) Tiden, hvarunder en konsul i Rom beklädde sitt embete. — 3) Tiden, hvarunder de tre konsulerna förde styrelsen i Frankrike. [Co.—]

KONSULATAFGIFT, — *attåviffr*, f. 3. Afgift, som ett fartygs befälhavare måste utbetala till vederbörlig konsul för pass och andra dylika dokumenter.

KONSULTATION, kånnulltatschön, f. 3. 1) Rådpläning. — 2) Rådfrågande. [Co.—]

KONSULTERA, v. n. 1. Rådplåga. — V. a. Fråga till råds. [Con.—]

KONSUMENT, kånsumänt, m. 3. Förbrukare. [Co.—]

KONSUMERA, v. a. 1. Förbruka. — *Konsumerande*, n. 4. o. *Konsumering*, f. 2. [Co.—]

KONSUMTION, kånsumttschön, f. 3. Förbrukning, åtgång. [Co.—]

KONTAGIÖS, kånstaschös, a. 2. Smittsam. [Co.—]

KONTAKT, kånntäckt, m. sing. (lat. *Contactus*) Beröring. [Contact.]

KONTANT, kånntänt, a. 1. (fr. *Comptant*, af *Compte*, från lat. *Computum*) Som räknas in eller ut, betalas i redbart mynt. *K-a penningar. En k. summa.* — S. pl. 3. *K-er*, reda penningar. — Adv. I reda penningar. *Betala k.* [Co.—]

KONTEMPLATION, kånntämplatichön, f. 3. Filosofisk begreppning, som utesluter yttre verksamhet. [Co.—]

KONTEMPLATIV, kånntämplativ, a. 2. Som siner nöje i öfverlemnar sig åt kontemplation. *K-t sinne. K-t lif*, som tillbringas nästan helt och hållet i kontemplation. [Co.—tif.]

KONTENANS, kånntennängs, f. 3. (fr. *Contenance*) Fatning. *Förlora k-en.*

KONTERAMIRAL, kånnt-r-amirál, m. 3. (af fr. *Contre*, mot, och *Amiral*) Tredje befälhafvaren på en flotta, efter amiral och vice amiral. [Co.—]

KONTERAPPROCHER, kånnt-r-appräsch'r, m. 3. pl. (fortif.) Motlögräfar, som de belägrade föra mot de belägrandes lögräfar. [Co.—]

KONTERBATTERI, kånnt-r-batteri, n. 3. (fortif.) Batteri, bestämt att skydda ett breschbatteri. [Co.—]

KONTERFEJ, kånnt-r-fä', n. 3. (förvriddning af fr. *Contrefait*) Afbildning af en person, porträtt. — Ordet brukas numera nästan endast i den skämtsamma stilen.

KONTERSKARP, kånnt-rskärrp, m. 3. (fortif., fr. *Contrescarpe*) 1) Gräfvens yttre slutning. Ytterbrant. — 2) Yttre gräfran med den derå befintliga betäckta vägen samt glacien. [Contrescarp.]

KONTEXT, kånntäxt, m. 3. 1) Innehållet af en skrift. — 2) Ett ställes i en skrift sammanhang med det föregående och efterföljande.

KONTINENT, kånntiönnt, m. 3. Fast land, fastland. — *Motsats*: Öland. [Con.—]

KONTINENTAL, kånntiönntäl, a. 2. Som tillhör eller har afseende på Europas fasta land. — Förekommer mest i sammansättningar, såsom: **KONTINENTAL-SYSTEM**, — *älsystäm*, n. 3. (hist.) Napoleons prohibitiv-system för handel och sjöfart, hvarmed han hade för afsigt att uteslänga England ifrån handelsförbindelse med Europas fasta land. [Co.—]

KONTINGENT, kånntiönj'nt, m. 3. 1) Bidrag i varor eller penningar. — 2) Truppfördelning, för det mesta sammansatt af alla vapen, den en stat, efter öfverenskommelse med andra, bör uppställa i fält och underhålla. — 3) Skatt, som erlägges af:

KONTINGENTBORGARE, m. 3. Person, som äger burskap i en stad, men utöfvar sin borgerliga näring på landet. [Co.—]

KONTINGENTHANDEL, m. sing. Den handel, som idkas i stad, utan burskap, och utan att idkaren derpå lät eller tjent. [Co.—]

KONTINUERA, v. n. 1. *K-med*, framhärda uti, fortlora med. [Con.—]

KONTINUERLIG, a. 2. Oafbrutet fortgående.

K. storhet, hvars delar utan afbrott sammanhänga eller fortlöpa, t. ex. en linie, en yta, en kropp, rymden, tiden.

KONTO, se *Conto*.

KONTOR, kånntör, n. 3. (fr. *Comptoir*) Räkenskapsrum. — *Ss. K-sbetjening, -sbe-tjente, -sgörömål, -splat*s. [Co.—]

KONTORIST, kånntöräst, m. 3. Bokhållare på handelskontor. [Co.—]

KONTRA-ALT, kånnt-r-äält, m. 3. (i sång) Djup alt. [Co.—]

KONTRABAND, kånnt-rabänd, s. oböjl. (fr. *Contrebande*) Till införsel förbjuden eller oförtullad vara. — *Ss. K-svara*.

KONTRABANDS-ANSIGTE, n. 4. (fig. fam.) Misstänkt ansigte. [Co.—]

KONTRABAS, kånnt-rabäs, m. 3. Den största af alla slags violiner, och som i orkestern vanligtvis beledsagar violoncellen en oktav djupare. [Co.—]

KONTRABOK, kånnt-rabök, f. 3. pl. — *böcker*. Se *Rebök*. [Co.—]

KONTRADANS, kånnt-radäns, m. 3. (fr. *Contredanse*) 1) Ett slags höglj och låt fransk dans, som vanligen utföres af åtta personer. — 2) Musiken dertill. [Co.—]

KONTRADIKTION, kånnt-radiktichön, f. 3. Motsägelse. [Co.—]

KONTRADIKTORISK, a. 2. Motsägende [Contradict.—]

KONTRADIKTORISKT, adv. (log.) *K. motsatta begrepp*, motsatta begrepp, af hvilka det ena endast innehåller ett förnekande af det andra, t. ex.: *lörd. och icke lörd.* [Contradict.—]

KONTRAFAGOTT, kånnt-ratagött, m. 3. Fagott, som står en hel oktav djupare än den vanliga. [Co.—]

KONTRAFUGA, kånnt-ratfuga, f. 1. (i musik) Så kallas en fuga, när dess gång är motsatt till gången i en uti samma tonstycke förutgående fuga. [Co.—]

KONTRAHENT, kånnt-rat'hänt, m. 3. Person, som ingår fördrag. [Co.—]

KONTRAHERA, v. n. 1. Sluta fördrag. [Co.—]

KONTRAKT, kånnt-räkt, n. 3. o. 5. 1) Skriftligen afstättadt fördrag om något rättsförhållande.

Enlig med, grundad på k. — 2) Del af ett biskopsstift, innefattande flera pastorater, hvilka stå under prestens (kontraktsprestens) öfveruppsed; äfv. kalladt Probsteri. — Adj. 1. Lam, bort-lagen. — Ss. K-senlig, -smessig. [Contract.]

KONTRAKTSPROST, kånnt-räkt'spröst, m. 2. Pastor, som har öfveruppsed över ett kontrakt eller probsteri. Kallas äfv. Häradsprost. [Contraktsprobst.]

KONTRAMANDERA, v. a. 1. Gifva återbud om något, återkalla (en gifven befällning, beställning). — *Kontramanderande*, n. 4. o. *Kontramandering*, f. 2.

KONTRAMÄRK, kånnt-ramärk, m. 3. 1) Tecken, som man erhåller, då man vid uppöfandet af ett skådespel, en konsert, går ut, för att vid återkomsten åter blifva insläppt. Bmärke. — 2) Märke, som erhålles, då man vid ingången till en offentlig bal, maskerad o. s. v. aflemnar sina ytterplagg, på det man kan vara säker, att vid uppvisandet deraf återfå desamma utan förväxling med andra. Motmärke. [Co.—]

KONTRAMÄRSCH, kånnt-ramär'sch, m. 3. (krigsv.) Marsch i motsatt riktning till den, som förut följts.

KONTRAMINA, kånnt-rami'na, f. 1. 1) (fortif.) Mina, som anlägges emot en fiendlig mina. Motmina. — 2) (fig. fam.) Motlist. [Co.—]

KONTRAMINERA, v. n. 1. 1) (fortif.) Anlägga motminor. — 2) (fig. fam.) Använda motlist. [Co.—]

KONTRAMÄRKE, n. 4. (handelt.) Initialbokstäfverna af en älsändares firma, under hufvudmärket på älsändningsgods.

KONTRAORDER, kånnt-rat'rd'r, m. 3. (fr. *Contre-ordre*) Återkallande af en order, befällning. [Co.—]

KONTRAPART, kånnt-ratpárt, m. 3. Se *Motpart*.

KONTRAPARTI, kånnt-ratpartii, n. 3. 1) (i musik) Andra diskanten. — 2) Motparti.

KONTRAPUNKT, kånnt-ratpükt, m. sing. (i musik) 1) (ford.) All flerstämmig musik. — 2) (nn) Konsten att till en gifven melodi sätta andra stämmor. *Enkel k.*, hvarje beledsagande stämma. *Dubbel k.*, stämmornas konstmessiga förväxlande, den ena med den andra. [Contrapunct.]

KONTRAPUNS, kånnt-ratpüns, m. 2. (tekn.) Särskilt puns, som förfärdigas, för att göra fördjupningar i en puns. [Co.—]

KONTRAREVOLUTION, kånnt-ratrevolutichön, f. 3. Revolution i motsatt syftning till en föregående revolution. [Co.—]

KONTRASIGNANT, — *signnánt*, m. 3. Den, som kontratisignerat en handling. [Contrasignant.]

KONTRASIGNATION, — *signnatschön*, f. 3. 1) Handlingen, då man kontratisignerar. — 2) En kontratisignants namnteckning. [Co.—]

KONTRASIGNERA, kånnt-rasign'era, v. a. 1. Teckna sitt namn under en handling efter en annans namnteckning, till bekräftelse, eller för att ikläda sig ansvar för handlingen. — *Kontratisignerande*, n. 4. o. *Kontratisignering*, f. 2. [Co.—]

KONTRAST, kånnt-räst, m. 3. (ital. *Contrasto*, af *Contrastare*, motstrida) Hvad som strider emot något annat, motsats, afbrott. *Görak k.* [Co.—]

KONTRASTERA, v. n. 1. Bilda motsats, afbrott; sticka af (emot något eller emot hvarandra). [Co.—]

KONTRAVALLATIONS-LINIE, — *tschöns-linje*, f. 3. (fortif.) Förskansningslinje, som anlägges, för att betäcka de belägrande mot utfall ifrån fästningen. [Co.—]

KONTRAVISIT, — *vit*, m. 3. Visit, som göres hos någon till besvarande af en förut gjord. Motvisit. [Co.—]

KONTRIBUERA, v. a. 1. Bidraga, skatta. — *Kontribuerande*, n. 4. [Co.—]

KONTRIBUTION, kånnt-ributichön, f. 3. 1) Skattebidrag, utskuld. — 2) (milit.) Utskrifning af penningar och annat i fiendland. [Co.—]

KONTROLL, kånnt-räl, m. 3. (fr. *Contrôle*, af *Contre-rôle*, motregister) 1) En embetsmans motanteckningar emot en annan, till säkerhet för riktigheten. — 2) (i allm.) Tillsyn, att något tillgår riktigt och lagenligt. — 3) Stämpel på arbeten af guld, silver och tenn, som utvisar, att metallen är sin vederbörliga halt. [Co.—]

KONTROLLERER, v. a. 1. 1) Föra moträkning eller motanteckning till säkerhet för riktigheten af en annans räkenskap eller anteckningar. — 2) Förse med kontrollstämpel. — 3) (fig.) Håfva uppsigt öfver, vaka öfver ens uppförande. — *Kontrollerande*, n. 4. o. *Kontrollering*, f. 2.

KONTROLLSTÄMPEL, m. 2. pl. — *stämpelar*. 1) Stämpel, hvarmed guld, silver och tenn kontrolleras. — 2) Det derigenom åsatta märket. Se *Kontroll*, 3. [Co.—]

KONTROLLSTÄMPEL-AFGIFT, f. 3. Afgift, som betalas vid kontrollering af guld, silver och tenn. [Co.—]

KONTROLLSTÄMPLA, v. a. 1. Förse med kontrollstämpel. — *Kontrollstämplande*, n. 4. o. *Kontrollstämpling*, f. 2.

KONTROLLVERK, n. 3. *K-et*, embetsverk, hvars äliggande är att kontrollstämpla alla guld-, silver- och tennarbeten, som i riket förfärdigas.

KONTROLLÖR, m. 3. 1) Tjensteman, som kontrollerar en annans räkenskaper eller anteckningar. — 2) Tjensteman, som sätter kontrollstämpel på guld-, silver- och tennarbeten. [Co.—]

KONTROSS, kån-trä'ss, m. 2. (i äldre språk) Liderliga kvinnor.

KONTROVERS, kånnt-ratv'rr's, f. 3. Lörd, isynn. teologisk tvist. Stridsfråga. [Co.—]

KONTRÄR, kånnt-rä, a. 2. (fr. *Contraire*, lat. *Contrarius*) 1) Motsatt, stridig. — 2) Som är emot, vidrig, motig.

KONTRÄRT, — *ärt*, adv. (log.) *K. motsatta begrepp*, motsatta begrepp, af hvilka det ena icke blott innehåller ett förnekande af det andra, utan derjämte uppställer en motsats, t. ex.: rik och fattig.

KONTUMACIEDOM, se *Contumaciedom*.

KONTUR, kånntúr, m. 3. (fr. *Contour*) Omkrets af en kropp ell. teckning. Utlínie. [Co —.]
KONTURTECKNING, f. 2. Teckning, der endast föremålens utlinier äro upprägnade. [Co —.]
KONTUSION, kånntusehön, f. 3. Skrubbsår, märke efter stöt. [Co —.]

KONUNG, kånunng, m. 2. Sammandraget *Kong* och *Kung*, hvilket sednare nästan alltid begagnas i talspråket. 1) a) (i äldsta tider) En oafhängig, med högsta makten bekladd person i en större eller mindre stat. Ursprungligen voro konungarne antingen stamböfvingar eller krigshöfdingar och öfverste proster. I Sverige bars konunganämnet äfven af dem, som hade styrelsen öfver någon del af riket; likaledes af krigshöfdingar; man hade således Fylkes-, Härads-, Näs-, Skatt-, Här-, Sjökonungar. (Se alla dessa ord på sina ställen.) — b) (nu) Titel på regenterna i större sjelfständiga stater (*Konungariket*). *K-en i Preussen, Spanien, Sverige*. I skrift brukas äfv. prep. *af*, för att utmärka det land, der en person är konung, t. ex.: *K-en af Sverige och Norge. K-en af Danmark*. Detta iakttages alltid i diplomatisk stíl. (Talesätt) *Fråga, om kungen är adelsman*, det förstås af sig sjelft. — 2) Sages om vissa djur, dem man betraktar som de äldste af sitt slag. *Lefonet är djurens k., örnen fåglarnes*. — 3) I följande bemärkelser brukas alltid *Kung*: a) (i kortspel) Förnämsta målaren i hvar färg. *Spader kung*. — b) Förnämsta pjesen i schackspellet. — c) Den kägla, som har sin plats i mitten af en kägellek. — d) (kon.) Se *Regulus*. — e) (fig.) Den förnämste, styrande i ett samfund, sällskap, en viss klass af människor. *Anders Danielson var en tid bön-dernas kung på riksdagarna*. Se f. 3. *Bi-, Nol-, Bönkung*, m. 3. — *Ss. Konungaborg-, -dotter, -krona, -mord, -mördare, -mörderska, -son, -stad, -stol, -styrelse, -titel, -värdighet*. Öfriga sammansättningar ses under *Kung* och *Kong*.

KONUNGABREF, n. 5. Öppet bref, utfärdadt af en konung, rörande någon regeringsåtgärd.

KONUNGABÖCKERNA, f. 3. pl. def. Så kal-las de böcker i bibeln, hvilka innefatta konun-garnes i Juda och Israel historia.

KONUNGAED, m. 3. Ed, som en konung, då han tillträder regeringen, offentligen adlägger, att lag styrka och frid hålla.

KONUNGAFÖRSÄKRAN, f. sing. indef. Se *Konungaed*.

KONUNGAHUS, n. 3. 1) En konungs familj. — 2) Se *Konungadö*.

KONUNGALÄNGD, f. 3. Förteckning på konungarna i ett land.

KONUNGAMAKT, f. sing. En konungs makt och myndighet i egenskap af regent.

KONUNGARIKE, n. 4. Land, som styres af en konung.

KONUNGASÄTE, n. 4. Stad, der en konung har sitt residens.

KONUNGAVAL, n. 3. Tillfället, då en ny konung skall koras.

KONUNGAVALDE, n. 4. Se *Konungamakt*.

KONUNGAATT, m. 3. Att, slägt, den konun-garne i ett rike tillhöra eller tillhört.

KONUNGSBLÄTT, n. sing. Finaste kobolt-färg.

KONUNGSFRID, m. sing. (ford.) Förbud emot enskilt hämd, under den tid konungen vistades i ett landskap.

KONUNGSK, kånunngsk, a. 2. Som är an-

hängare af konungamakten, tillgifven konungen och hans ätt. — *Syn. Konjunktisk*.

KONUNGSKILLET, f. 3. Tillgifvenhet för konun-gamakten, eller konungen och hans ätt. — *Syn. Konjunktisk*.

KONUNGSLEG, a. 2. Som anstår, höfves en konung; en konung värdig.

KONUNGSNÄMD, m. 3. En af konung Erik XIY inrättad högsta domstol.

KONVALJE, konnvälje, f. sing. Örtsläktet *Convallaria*. Se f. 3. *Liljekonvalje*.

KONVENABEL, kånvenåb'l, a. 2. Passande, lämplig; tillbörlig. [Con —.]

KONVENANS, kånvenånngs, f. 3. Antaget bruk; det passande och tillbörliga. [Con —.]

KONVENERA, kånvenëra, v. n. 1. Passa, austå. [Con —.]

KONVENT, kånvån't, n. 3. o. 3. Samman-komst; församling. Se *Nationalkonvent*.

KONVENTIKEL, kånvån'tik'el, m. 2. pl. — *tiklar*. Hemlig, förbjuden sammankomst af flera personer, för gemensamma andaktsöfningar. [Co —.]

KONVENTION, kånvån'tschön, f. 3. Öfver-enskommelse, fördrag. [Co —.]

KONVENTIONEL, kånvån'tschön'ell, a. 2. Som grundar sig på öfverenskommelse eller fördrag. [Co —.]

KONVERSABEL, kånvår'såb'l, a. 2. Um-gångsam. [Co —.]

KONVERSATION, kånvår'satschön, f. 3. Samtal vid sällskapligt umgänge, samspråk. [Co —.]

KONVERSATIONS-LEXIKON, --- tschöns-lä'xikån, n. pl. — *lexika*. Ordbok, upptagande sådana ord, som förekomma under konversationen. [Con — lexicon.]

KONVERSATIONSSTYCKE, n. 4. Teater-pjes, som rör sig inom kretsen af det högre bor-gerliga lifvet.

KONVEX, kånvå'x, a. 2. Upphöjdt rund, kupig. — *Motsats: Konkav*. [Co —.]

KONVEXITET, kånvå'xitet, f. 3. Rund upp-höjning, kupighet. [Co —.]

KONVEXSPEGEL, kånvå'xsp'el, m. 2. pl. — *speglar*. Spegel med rundt upphöjd yta.

KONVOJ, kånvå'j, m. 3. (fr. *Convoy*, eng. *Convoy*, af lat. *Cum* och *Via*) 1) Det beskydd, som handelsfartyg under krigstider åtnjuta af vissa dertill kommanderade örlogsskepp. — 2) Handels-flotta, som till skydd beledsagas af krigsfartyg. [Convoy.]

KONVOJERA, kånvåjëra, v. a. 1. 1) Sages om krigsfartyg, som beledsaga handelsfartyg, till betäckning. — 2) (fam. skämtv.) Beledsaga. [Con-voiera.]

KONVOJ-KOMMISSARIAT, kånvå'j-kåm-missariat, n. sing. (ford.) Benämning på den sty-relse, som förvaldade konvojmedlen. [Convoyco —.]

KONVOJMEDEL, kånvå'jmed'l, n. 3. pl. Me-del, som samlades genom viss afgift på inkom-mande och utgående varor, och som användes till konvojer, för att freda sjöfarten för Barbaresk-staternes sjöröfveri. [Convoy —.]

KONVOLUT, kånvolut, n. 3. o. 3. Omslag. [Co —.]

KONVULSION, kånvullschön, f. 3. Ore-gelbunden och ofrivillig ryckning i musklerna. [Co —.]

KONVULSIVISK, a. 2. Krampaktig. [Co —.]

KOOPERATION, --- tschön, f. 3. Medver-kan. Skrifves äfv. *Coo* —.

KOOPERERA, v. n. 1. Medverka. Äfv. *Coo* —.

KOORDINERA, koår ---, v. n. 1. Ordna flera saker tillsammans. Äfv. *Coo* —.

KOPAIVABALSAM, KOPAL, m. 3. se un-der C.

KOPEK, -ék, m. 3. Ryskt mynt, utgörande $\frac{1}{100}$ af en rubel. [Co —.]

KOPARDI, se *Koffardi*.

KOPIA, -Pa, f. 1. (lat. *Copia*, tillgång; i medelt. lat. Afskrifning af böcker) 1) Afskrift, aftryck. — 2) Efterbildning. [Co —.]

KOPIERA, v. a. 1. 1) Afskrifva. — 2) Ef-terbilda (staty, målning, o. s. v.). — *Kopieran-de*, n. 4. o. *Kopiering*, f. 2. [Co —.]

KOPIERINGS-MASKIN, --- masch'ín, m. 3. Maskin, hvarmedelst skrift kopieras. [Co — chin.]

KOPIST, -íst, m. 3. 1) Afskrifvare, efter-bildare. — 2) Lågre tjänsteman i ett embetsverk, hvars hufvudsakliga göromål är renskrifning.

KOPIÖS, --- ös, a. 2. Ymnig. [Co —.]

KOPP, m. 2. 1) Litet rundt, upplått vidare, nedåt afsmalnande kärl, hvarur kaffe, te och cho-klad drickes. *Dricka en k. kaffe*. — Har sam-mansättningarna Kaffe-, Te-, Choklad-, äggkopp. — 2) (i folkspråket) Kärl i allmänhet, som be-gagnas vid spisning.

KOPPA, f. 1. 1) Qvissla eller blåsa på hu-den, i sjukdomen Kopporus. — 2) (kir.) Se *Kopp-glas*. — 3) Se *Hunkoppa*. — *Koppor*, pl. Ett slags förlig utslagssjukdom, då kroppen be-täckes af qvisslor eller blåsor, innehållande en smittande vätska, samt åtföljd af svår värk och feber.

KOPPA, v. a. 1. (kir.) 1) Genom inskärning i huden och blodets utsgingur ur sären, förme-delst egna dertill erforderliga instrumenter, ut-tomma blodet ifrån ett ställe af kroppen. — 2) Se *Vaccinera*.

KOPPAR, m. sing. 1) En smidig, ganska lönjbar, tæmigen trögsmält, i syror trögslöst, elek-tropositiv metall af röd färg. *Gjord af k.* — 2) (i dagligt tal) Samteliga saker af koppar, dem någon har i sitt hus, eller som på en gång för-säljas, o. s. v. — *Ss. K-aktig, -artad, -bleck, -fälsplan, -grufva, -halt, -haltig, -hit-tel, -kärl, -lik, -malm, -mynt, -pen-nung, -plåt, -röd, -rör, -skifea, -skolla*.

KOPPARANSIGTE, n. 4. (fam.) Kopparrödt ansigte.

KOPPARASKA, f. sing. Kopparoxid, som affaller, då koppar, efter upphettning, hamras eller böjes.

KOPPARBERG, n. 3. Berg, som innehåller kopparmalm.

KOPPARBERGVERK, n. 3. Bergverk, der kopparmalm tillgodogöres.

KOPPARBESLAG, n. 3. Beklädnad af kop-parplåtar på fartyg.

KOPPARBESLAGEN, a. 2. neutr. — *et*. Be-slagen med kopparplåtar.

KOPPARBLÄTT, n. sing. Se *Kopparlasur*.

KOPPARDÄLER, m. 2. pl. — *dälar*. (ford.) Kopparmynt, som gällde en daler.

KOPPARBERG, m. sing. Erg, som efterhand bildas på ytan af koppar i luften, genom anlö-pning. Kallas äfv. *Koppargrönt*.

KOPPARFÄRG, m. sing. Färg, som liknar kopparens.

KOPPARFÄRGAD, a. 2. Af kopparröd färg.

KOPPARGLANS, m. sing. Ett slags kop-parmalm, som innehåller koppar förenad med svafvel.

KOPPARGRÖN, a. 2. Af samma färg som spanskgörna.

KOPPARGRÖNT, n. sing. (mineral.) En art Malachit, med jordartadt brott.

KOPPARHAFVET, n. sing. def. Ett ofant-ligt stort kopparfark för reningar, uti inre för-gården till Jerusalem's tempel, hvilande på tolf kopparoxar.

KOPPARHAMMARE, m. 2. pl. — *hamrar*. 1) Smideshammare, hvarmed koppar utsmides till plåtar. — 2) Bruk, der detta sker.

KOPPARHAMMARSLÄGG, m. 3. Se *Kop-paraska*.

KOPPARHATT, m. 2. Se *Knallhatt*.

KOPPARHYTTA, f. 1. Hytta eller smältugn, der koppar utsmältes ur sin malm.

KOPPARJORD, f. sing. Kopparhaltig jord.

KOPPARKIS, m. 3. Ett slags koppar-malm, som består af svafvelkoppar och svafvel-jern.

KOPPARLASUR, --- sür, m. sing. Ett slags syrehaltig kopparmalm.

KOPPARNÄSA, f. 1. (fam. skämtv.) Koppar-färgad näsa.

KOPPARORM, m. 2. Se *Blindorm*.

KOPPARPANNA, f. 1. Kokpanna af koppar.

KOPPARPRESS, m. 2. Tryckpress för kop-parstick.

KOPPARRODNAD, m. sing. (fam. skämtv.) Kopparröd färg på drinkares ansigten.

KOPPARRÄNTA, f. 1. Afgift, som erlägges till kronan af St. Kopparberget, med hvar 10:de Skp'd af hela tillverkningen.

KOPPARRÖK, m. sing. Hvit vitriol eller zink-vitriol.

KOPPARSKIFFER, m. sing. Kopparhaltig mergelskiffer.

KOPPARSLAGARE, m. 3. Handverkare, som förarbetar koppar till kärl, plåtar till gravering, m. m., takrännor och takbetäckning. — *Ss. Kop-parslagarearbete*.

KOPPARSLAGARETRÅD, m. sing. Den gröf-sta slags jerntråd, som tillverkas, något mindre än $\frac{1}{4}$ tum i diameter.

KOPPARSLÄGG, m. sing. Slagg, som blifver vid smältning af koppar.

KOPPARSNÄPPA, f. 1. Fågel af Vadarne, $15\frac{1}{2}$ tum lång, sommartiden mest roströd. Li-mosa rufa.

KOPPARSPIK, m. 2. Se *Metallspik*.

KOPPARSPIRITUS, kåpparrsp'irituss, m. sing. Den mycket koncentrerade ättiksyra, som genom destillering erhålles af kopparkristaller.

KOPPARSTICK, n. 3. Aftryck af en i kop-par stucken bild.

KOPPARSTICKARE, m. 3. Konstnär, som graverar i koppar. — *Ss. Kopparstickar-konst*.

KOPPARSTICKAR-MASKIN, --- sch'ín, m. 3. Gravermaskin, som användes till koppar-stickeri.

KOPPARSTICKERI, n. 3. Konsten att gra-vera i koppar.

KOPPARSTICKNING, f. 2. Det slags grave-ring, då man begagnar gräfsticket.

KOPPARSTICKSTRYCK, n. sing. Konsten att aftrycka figurer, hvilka blifvit uti plåtar af koppar, messing, stål, tenn eller zink tuskurna (gra-verade) i omvänd ställning emot den, hvar de skola visa sig på aftrycket.

KOPPARSTICKS-TRYCKARE, m. 3. En, som trycker kopparstick.

KOPPARSTICKS-TRYCKERI, n. 3. Inrätt-ning, ställe, der kopparstick tryckes.

KOPPARSTRECK, n. 5. Malmstreck, som håller koppar.
KOPPARTAK, n. 5. Betäckning af koppar-plåtar på ett tak.
KOPPARTRYCK, n. 5. Se *Kopparsticks-tryck*.
KOPPARTRYCKARE, m. 5. Se *Kopparsticksstryckare*.
KOPPARTRYCKERI, n. 5. Se *Kopparsticksstryckeri*.
KOPPARTRÄD, m. sing. Metallträd, dragen af koppar.
KOPPARVATTEN, n. sing. Vatten, som innehåller koppar.
KOPPARVERK, n. 5. Ställe, inrättning, der koppar utsmältes ur sin malm och smides till plåtar.
KOPPARVITRIOL, --- 61, m. sing. Ett metallsalt, sammansatt af kopparoxid och svavel-syra.
KOPPARÅDER, f. 1. pl. --- *ådror*. Malm-åder, som håller koppar.
KOPPARÅLDER, m. sing. Brukas mest i bestämd form, och betyder den tredje tidsåldern af människosläktets tillvaro, då man började att smida vapen, men ännu utan att öfva våldsamheter.
KOPPARÖRE, n. 4. Se *Rundstycke*.
KOPPEL, kapp'l, n. 5. (lat. *Copula*) 1) Kedja, hvarmed jagthundar äro bundna tillsammans. *Le-da i k. Släppa ur k.* — 2) Tvenne sålunda hopkopplade hundar. *Ett k. hundar.* — 3) *Dragan-de k.* Inrättning på orgverk, hvarmedelst pe-dalen sammankopplas med manualen.
KOPPELBÄND, n. 5. Band, hvarmed kopp-lade hundar föras.
KOPPELBRUK, n. sing. (åkerbr.) Det slags omloppsbruk, då jord begagnas till sädesodling flera år efter hvarandra, och sedan antingen till gräsväxt eller bete, liksom flera år efter hvar-andra.
KOPPELMEKANIK, kapp'lmekani'k, f. sing. *Tryckande k.* Inrättning på orgverk, hvarmedelst, vid fingrets starkare tryckning på det ena klave-rets tangenter, samma tangenter på ett eller flera djupare liggande klaver nedtryckas.
KOPPELREM, f. 2. pl. --- *remmar*. Rem, hvarvid kopplade hundar föras.
KOPPELVERK, n. 5. Inrättning på orgverk, hvarmedelst flera klaver hopkopplas.
KOPPLAS, n. 5. Ett särskilt för ändamålet blåst glas i kupig form, som användes vid kopp-ning, för att uppdraga huden på ett ställe.
KOPPHORN, n. 5. Horn, hvarmed vid kopp-ning huden uppsuges.
KOPPIERN, n. 5. Se *Koppsnappare*.
KOPPLA, v. a. 1. 1) Med koppel hopbinda. *K. hundar.* — 2) *K. gevär*, sätta ihop dem med bajonetterna uppvända, stödda mot hvarandra. *K. stämor i orgverk*, förbinda dem med hvaran-dra. — V. n. (fig.) Af dåliga bevekelsegrunder stifta äktenskap emellan personer; äfv. tillväga-bringa oföflig förbindelse mellan tvenne perso-ner af olika kön. — Aktivt säges: *K. ihop.* — *Kopplande*, n. 4. o. *Koppling*, f. 2.
KOPPLAF, m. 2. pl. --- *lafvar*. Ett lafstägte. Variolaria.
KOPPLARE, m. 5. o. **KOPPLERSKA**, f. 1. En, som kopplar. Se *Koppla*, v. n.
KOPPLERI, n. 5. En kopplares eller kopp-lerskas föräktliga yrke.
KOPPNING, f. 2. Förrättningen, då någon koppas. Se *Koppa*, v. a.

KOPPOR, f. 1. pl. Se under *Koppa*, f.
KOPPSKATT, m. sing. (egenl. *Kopfskatt*, af t. *Kopf*, hufvud) Den forda benämningen på Män-talspenningar.
KOPPSNÄPPARE, m. 5. Kirurgiskt instru-ment, som begagnas vid koppling, försedt med flera små klingor, hvilka uppsnåras och på en gång aftryckas emot den genom koppelaset upp-sugna huden, för att uttömma den der samlade bloden. Kallas äfven *Koppjern*.
KOPPSTEN, m. 2. En stenart, hvars yta är betäckt med små upphöjningar, liknande koppor. Kallas äfv. *Variolit*.
KOPPYMPNING, f. 2. Afsigtligt inympande af koppgiften i en för koppsjukdomen ännu mot-taglig kropp, för att derigenom mildra sjukdo-mens gång och bevara den sålunda ympade för faran att angripas af elakartade smittkoppor. *K-en är gammal i Kina och Ostindien*.
KOPPYMPNINGSHUS, n. 5. Särskilt hus, der vaccinerings verkställes.
KOPPÄRR, n. 5. Ärr efter en koppa.
KOPPÄRRIG, a. 2. Betäckt med koppar i på huden. — *Koppärrighet*, f. 5.
KOPULATION, --- *tschön*, f. 5. Samman-vigning. [Co —]
KOPULATIV, --- i'v, a. 2. (af *Copula*, band) Förenande, sammanbindande. — Skrifves äfven *Cop* —
KOPULERA, v. a. 1. 1) Förena, sammanfoga. — 2) (fig.) Sammanfoga. — *Kopulera* den, n. 4. o. *Kopulering*, f. 2. [Co —]
KOR, m. 5. (grek. *Choros*, ringdans under sång) 1) Ett antal sjungande personer. — 2) De-ras sång. — S. n. 5. 1) Afskild och upphöjd plats i en kyrka för sångare. — 2) Innersta delen af en kyrka, vid och omkring altaret. — 3) Hvalld sidobyggnad i en kyrka. [Chor, Chör.]
KOR, för *Kör*, m., skrifves nu vanligtvis *Kör*.
KORA, kå'ra, v. a. 1. Välja, utvälja. *K. till konung.* — *Korande*, n. 4. [Kåra.]
KORAL, -ål, m. 5. (af *Kör*, m.) Kyrkosång. — *Ss. K-melodi*, -*noter*. [Cho —]
KORALBOK, -ålbok, f. 5. pl. --- *böcker*. Bok, som innehåller en samling af kyrkomelodier, antingen med eller utan orgel-ackompanjemang. [Cho —]
KORALMUSIK, -ål-i'k, m. sing. Musik, som beledsagar kyrkosången. [Cho —]
KORALL, -ål, m. 5. Den hårda skorpa, hvaraf somliga koralldjur eller polyper äro be-täckta. *Röd k.*, omkring en fot hög, med fin-gerstjock, rund, grenig, cinderröd stam; lemnar råmnet till korallperiorna. *Corallium rubrum.* — *Ss. K-artad*, -*röd*. [Co —]
KORALLBÄNK, -ålbångk, m. 2. Hafsbank, småningom danad af uppväxande korallförgre-ningar.
KORALLDJUR, n. 5. (nat. hist.) Se *Polyp*.
KORALLFISKARE, m. 5. En, som idkar korallfiske.
KORALLFISKE, n. 4. Upptagande från hafs-botten af Röd Korall, hvilket som yrke bedrif-ves på Algeriska kusten, af Fransmän och Ita-lienare, genom särskilda, dertill utrustade fartyg med stora segel.
KORALLFÄRG, m. 5. Färg, liknande den röda korallens.
KORALLFÄRGAD, a. 2. Som har korallfärg.
KORALLGREN, f. 2. Gren af en korallväxt.
KORALLHALSBÄND, n. 5. Halsband af ko-rallperiolor.
KORALLKALK, m. sing. Ett slags kalk, hvit eller gulaktig, som dans derigenom, att äldre delar af en korallbildning uppfyllas med kalkämnen.
KORALL-LAF, m. 2. pl. --- *lafvar*. Ett slags laf på klippor och stenar. *Isidium West-ringii*.
KORALL-LÄPP, m. 2. (fig.) Korallröd läpp.
KORALLMUN, m. 2. pl. --- *munnar*. (fig.) Mun med korall-läppar.
KORALLNÄT, n. 5. Ett slags nät, som be-gagnas vid korallfiske.
KORALLPERLA, f. 1. Perla, som genom svarfning och polering tillverkas af röd korall.
KORALLREF, n. 5. Ref i hafvet, bildadt af uppväxta korallmassor.
KORALLVÄXT, f. 5. Se *Korall*.
KORALTARE, koråltare, n. 4. Altare i ko-ret af en kyrka. [Chor —]
KORAN, -ån, m. sing. Se *Alkuran*.
KORANSA, v. a. 1. (t. *koransen*; pop. o. fam.) Gifva stryk, piska upp.
KORBÄNK, m. 2. Bänk i korat af en kyrka.
KORBEROY, kårderå'j, n. 5. (eng. *Corderoy*) 1) (egenl.) Ett slags tjockt bomullssammet. — 2) Ett slags tjockt kläde.
KORDIAL, kårdiål, a. 2. (fr. *Cordial*) Hjert-fig. [Cor —]
KORDIALITET, f. 5. Hjertlighet. [Cor —]
KORDONG, kårddång, m. 5. (fr. *Cordon*) 1) Snöre, band. — 2) (fig.) Spårningskedja af trup-per. [Cor —]
KORDUAN, se *Karduan*.
KORF, kår'rv, m. 2. pl. *korfvar*. I. 1) (utan plur.) Ett slags mat, utgörande en blandning af älskalliga slags ätbara saker, såsom gryn, lever, hackadt kött, fläsk, blod, m. m., stoppad i djur-tarmar och sålunda kokad. Kallas, allt efter till-redningen, Gryn-, Lever-, Kött-, Fläsk-, Blod-, Russinkorf, m. m., och efter tarmarnes beskaffen-het: Svin-, Fårkorf, m. m. *Stoppa k.*, i tarmar instoppa tillredd korffyllning. — 2) Hvarje sär-skild fylld och kokadt korfskinn. *Tjock som en k.* [Ordspr.] *Måttliga k-var ä' bäst*, lagom är bäst.
KORF, m. 2. pl. *korfvar*. II. (förvärdning af *Gårdevard*, ford. stadsväktare) Öknamn på en per-son af stadsvakten.
KORFHORN, n. 5. Rundt, både upp- och nedtill öppet horn, hvarigenom fyllningen instop-pas vid korfberedning.
KORFKALAS, n. 5. o. 6. Måttid, hvarvid gästerna undfagnas isynerhet med korf, vanligt-vis nykott.
KORFKRYDDA, f. 1. Krydda, som tillblan-das i fyllningen till korf.
KORFMAT, m. sing. Mat af allehanda slags korf.
KORFSKINN, n. 5. Tarm, renad och tillredd att begagnas för tillagningen af korf.
KORFSPAD, n. 5. Vatten, hvari korf blifvit kokad.
KORFSTICKA, f. 4. Liten sticka af trä eller jern, som trådes genom kanterna vid den öppna ändan af ett stoppadt korfskinn, för att väl läppa det, innan det lägges i grytan till kokning.
KORFTID, m. sing. Den tid på året, då korf som mest tillredes, d. v. s. på hösten, i Oktober och November månad.
KORG, kår'rv, m. 2. 1) Ett af tunna spjeler, sprötet, vidjor, halm, säf, rör eller metallträd

släadt kärl, att deri förvara och bära hvarjehanda saker, af ganska olika storlek, form och bestäm-melse, vanligtvis försedt med grepe. Har en mängd sammansättningar, såsom: Bröd-, Mat-, Frukt-, Blomsterkorg, m. m. — 2) Dyktigt större kärl att deri försända vissa varor, såsom värtvaror i buteljer, fikon, russin, m. m. — 3) Undra de-len af en vagn, eller den, hvarpå stol eller sits hvilat. Benämningen härleder sig ursprungligen ifrån de så kallade korgvagnarna. *K-en i en vagn.* — 4) (jäg.) Öppet björnde ofvan jord. — 5) (fig. fam.) Afslag, isynerhet vid frieri. *Gifva en friare k-en.* *Få k-en.* — Denna ordets be-tydelse uppgifves hafva kommit deraf, att det for-dom varit en sed, att flickorna satte en botten-lös korg bakom busdörren, för ovälkomna friare. — *Ss. K-bårare*, -*flåtare*, -*flåterska*, -*flåtning*, -*grepe*, -*språte*.
KORGARBETE, n. 4. 1) Sådant slags ar-bete, hvarmed en korgmakare sysselsätter sig. — 2) Sak, tillverkad af korgmakare.
KORGBUTELJ, m. 5. Butelj, öfverflätd med korgspröten.
KORGFIKON, n. 5. pl. Fikon, som inpackas och försändas i korgar.
KORGMAKARE, m. 5. Handverkare, som förfärdigar hvarjehanda slags korgsaker. — *Ss. K-arbete*, -*handverk*, -*yrke*.
KORGMÄNGELSKA, f. 1. Mängelska, som här omkring sina varor i korg.
KORGOSSE, korgå'sse, m. 2. pl. --- *gossar*. (i katolska kyrkor) Gosse, öfverd i sång, som del-tager i korsången och biträder presterna vid den offentliga gudstjensten. [Chor —]
KORGPIL, f. 2. En art af Pilträden, af hvars grenar förfärdigas korgar, tunnband, m. m. *Salix viminalis*.
KORGRUSSIN, n. 5. pl. (handelst.) Russin, som inpackas och försändas i korgar.
KORGSTOL, m. 2. Stok, hvars sits är af korgflätning.
KORGSVAMP, m. 2. Ett slags svamp. Ni-dularia.
KORGSÄNG, f. 2. Säng, förfärdigad af korg-spröten.
KORGVÄGGA, f. 1. Vägga, förfärdigad af korgspröten.
KORGVÄGN, m. 2. 1) Vagn med af korg-spröten eller rotting flätad underdel. — 2) Af korg-spröten flätad barnvagn.
KORGVÄRK, n. sing. Af vidjor, spröten m. m. gjord flätning.
KORGVIS, adv. I korgar.
KORIANDBER, --- ånd'r, m. sing. 1) Örsläktet Coriandrum. — 2) Dess frön, kända som köks-krydda. [Co —]
KORINTER, -i'nn't, m. 5. pl. Den lilla, svarta, runda frukten af en art vindruva (*Vitis vinifera* asprena), som först odlades i trakten af Korinth, hvaraf namnet. [Co —]
KORINTHISK, a. 2. Som har afseende på, tillhör, har sitt ursprung ifrån Korinth. (Bygn. k.) *K-a ordningen*, uppkom af doriska och joniska ordningarna; igenkännes af det rika löfverket på kapitelen. [Co —]
KORIST, -i'st, m. 5. Korsångare. [Cho —]
KORK, kår'rk, m. 2. 1) (utan plur.) Den tjocka, lätta och svampiga barken af Kork-eken. — 2) (med plur.) Af denna bark skuren propp till flaskor eller butelj. — *Ss. K-aktig*, -*lik*.
KORKA, v. a. 1. Med kork (hem. 2) till-

preppa. *K. buteljer*. — *K-d*, part. pass. Brukas adjektivt o. fig. i samma mening som: *Dum*. — *Korkande*, n. 4.

KORKEK, f. 2. Ett slags ständigt grön ek i länderna kring Medelhavet, hvars mjuka bark kallas *Kork*. *Quercus suber*.

KORKFLÖTE, n. 4. Litet korkstycke, fäst på en meter, för att hålla kroken på lagom djup i vattnet.

KORKNING, f. 2. Handlingen, då man korkar.

KORKSKRUF, m. 2. pl. — *skrufvar*. 1) Liten skruf, enkom gjord att draga korkar ur buteljer. — 2) (fig.) Hårlock, som går i spiral liksom gångorna på en korkskruf.

KORKSKÄRARE, m. 3. Handverkare, som af korkens bark skär proppar till buteljer och flaskor, m. m.

KORKSOPP, m. 2. Ett slags hattsvamp på björkstammar. *Boletus suberosus*.

KORKSULA, f. 1. Sula af kork (bem. 4).

KORKSVÄRTA, f. sing. Ett slags fin svart färg, som beredes genom bränning af kork.

KORKSYRA, f. 1. (kem.) Ett slags syra, som erhålles af kork.

KORKSYRAD, a. 2. (kem.) Förenad med korksyra.

KORKTRÄD, n. 3. Se *Korkek*.

KORKÅPA, korkåpa, f. 1. Hvit, mångveckad, ofta med spetsar prydd ytterstskjorta, som i de katolska och några protestantiska länder bäres i kyrkan utanpå de vanliga kläderna. [Chor —]

KORKÄMNE, kårkämne, n. sing. (kem.) Eget ämne i kork, äfv. kalladt *Suberine*.

KORMÄSTARE, kormästare, m. 3. Person, vid en teater, som står i spetsen för korpersonealen, leder sången, samt undervisar och öfvar der till hörande personer. [Chor —]

KORN, n. 3. 1) Frö af något sädeslag. Man säger sålunda *Hvete*, *Råg*, *Bjugg*, *Härekorn*, o. s. v. *Utsädet ger tiende k-et*, skörden är tio gånger så stor som utsädet. Se *Blind*. — 2) (utan plur.) a) Allmänt känt sädeslag, med flera arter, såsom: *Allmänt K*, fyrradigt, äfv. kalladt *Bjugg*; *Tvåradigt K*, äfv. kalladt *Gumrik*; *Bredkorn* (se d. o.); *Sevradigt K* eller *Höstkorn*; *Himsläykorn*, m. m. — b) Utröskad såd af detta sädeslag. — c) Såd i allmänhet. Brukas numera sällan i denna bem., men bibehåller den i vissa sammansättningar, såsom *Kornbod*, *Utsädeskorn*. — 3) Helt liten del eller partikel af vissa ämnen, såsom *Sand*, *Salt*, *Krutt*, *Pepparkorn*, m. m. *Krossa till små k.* — 4) Sylte på en bössa, bestående i en knapp eller i en plan upphöjning, stående öfver och längs efter pipans modell. — 5) (i sing., oböjligt) Hatten af den äldra metallen i guld- och silfvermynt. Jfr *Skrot*. — *Ss. K-agnar*, *-aæ*, *-brodd*, *-bröd*, *-gryn*, *-grynsgröt*, *-grynsodling*, *-gröpe*, *-halt*, *-mjöl*, *-skyl*, *-åker*.

KORNA, v. a. 1. Groft pulverisera. — *Syn*. *Granulera*.

KORNAK, kårnäck, m. 3. En elefants förare.

KORNBlick ell. **KORNBlixt**, m. 2. Blixt af en så aflägsen åska, att intet dunder höres.

KORNBLOMMA, f. 1. Se *Blåklint*.

KORNBly, n. sing. Kornadt bly.

KORNBOD, f. 2. Se *Spannmålsbod*.

KORNDODRA, kornåddra, f. 1. En ört med gula blommor och stor blomvippa, bland värsåd. *Myagrum paniculatum*.

KORNEll, kårnell, f. sing. Växtsläktet *Cornus*.

KORNETT, kårnett, m. 3. (eng. *Cornet*, fr. *Cornette*) 1) Lägsta officerare vid kavalleri, motsvarande fänrik eller underlöjtnant vid infanteriet. — 2) Fruntimmers natthufva. [Cor —]

KORNETTIN, kårnett'n, m. 3. Ett slags blåsinstrument, som användes vid militärmusik. [Cor —]

KORNFONTÄN, kårnfångt'n, m. 3. Se *Blomstergäst*, 2.

KORNGRÖT, m. sing. Gröt, kokad af korn-gryn.

KORNUDE, m. 2. pl. — *judar*. Föraktlig benämning på spannmålshandlare.

KORNIG, a. 2. 1) Sönderdelad i små korn, groft pulveriserad. *K-t krut*. — 2) Sages om en bergart, då den består af omedelbart med hvarandra sammanvuxna, större och mindre skarpkantiga korn. — Här sammansättningarna *Grof*, *Fin*, *Hvithornig*, m. fl.

KORNING, f. 2. Ett ämnes sönderkrossning i större och mindre fasta korn.

KORNINGSKLOTS, m. 2. Träskifva till krutmassans korning i säll.

KORNISCH, kårnisch, se *Karnis*.

KORNNARR, m. 2. En vaddägel, stor som en kyckling, grå, med bruna fläckar; uppehåller sig mycket i sädeskrår, och har sitt namn af sitt locklöst om qvällarna: *krax*, *krax*. *Gallinula crex*. Kallas äfv. *Ångsnarr*, *Gräskräa*, *Åkerskära*. Vaktelkung.

KORNERUT, n. sing. Kornigt krut.

KORNLÄRKA, f. 1. Se *Kornsparf*.

KORNMAL, m. 2. En natufjäril. *Tinea granella*.

KORNMASK, m. 2. Svarta *k-en*, larven af *Sädesvilfin*.

KORNPULVER, n. 3. (fyrv.) Kornigt krut.

KORNRİK, a. 2. Rik på sädeskorn. *K-t ær*.

KORNSKRİKA, f. 1. Se *Ollonskrİka*.

KORNSOCKER, n. sing. Ett slags konfekt, tillredd af korn och socker, nyttigt emot hosta.

KORNSPARF, m. 2. pl. — *sparfvar*. En art af Sparfågellarna, 7/2 tum lång, öfvan brungrå med svarta längdfläckar, inunder orent hvit; lever af sädeskorn. *Emberiza miliaria*.

KORNSÄLL, n. 3. Säll, som brukas vid krutets korning.

KORNTÄNG, f. 3. pl. — *tänger*. (tekn.) Se *Klyft*, 2.

KORNVATTEN, n. 3. Afkok af korn (2, b).

KORNVIVVEL, m. 2. pl. — *vİfar*. Insekt af Skalbaggarna, stor som en loppa, brunröd; larven lever i spannmålsfrön. *Calsandra granaria*.

KOROLLARIUM, se *Corollarium*.

KORP, m. 2. (lat. *Corpus*) 1) Fågel af Sparfågellarnes ordning, 2 fot lång, färgen svart, skinnrande i grönt och purpur. *Corvus Corax*. Svart som en k. (Talesätt) *Stjälja som en k.*, glupskt. (Ordspr.) *Den ena k-en hackar ej ut ögat på den andra*, tjufvar, roffare och skåtnar hålla ihop. — 2) (fig. fam.) Roffare, prejare. — *Ss. K-bo*, *-ffjäder*, *-låte*, *-penna*, *-unge*.

KORPA, v. a. 1. (fam.) Roffa åt sig. — *Kor-pande*, n. 3.

KORPFANA, f. 1. (hist.) Benämning på en fana, den Ragnar Lodbroks döttär berättas med egna händer hafva sytt, och i hvars midt skåddes bilden af en korp med utspända vingar.

KORPLUCKOR, f. 1. pl. (fam., skämtv.) Ögon. Se upp med *k-na*!

KORPMAT, m. sing. (i det gamla sagospråket) *Blå k.*, falla i strid.

KORPNÄBB, m. 2. 1) Näbben på en korp. — 2) (tekn.) Benämning på spetsen af vissa saker, då den liknar näbben på en korp. — 3) (anat.) Ett af skulderbladets utskott.

KORPORAL, kårporäl (vanligen: kårpräl), m. 3. (fr. *Caporal*, ital. *Caporale*, af *Capo*, hufvud) Anförare för en rote soldater. [Cor —]

KORPORALSKAP, kårporälskap (vanligen: kårprälskap), n. 3. o. 5. Rote: minsta afdelning af ett regement. [Cor —]

KORPORATION, kårporatschön, f. 3. En i och för borgerliga eller andliga syften förenadt sällskap, såsom ordenssamfund, skrå, gille, m. m.

KORPROP, n. 5. ell. **KORPSKRI**, n. 4. Korpens läte.

KORPS, kår, se *Corps*.

KORPSVANT, a. 1. Svart som en korp.

KORPULENS, kårpul'ens, f. 3. Fetma. [Co —]

KORPULENT, kårpul'änt, a. 1. Tjock och fet. [Cor —]

KORREKT, kårräkt, a. 1. Riktig, felfri. [Correct.]

KORREKTHET, kårräkthet, f. 3. Riktighet, felfrihet. [Correcthet.]

KORREKTION, kårräktschön, f. 3. Rättelse, förbättrande besträffning. [Correction.]

KORREKTIONIST, kårräktschön'sst, m. 3. Tukthusånge. [Correct —]

KORREKTIONSHUS, kårräktschönshus, n. 3. Tukthus. [Correct —]

KORREKTIONS-INRÄTTNING, f. 2. Se föregående ord.

KORREKTIV, kårräkt'v, n. 3. o. 5. Medel, tjänande till förbättring eller rättelse; förbättringsmedel, rättelsemedel. [Correctif.]

KORREKTUR, kårräkt'y, n. 3. (boktr.) 1) Rättelse af fel i sättning. — 2) Afdrag i och för detta ändamål. *Läsa k.* [Correctur.]

KORREKTURARK, kårräkt'yrrärk, n. 3. (boktr.) Afklappadt ark till korrekturläsning.

KORREKTURLÄSARE, m. 3. 1) En, som för tillfället läser korrektur. — 2) Person, som är antagen att läsa korrektur, på ett tryckeri. — 3) Sages om en person, i afseende på hans skicklighet att läsa korrektur. *Skicklig, dätlig k.* [Correctur —]

KORREKTURLÄSNING, f. 2. Läsning af korrektur, för att anmärka fel i sättningen. [Correct —]

KORRESPONDENS, kårrespänd'ens, o. (efter fransk) kårrespändäng's, f. 3. 1) Motsvarighet. — 2) Brevförling. [Cor — dans.]

KORRESPONDENT, ---gå'nt, m. 3. Brevväxlare. [Cor —]

KORRESPONDERA, v. n. 1. 1) Motsvara. — 2) Brevvexla. [Cor —]

KORRIDÖR, kårridär, m. 3. (fr. *Corridor*, af sp. *Corredor*) 1) Smal gång utanför en rad af rum eller emellan tvänne sådana rader. — 2) (fortif.) Beträkt väg i fästningen. [Cor —]

KORRIGERA, kårri'schëra, v. a. 1. 1) Rätta, förbättra, tillrättavisa. — 2) (boktr.) Rätta fel i sättning. — *Korrigerande*, n. 4. o. *Korrigerering*, f. 2. [Cor —]

KORRIGERSTOL, kårri'schërstöl, m. 2. (boktr.) Ställning, hvar på formen lägges under korrigerig. [Cor —]

KORROCK, kårrä'ck, m. 2. Se *Korkåpa*.

KORROBORATIV, kårroborat'v, a. 2. Stärkande. [Cor — it.]

KORRODERA, kårrodëra, v. a. 2. Fräta. [Cor —]

KORKROSIV, ---i'v, a. 2. Frätande. [Cor — it.]

KORRUMPERA, v. a. 1. 1) Förfalska. — 2) Förskämma, förderfva i sedligt afseende. — 3) Muta, förloda. — *Korrumperande*, n. 4. o. *Korrumpering*, f. 2. [Cor —]

KORRUPTION, kårruptschön, f. 3. 1) Förfalskning. — 2) Förskämning, förderfvande i sedligt afseende. — 3) Sedeförderf. — 4) Mutande, bestickning.

KORS, kårrs, n. 3. (i äldre språket *Kross*, *Kruss*, af lat. *Crux*) 1) I jorden nedslagen päle med ett upplåll tvärs öfver gående trä, hvar på missdådare fordom med naglar fastades, för att sålunda aflivas. *K-ets straff*, *död*. *J. Christus dog på k-et*. *K-ets fot*, *armar*, *stam*, *trä*. *Christi k.* (Fig. fam.) *Krypa till k-et*, af tvång beqvåma sig till något svårt. — 2) (fig.) a) *K-et*, kristna läran. — b) Sorg och bedröfvelse, som Gud oss tillsänder. *Hvar och en har sitt k. att bära*. *Bära sitt k. med tålmod*. *Gud har pålagt oss ett svårt k.* — 3) Figur af trä, guld, silver, kläde, o. s. v., som skall föreställa vår Frälsares kors. *Ett kors står uppöfver altaret i kyrkan*. *Fruntimven bära stundom som halsprydnad ett k. af guld eller silver*. *Taga k-et* sades fordom om dem, som gjorde ett heligt löfte att deltaga i ett korståg emot de Otrogne, och till tecken deraf fastsydde ett kors vid sina kläder. *Predika k-et*, genom predikan uppmana till deltagande i ett korståg. — Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: *Guld*, *Silver*, *Diamant*, *Biskopskors*, m. fl. — 4) Se *Korstecken*. Göra k. för sig. — 5) Sages äfven om saker, som äro lagda tvärs öfver hvarandra, eller som framställa figuren af fyra grenar. *Tvenne häppar, lagda i k. öfver hvarandra*. *Lägga benen i k.*, det ena öfver det andra. *Grekiskt k.*, hvars alla fyra armar äro lika långa. *Lättskt k.*, hvars vedra gren är längre än de tre andra. (Fam.) *Sitta med armarna i k.*, sitta alldeles sysslolös. *Hugg i k.*, som korsa hvarandra. — 6) Den korsformiga prydnad, som medlemmarne af flera riddarordnar bära. *Riddare af Söder-ordens stora k.* Se *Storkors*. — 7) Tecken af tvenne streck i kors, gjordt med penna, blyertsstift o. s. v., på papper, vägg, m. m. *Märka något med ett k.* Göra ett k. på en vägg med kol, krila. *Stryka k. öfver något*, göra korsstreck öfver något, för att antyda, att det ogillas, skall utelämnas. *Stryka k. öfver dörren*, med kol teckna ett kors öfver dörren, hvilket fordom gjordes af vidskepelse, för att utestänga allt ondt. (Fam.) *Nu så vi stryka k. öfver dörr'n*, säges, när en vän, en bekant, som förut icke på länge varit sedd i ens hus, kommer på besök. — 8) (herald.) Korsfigur i vapen. *Liggande k.* (—). *K. med två armar* (—). Se f. 5. *Andreaskors*, *Ankarkors*, *Gaffelkors*, *Stjærnkors*. — 9) (astr.) Liten stjernbild på södra himmelen. — 10) Korslagda stickor i en bikupa. — 11) Korsformig inskrifning i ett nyckelax. — 12) (repsl.) Brädet vid ändan af en rulle. — 13) (i musik) Se *B*, 2, d. — 14) (anat.) Nedre delen af ryggen emellan höfterna. *Värk öfver k-et*. — 15) Form af ett kors, hvari en byggnad, isynn. en kyrka är uppförd. — *Ss. K-form*, *-formig*.

KORS! int. Utropstecken, som uttrycker förvåning. *K.*, så blek hon är! *K.*, hvad du är enfaldig! *K.*, så dum! *K.*, hvad hon gör sig till! (Pop. o. fam.) *K. i alla tider!* *K.*